

P BLET

II època,

Any XXI, número 41,

Abril 2024

Josep Alegre Vilas
1940 - 2024

Abat de Poblet
1998 - 2015

En Maria hi ha tota la llum »»

Sumari

EDITORIAL 1

PÒRTIC

L'ABAT DE POBLET, FRA OCTAVI VILÀ,
NOMENAT NOU BISBE DE GIRONA

Bernat Folcrà 2

GERMANDAT

CRÒNICA DE L'ASSEMBLEA
Cristòfol-A. Trepat

4

MEMÒRIA ANUAL GERMANDAT DE POBLET

Josep Ramon Tarragó 7

IMPOSICIÓ DE LA MEDALLA
ALS NOUS GERMANS

11

EL RECÉS D'ADVENT

Joaquim Bisbal 12

"I ARA... DE QUINA ESPERANÇA PARLEM?"

Maties Prades 16

ELS DOS RECESSOS DEL 2023

25

JESÚS RESSUSCITAT TROBA ELS SEUS
DEIXEBLES I ELS DONA L'ESPERIT SANT

Bernat Folcrà 26

ESPERAR AMB ALEGRIA: L'ADVENT COM A
CAMÍ DE VIDA I TESTIMONI

Bernat Folcrà 34

DILEMES BIOÈTICS ACTUALS

EL TRANSHUMANISME: UNA MIRADA
PANORÀMICA

Francesc Torralba 39

RELIGIÓ I CIÈNCIES NATURALS

CIÈNCIA I HUMILITAT: LA SORPRESA
INACABABLE DEL MÓN

David Jou 48

Director: Cristòfol-A. Trepat

Consell de Redacció: Xavier Alonso
Lluís Solà
Sam Soler
Lina Zulueta
Tomàs Bataller

Portada: Tomba del Pare Alegre
(foto: Josep Maria Potau)

Edita:

GERMANDAT
DEL MONESTIR
CISTERCENC
DE SANTA MARIA
DE POBLET

Realització: T.G.A.,
Técnicas Gráficas Aplicadas, S.L.
Tel. 629 831 307
t.g.a.sl@telefonica.net

Disseny-Maquetació: Pau Benito

Preu subscripció (2 números): 25 €

Número solt: 15 €

Dipòsit legal: T-60/2001 - ISSN 1577-4104

A FONTS

EL ROMANTICISME I NOSALTRES

Salvador de Brocà 55

L'ENTREVISTA

GERMANA TERESA FORCADES I VILA

Bernat Folcrà 62

LA PORTADA

Lluís Solà 70

CRÒNICA DE LA COMUNITAT

Del juliol del 2023 al març del 2024

Xavier Guanter 72

LA RODA DELS DIES

• FUNDADOR I PUNTAL DE SOLIUS

• CAPÍTOL GENERAL DE L'ORDE
CISTERCENC 2022

• ELS NOUS ESTATUTS DE LA
GERMANDAT

• VIII FESTIVAL INTERNACIONAL D'ORGUE
DE POBLET

• FRANCESC MARTÍNEZ-SORIA: D'ESCOLAPI
A CISTERCENC

• UNA RESPOSTA CRÍTICA

• PSALLITE SAPIENTER: NOUS LLIBRES PER A
L'OFICI DIVÍ

79-86

INVITACIÓ A LA LECTURA

BREUS COMENTARIS D'ALGUNS LLIBRES
PER CONVIDAR A LA LECTURA

Lina Zulueta 87

En les comunitats benedictines la figura del P. Abat és cabdal. En el capítol I de la Regla sant Benet defineix els monjos cenobites com aquells que “militen sota una regla i un abat”. A més, ja en el capítol II, exposa “com ha de ser l’abat”, i en el capítol LXIV, titulat “la institució de l’Abat”, explica qui l’ha d’elegir, la importància de servir més que no pas de manar, la necessitat d’obrar amb prudència, i la prevalença de la misericòrdia sobre la justícia en la correcció fraterna. En la seva obra de govern, la discreció i la temprança han de ser virtuts destacades de manera que “els forts en vulguin més i els febles no es facin enrere”. Al llarg de la Regla benedictina sovintegen les referències a la institució abacial. En algunes de les diverses qüestions que s’hi regulen, la decisió final en cas de dubte o problema la té l’Abat. Així, per exemple, en el capítol XXXIX (“La mesura del menjar”), un cop ha establert el que creu convenient afegeix “si tal vegada el treball hagués estat particularment feixuc, que estigui al judici i al poder de l’abat d’afegir-hi alguna cosa més”.

No és estrany, doncs, que els abats, atesa la seva importància dins el regiment de la comunitat, s’estiguin molt de temps en el càrrec. Ser abat no és una tasca fàcil. Amb tot, els “abadiats” solen ser llargs. D’ordinari la seva durada sol respondre al fet de trobar per al càrrec persones humanament sàvies, equilibrades, discretes i prudentes. És el cas de l’abat emèrit, el P. Josep Alegre i Vilas que va ser durant 17 anys abat de Poblet (1998-2015). Ens va deixar el 26 de gener després d’una malaltia ràpida. Tots els qui el vam tractar recordarem sempre la seva senzillesa i bonhomia.

La comunitat va elegir per succeir-lo l’any 2015 fra Octavi Vilà i Mayo. Després dels sis primers anys d’abadiat, la comunitat, presidida per l’Abat general el va confirmar en el càrrec, cosa que el situa en el perfil humà i religiós típic de les figures abacials. Tanmateix el seu abadiat ha resultat curt —a penes 9 anys— perquè el papa Francesc, per sorpresa, el va nomenar el mes de febrer passat bisbe de Girona. Així, doncs, en relativament poc temps hem perdut per a Poblet i per a la Germandat dues persones de vàlua que, certament, trobarem molt a faltar. En el moment de tancar aquest número de la revista la comunitat encara no ha elegit nou abat. Els qui la fem li desitgem tota mena d’encerts i li manifestem ja des d’ara la nostra reverència i disponibilitat.

Si des de Poblet fem una ullada al món no podem pas estar gaire cofois: guerres, increment de l’armamentisme, degradació progressiva del medi físic i biològic de la Terra i, a casa nostra, l’angúnia provocada per la sequera, una situació climàtica que no sembla pas ser ocasional, sinó que ja forma part del nostre medi natural. Com a cristians, a més, ens preocupa l’auge de les propostes polítiques autoritàries —com si no haguéssim après res de la Història—, la violència verbal entre els nostres dirigents polítics i, sobretot, en les xarxes socials. L’abundància de mentides i notícies clarament falses (les famoses *fake news*) que recorren les xarxes socials fan que en l’època històrica amb més mitjans d’informació la veritat hi sigui poc present.

Davant d’aquesta realitat, en tant que membres d’una Germandat cristiana que s’inspira en la Regla de sant Benet, no hem de perdre l’esperança. Hem d’intensificar la nostra pregària per la pau, defensar sempre la justícia, sobretot quan es violen els drets dels més febles i, en la mesura del possible, procurar pal·liar tant com puguem el dolor del món.

L'ABAT DE POBLET, FRA OCTAVI VILÀ, NOMENAT NOU BISBE DE GIRONA

El 29 de febrer de 2024 va saltar la notícia: fra Octavi Vilà, abat de Poblet, havia estat nomenat pel papa Francesc nou bisbe de Girona. Fra Bernat Folcrà, monjo de Poblet, ens explica el moment en què els va ser comunicada la notícia i les primeres paraules del nou bisbe electe de Girona.

La notícia

Després de dos anys amb la seu vacant, el papa Francesc va nomenar bisbe de Girona fra Octavi Vilà, abat de Poblet des del 2015. El matí en què es va fer públic el nomenament va ser convocat de manera urgent un capítol extraordinari al monestir. El P. Abat ens va anunciar el seu nomenament a la Seu gironina. Tot i que va rebre la comunicació de la seva elecció el 5 de febrer, per a nosaltres va ser una sobtada sorpresa.

En la seva allocució a la sala capitular, fra Octavi va reconèixer que la seva designació havia estat una sorpresa i que havia viscut dies d'intensa *agonia* (lluïta) fins a discernir quina era la voluntat de Déu per a ell. Aquestes van ser les seves paraules:

"Ara us haig de dir que fa pocs dies vaig rebre una comunicació que primerament em va trasbalsar. Han estat uns primers dies de lluita, d'agonia, en el sentit originari del terme. Com en el relat de la vocació de Samuel (Cf. 1Sa, 3) vaig creure sentir primer una veu humana i veia en qui em comunicava la novetat no pas el Senyor sinó un nou Elí. La pregària ha estat un element decisiu per a discernir la decisió, i de nou algú, l'únic a qui se m'havia autoritzat a comunicar la no-

tícia, m'ajudà a discernir i em feu reconèixer de nou la veu del Senyor en aquella proposició; la resposta no podien ser excuses o pretextos, l'única resposta havia de ser: «Parla, que el teu servent escolta.» (1Sa 3,10)".

Fra Octavi va confessar-nos que se sentia petit davant de la nova responsabilitat. Ens va recordar, però, que qualsevol cosa que fem és Déu qui la porta a terme: *"No és fàcil per a mi fer aquest pas, vaig venir al monestir l'any 2005 amb la sensació d'haver trobat una estabilitat que duraria fins al final de la meua vida i a poc a poc hi ha hagut noves crides i la necessitat de discernir sobre elles i de cercar quina era la voluntat de Déu en cada moment concret".*

Amb paraules plenes de gratitud i humilitat, fra Octavi va agrair a tota la comunitat la seva ajuda al llarg dels vuit anys com a abat del monestir. Va destacar de manera especial la col·laboració del P. Prior, Rafel Barruè, que ha estat un dels seus principals col·laboradors, i va reconèixer la seva diligència, lleialtat i honradesa.

Una crida a la fe, l'esperança i la caritat

En la seva primera carta a la diòcesi de Girona com a bisbe electe fra Octavi va fer

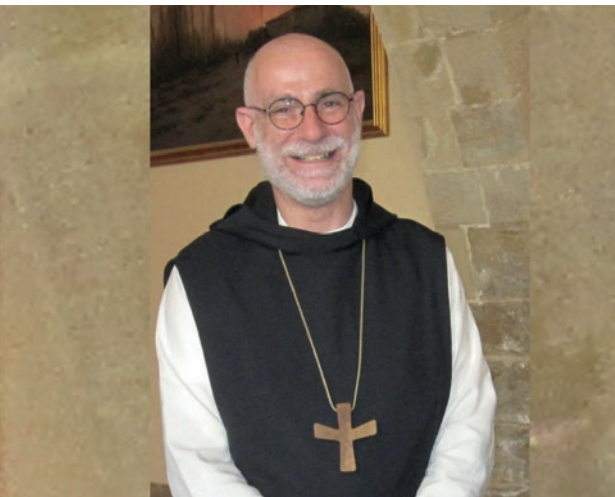

Foto: www.catalantareligio.cat

una crida a viure las tres virtuts teologals amb profunditat.

En primer lloc, deia, tenim necessitat de viure la fe de manera coherent, evitant els escàndols i proposant la bona nova de Crist a la societat actual; la fe ha de ser present en tots els moments de la vida: *“La fe no és quelcom per viure tot just quan ens reunim a l’entorn de la taula de la Paraula i de l’Eucaristia, la fe ha de ser present, l’hem de fer present, en cada moment de la nostra vida tant en els moments bons com en els dolents, vivint-la en plenitud i sobretot amb joia”*.

També va insistir en la importància de l’esperança, en un món en què n’hi ha tanta necessitat. Va assenyalar que els cristians han de ser missatgers d’esperança, tant per a la vida eterna com per a la vida present: *“Però no ens hem de limitar a tenir esperança en la vida eterna, tot i que sigui l’objectiu final de la nostra fe, l’hem de viure i transmetre també avui, ara i aquí. En un món on hi ha tanta necessitat d’esperança, de mirar més enllà d’allò immediat, hem de ser capaços d’esperançar el món”*.

Finalment, el bisbe electe va fer una crida a la caritat, recordant que la fe sense obres és morta. Va destacar la necessitat de mostrar la fe a través d’obres concretes que donin esperança als qui l’han perduda: *“Com escriu sant Jaume: «la fe si no es demostra amb*

les obres, tota sola és morta.» (Jm 2,17). L’Església ha de mostrar, mostra ja de fet en molts àmbits, ho sabeu prou bé, la seva fe en obres concretes per tal de donar esperança als qui o bé l’han perduda o bé estan en camí de perdre-la, defraudats per una societat que no vetlla per tots i n’oblida alguns, precisament els qui estan més necessitats d’atenció, siguin de casa o vinguin de lluny”.

Aquestes tres virtuts fra Octavi les va viure intensament, juntament amb tots els seus monjos, durant els vuit anys en què va ser abat: la fe, quan en temps de pandèmia vam haver de lluitar en un moment fosc i incert per a tots a nivell global; l’esperança, com quan vam acollir les famílies refugiades de la guerra d’Ucraïna, amb un gest de pau que també va voler ser un missatge de reconciliació en una guerra que amenaça Europa encara avui; i la caritat, que el nostre abat va estimular a viure amb plenitud a tots el monjos. Tres virtuts que fra Octavi voldrà viure i fer viure a les comunitats gironines.

El dijous 29 de febrer, a les 12, van sonar de manera extraordinària les campanes del monestir, per recordar-nos el moment en què es feia oficial el nomenament de fra Octavi com a bisbe de Girona. Aquesta vegada les campanes no eren solament la veu de Déu —que ens crida set vegades al dia per acudir a l’església i pregar l’ofici diví. Es diria que eren la veu del poble, la joia espiritual, en primer lloc, dels monjos, per aquesta elecció; era, a més, la veu exultant de l’Església catalana, i particularment, gironina, que ha trobat finalment el seu esperat pastor.

Bernat Folcrà

CRÒNICA DE L'ASSEMBLEA

(1 d'octubre de 2022)

La pandèmia i el consegüent confinament han impedit la celebració de l'Assemblea anual i de pràcticament totes les altres activitats de la Germandat de Poblet durant els dos darrers anys. Quan de mica en mica s'han anat restablint les condicions habituals anteriors a la pandèmia, també s'ha anat normalitzant la vida a l'entorn del monestir. Una de les activitats que hem pogut tornar a viure ha estat l'Assemblea anual. Ens en fa una breu crònica el director de la revista.

Els germans i les germanes van ser convocats, com ja era costum, al davant de la capella de Santa Caterina a dos quarts de deu del matí per trobar-se amb la comunitat. Es respirava un ambient d'alegria cordial entre d'altres raons perquè feia molt de temps que no ens havíem vist tots junts. La darrera Assemblea havia tingut lloc el dia 6 de juliol del 2019. Feia, doncs, més de tres anys que no ens trobàvem! A les deu en punt es va iniciar una lenta processó cap a l'església abacial tot cantant les lletanies. Feia més aviat calor, però a aquella hora l'escalfor del sol encara no era excessiva.

L'eucaristia

L'abat Octavi va presidir l'eucaristia. En la seva homília es va referir a la primera lectura del llibre de Job, un personatge que sabent-se just i sense màcula rebia desgràcia rere desgràcia. Després d'haver passat tota mena de malvestats reconeixia les seves limitacions: "reconec que ho podeu tot i que res no us és impossible". Amb aquest esment va iniciar la seva homília el P. Abat: *Per a Déu res no és impossible: a aquesta conclusió hi arribà Job després d'un camí no pas exempt de penyalitats. Val més tenir coneixement i bon sentit, fe en*

els manaments que cap altre bé. A la fi del seu viatge vital Job ha adquirit aquest coneixement i bon sentit, al cap i a la fi li ha fet bé haver sofert tantes penes i ja no s'alegra pas que els seus enemics bagin estat sotmesos, sinó que el seu nom estigui escrit en el cel, d'haver recuperat l'amistat amb Déu.

Va continuar establint un paral·lelisme entre l'experiència de Job i els temps durs que hem passat durant la recent pandèmia. *Estimats germans i germanes: més de tres anys després ens tornem a trobar aquí a Poblet, podríem ben bé dir que després d'haver sofert moltes penes, d'haver viscut situacions que en la nostra darrera trobada no hauríem pogut pas preveure ni en el pitjor dels escenaris. I ens va animar a confiar en l'amistat de Déu ja que de fet continuem estant sotmesos a epidèmies i a guerres tal i com s'ha esdevingut al llarg dels temps. La pandèmia ens ha fet agafar una consciència més afinada de la nostra fragilitat física i moral. No hauríem de dubtar que si deixem de banda els nostres neguits i cabòries, Déu ens parla en la nostra història personal perquè, tal i com ens recordava el P. Abat potser el Fill ens ha volgut revelar el Pare a través d'aquesta feblesa, perquè s'aprèn molt més de la feblesa que de l'autosatisfacció.*

Com que s'esqueia la festivitat de Santa Teresa de Lisieux, el P. Abat va comentar la

Processó d'entrada a l'església.

seva profunda humilitat i senzillesa. Teresa de l'Infant Jesús, com va destacar el P. Abat, *des de la vida amagada del seu monestir arribà al cor del món.* Va aprofitar l'avinentesa per recordar-nos un cop més quina mena de fruits són els que hem de buscar els membres de la Germandat en la nostra vinculació al monestir. *No és altre que aquest el paper dels monestirs, el paper dels monjos i de les monges, viure amb simplicitat la grandesa de l'amistat amb Déu, que és l'única i vertadera amistat que val la pena de viure. I cap altra cosa hi podeu venir a cercar els qui us acosteuen al monestir que aquesta amistat amb Déu.*

L'Assemblea

Després de l'eucaristia les germanes i els germans amb els seus acompanyants es van dirigir al Palau de l'Abat on es va celebrar l'Assemblea a l'aula gran del segon pis.

La reunió no va tenir lloc aquest cop, com era habitual, a la sala capitular del monestir perquè un dels punts de l'ordre del dia era l'aprovació, si s'esqueia, dels nous Estatuts de la Germandat. Com que era possible que es defensessin o es comentessin les esmenes presentades, la sala capitular no oferia les condicions acústiques perquè ens poguéssim sentir bé tots plegats.

Després d'unes paraules de benvinguda del P. Abat, que presidia, el senyor Josep Ramon Tarragó, Secretari de la Germandat, va procedir a la lectura de la memòria anual. En acabat el senyor Joaquim Pujals, el nostre tresorer, ens va informar de l'estat de comptes. A continuació es va procedir a la imposició de medalles i al lliurament de la Regla de sant Benet als nous germans i germanes.

Els assistents a l'Assemblea poc abans del seu inici.

Tot seguit l'actual president de la Germandat va presentar el projecte dels Nous Estatuts que hauran de regir, a partir de la seva aprovació, el nostre funcionament com a Associació Canònica Privada de Fidels d'acord amb la legislació civil, canònica i cistercenca. En el decurs de la presentació es van comentar totes les esmenes presentades tal i com es van incorporar al text. Sotmès el text a la votació dels assistents, aquest va ser aprovat per unanimitat.

Pregària de Sexta i dinar

Després d'una estona de descans, els assistents es van tornar a aplegar a la mateixa aula on s'havia realitzat l'Assemblea i, presidits pel P. Abat, es va resar l'hora de Sexta corresponent al migdia.

Acabada que fou la pregària, els assistents es van adreçar a l'hostatgeria externa on van compartir el dinar. Celebrem que després de la pandèmia l'hostatgeria s'hagi

pogut tornar a obrir i funcioni amb normalitat. Com que en el moment de convocar l'Assemblea encara no se sabia si seria possible fer el dinar de germanor, no es va programar el concert habitual de la tarda a la basílica pobletana. Amb el dinar, doncs, es cloïa l'acte. Esperem que en properes assemblees es pugui recuperar també el concert de la tarda i així es pugui cloure la jornada amb la pregària de Vespres a l'església abacial.

Cristòfol-A. Trepat

MEMÒRIA ANUAL GERMANDAT DE POBLET

(1 d'octubre de 2022)

A l'aula del Palau de l'Abat el Secretari de la Germandat, senyor Josep Ramon Tarragó, va llegir la Memòria Anual.

P. Abat, membres de la comunitat cistercenca de Santa Maria de Poblet, estimades germanes i germans.

Un any més, seguint la nostra tradició, celebrem l'Assemblea de la nostra estimada Germandat del monestir de Poblet.

Excusem la presència dels següents membres de la Germandat, que han fet arribar per escrit la seva absència: Sra. Ester Vilà, Sr. Jesús Àgreda, Sr. Christian Bergadà, Sr. Pere Agustí Maragall, Sr. Sergi Rodríguez, Sr. Antoni Pi, Sr. Jordi William, Sr. Xavier Rius.

Després d'aquest parèntesi forçat, sense poder celebrar les Assemblees dels anys 2020 i 2021, recomencem l'activitat i passem a resumir-vos breument el que han estat aquests darrers mesos per a la comunitat, per a Poblet i per a nosaltres com a familiars de l'Orde Cistercenc.

La Comunitat

Com ja sabeu, d'acord amb la resolució adoptada pel Govern de la Generalitat, el monestir va tancar les seves portes a la visita turística el dia 14 de març de 2020, fins a nou avís, per a la prevenció i control de la infecció de la covid19. També van tancar la botiga i l'hostatgeria, tant l'externa com la interna. També, d'acord amb el que van disposar els bisbes de Catalunya, van quedar suspeses les misses amb fidels i, tant la

missa conventual com l'ofici diví, se celebraren a porta tancada.

Després d'aquest període de tancament, s'han anat reprenent les activitats al Monestir fins a dia d'avui amb plena normalitat.

Malgrat tot, al monestir, la comunitat seguia la vida amb certa normalitat i volem remarcar aquelles activitats més destacades que no es van poder enumerar per la suspensió de les dues assemblees del 2020 i 2021. És el relat de fets importants ocorreguts abans de la pandèmia, durant els diferents confinaments i fins a dia d'avui.

Any 2020

El dia 21 de desembre de 2019 el P. Abat va assistir a la catedral de Tarragona a la missa d'imposició del pal·li a l'arquebisbe Mons. Joan Planellas. La missa va ser presidida pel nunci Mons. Bernardito C. Auza.

El 26 de gener de 2020, diumenge, en la solemnitat dels sants del Cister Robert, Alberic i Esteve, a la missa conventual, presidida pel P. Abat, van fer la professió solemne F. Jurijus Savlinskis i F. Llorenç Villagrassa.

El dia 14 de febrer de 2020 va tenir lloc al monestir de Valldonzella la segona sessió del X Capítol de la Congregació de la Corona d'Aragó. En aquesta reunió, a més del

P. Octavi Vilà, Abat President, i dels capitulars escollits, hi havia el P. Mauro Giuseppe Lepori, Abat General de l'Orde, i el P. Lluç Torcal, Procurador General. En aquesta sessió es van aprovar les modificacions a les Constitucions de la Congregació de la Corona d'Aragó demanades pel Sínode de l'Orde, en aplicació de la instrucció «Cor orans» sobre la vida contemplativa femenina de la Congregació per als Instituts de Vida Consagrada i les Societats de Vida Apostòlica.

El dia 5 d'abril del mateix any va començar una setmana santa ben singular, sense hostes, ni turistes, ni visites, i amb l'església tancada a causa de l'estat d'alarma atesa l'epidèmia. Tanmateix la missa va ser tan solemne com sempre, però amb la processó dels rams feta pel claustre.

El diumenge 12 d'abril de 2020 es va celebrar la Vetlla pasqual sense la presència dels fidels, com totes les celebracions des del 15 de març. El foc nou per encendre el ciri pasqual es va fer al claustre i no a la plaça com era habitual. Com a novetat

d'aquest any es van cantar els *tractus* en cant gregorià en comptes del salm responsorial després de la 3a, 5a i 7a lectures.

Any 2021

El 20 de setembre de 2021 el P. Abat va anar a Roma per participar al Sínode de l'Orde Cistercenc, que va tenir lloc a la Casa General.

A l'octubre de 2021 es van iniciar les obres de restauració de la volta de l'església. A causa d'aquestes obres els oficis litúrgics es van fer de manera provisional a la sala dels cups.

El dia 13 d'octubre de 2021 el P. Abat i F. Lluís Solà van anar al monestir de Montserrat per assistir a la benedicció del nou abat, P. Manel Gasch.

El dia 23 de novembre de 2021 el P. Abat va anar a la cova de Manresa per participar a la Reunió d'Abats i Provincials de Catalunya.

El dia 2 de desembre de 2021 es va reunir el Capítol conventual sota la presidència del P. Abat General Mauro Giuseppe

El P. Abat, el President, el Secretari i el Tresorer de la Germandat durant l'Assemblea.

Lepori, i amb l'assistència de la covisitadora, la M. Eugènia Pablo. En aquest capítol es va fer el vot de confiança que el P. Abat Octavi Vilà està obligat a demanar al cap de sis anys d'haver estat elegit, tal com manen les Constitucions de la Congregació. El Capítol conventual va renovar la confiança al P. Abat.

El dia 23 de desembre de 2021, havent acabat les obres de restauració de la volta de l'església i la instal·lació de la il·luminació, les Vespres es van tornar a cantar a l'església.

Any 2022

Dilluns 10 de gener de 2022, F. Bernat Folcrà va marxar cap a Roma per continuar els seus estudis de doctorat a la Universitat Gregoriana.

El dia 2 de febrer de 2022, el P. Abat va anar al monestir de Valldonzella de Barcelona per presidir l'elecció de la nova superiora, ja que n'és el Pare Immediat i el dia 4 de febrer, sota la presidència del P. Abat Octavi Vilà, la comunitat de Valldonzella va escollir com a nova abadessa la M. Maria Àngels Cornellà Bou.

El dia 19 de març de 2022, un grup de 20 refugiats ucraïnesos van arribar de matinada a Poblet procedents de Polònia. Fugien de la guerra de Rússia contra Ucraïna. Es van instal·lar als pisos de davant la porta daurada, l'antiga escola i la cafeteria.

El dia 25 del mateix mes, després de les Vespres de la Solemnitat de l'Anunciació, el P. Abat va llegir la pregària del Papa Francesc per a la consagració d'Ucraïna i Rússia a l'Immaculat Cor de Maria i per demanar la fi de la guerra. Després, una persona refugiada que es trobava a Poblet, va repetir la pregària en ucraïnès.

El diumenge 8 de maig el P. Abat va celebrar a la capella de Sant Jordi una missa pels refugiats ucraïnesos.

Publicacions

S'ha fet un gran esforç per continuar publicant la revista "Poblet", i avui mateix s'ofereix el número 40. S'ha publicat, dins la col·lecció *Scriptorium Populeti* el llibre corresponent a la VIII Trobada d'Intel·lectuals i Professionals catòlics del novembre del 2018. En el recés d'Advent de 2019, el P. Josep Alegre també va lliurar als assistents el llibre amb el seus comentaris sobre les antífones de la O.

Germandat

A Poblet i al monestir de Valldonzella es van celebrar les misses per als difunts anuals de la Germandat de Poblet.

El dia 23 de novembre de 2019 va tenir lloc la IX Trobada d'Intel·lectuals i Professionals Cristians, que tenia per títol "Què volem dir i què implica creure en la resurrecció avui?" Al matí hi va haver les ponències de David Jou, catedràtic de Física de la UAB, i de Carmen Bernabé, doctora en teologia bíblica. A la tarda, hi va haver les

comunicacions de Jorge Campamà, metge i cirurgià, de Miguel Mora, fundador i president de la Fundació Acompanya-Ca n'Eva i del Dr. Joan Vinyes. La trobada va acabar amb una taula rodona coordinada per Francesc Torralba.

El dia 30 de novembre del mateix any va tenir lloc el recés d'Advent de la Germandat de Poblet. La Jornada va començar amb la missa conventual, seguida d'una xerrada i presentació de la "lectio divina" a càrrec de F. David Renart amb el tema "Esperant Jesús, acompanyant Maria". A continuació, per grups, es va fer la "lectio divina". A la tarda es va posar en comú la "lectio divina" i el P. Josep Alegre, va presentar el seu comentari a les antífoes de la O. La jornada va acabar amb el res de les primeres Vespres del primer diumenge d'advent.

Continuen les activitats del grup *Sedàs*, nascut el novembre de 2019 i format per un grup de persones de la Germandat de Poblet. Aquest curs 2022/2023 hi ha la intenció de fer trobades un dissabte de cada mes, obertes a tothom que vulgui, amb la inquietud d'aplicar la tradició benedictina a la pròpia vida quotidiana. Les trobades contemplen tres elements principals: la pràctica compartida del silenci profund, la lectura contemplativa de textos de la Bíblia i de la tradició cristiana i el diàleg compartit des de les afectacions del nostre cor.

S'informa també que les reunions de la Junta de la Germandat es van celebrar telemàticament els dissabtes, 5 d'octubre de 2019, 16 de maig de 2020 i 30 d'abril de 2022.

Entre els acords més importants que s'han anat prenent en aquestes Juntes, cal destacar:

- Organització de les diferents activitats de la Germandat.
- Col·laboració en beques per a la formació dels monjos de Poblet i concreta-

ment per als estudis de doctorat de F. Bernat Folcrà.

- Acords per a l'admissió de nous membres de la Germandat.
- Estudi, elaboració i proposta definitiva dels nous Estatuts de la Germandat de Poblet, sotmesos avui a votació.

Cloenda

Fins aquí un repàs de les activitats més importants que han tingut Poblet com a escenari, malgrat la pandèmia. Cap de les activitats que s'han dut a terme durant aquests anys ha estat solament de la Germandat; en totes i cadascuna d'elles —revistes, assemblea, recessos, reunions del grup de *lectio*— hi ha estat sempre present la comunitat de Poblet. Ens cal agrair a la comunitat el suport constant i l'entusiasme en la seva tasca, que nosaltres, com a molt, hem ajudat a fer realitat.

Finalitzem demanant la vostra pregària perquè hi hagi noves vocacions monàstiques per a Poblet i per a l'Orde; i també us demanem la vostra col·laboració per donar a conèixer activament la nostra Germandat i així més persones se sentin atretes sincerament per la nostra espiritualitat i es vulguin incorporar com a familiars de l'Orde.

Moltes gràcies a totes i a tots per la seva atenció i col·laboració.

Josep Ramon Tarragó

IMPOSICIÓ DE LA MEDALLA ALS NOUS GERMANS

Durant l'assemblea van ser admesos set nous germans.

Antonio Olmos i Simón, de Reus
Lluís Baixeres Borrell, de Barcelona
Isabel Palet Borrell, de Barcelona
Pilar Martí i Pi, de Barcelona
Xavier García del Muro i Solans, de Barcelona
Antoni Bosch Carrera, de Barcelona
Miquel Angel Rodríguez i Fernández, de Tortosa

Foto: © J. Potau

EL RECÉS D'ADVENT

El 26 de novembre de 2022 vam tenir l'ocasió de tornar a trobar-nos per celebrar el recés d'Advent, la vigília del primer diumenge d'aquest temps litúrgic. Era la primera vegada que ens podíem tornar a reunir en aquesta avinentesa després de la pandèmia. Ens en fa la crònica el doctor Joaquim Bisbal, membre de la Germandat.

Introducció

El sedàs de la dida era de terrissa, va caure a terra i es va trencar. El sedàs no era seu: era de la veïna. I la dida es va posar a plorar. La crònica de Sant Gregori el Gran no diu per què plorava la dona: si pel disgust de la veïna o perquè avui ja no podrien fer pa blanc. La crònica, però, explica que el jove va acaronar-la tendrament i es va posar a resar amb convicció, fins a produir el miracle de la recuperació de l'estri que servia tan bé per destriar el gra de la palla, per netejar la farina de les seves impureses ...

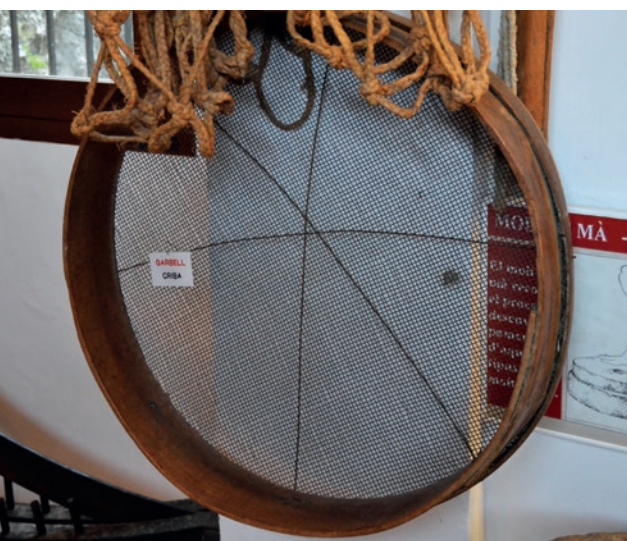
Amb el sedàs refet, podrien seguir amb aquesta feina útil per al cos, el pa, metàfora de l'altra eina essencial per a l'esperit: la pràctica del separar, del discernir, l'actuar

amb *discretio*, amb l'estil del sant Jacob, com ho escriuria més tard a la Regla aquell jove que es deia Benet i era de Núrsia.

Fa uns anys, amb el nom de "Sedàs" precisament, es constituí un grup obert, inspirat en l'espiritualitat cistercenca —i vinculat especialment al monestir de Santa Maria de Poblet i a la Germandat del monestir— amb el propòsit de practicar el discerniment comunitari i créixer-hi espiritualment: amb l'exercici compartit del silenci profund, la lectura (*lectio*) contemplativa i el diàleg des de les afectacions del cor.

L'eucaristia

El dissabte 26 de novembre de 2022, la Germandat de Poblet va acomplir el recés d'Advent en el monestir de Santa Maria. Fou un matí nítid i fred amb un cel transparent. A les 10:00 vàrem celebrar l'eucaristia presidida pel Pare Abat. En l'homilia, especialment adreçada als membres de la Germandat que hi assistíem, fra Octavi, subratllant l'advertiment de Jesús recollit a l'Evangeli del dia (a Lc 21,34-36) —"estiguen alerta sobre vosaltres"— ens recordà que "les preocupacions del món present no ens han de fer perdre el sentit de la transcendència", i insistí que inspirats en l'espiritualitat cistercenca, des de la particularitat de la nostra vida, diversa en orígens, circumstàncies i situacions, compartíem amb els monjos el centre de la vida monacal que "no és cap altre, no és ningú més que el Crist [...] aquest que ve de seguida, aquest

Sedàs al museu Etnològic del Castell de Gaudalest.

Foto: © Joambanjo, CC BY-SA 4.0

mateix que ens convida a estar alerta pregant en tota ocasió i que ens ajuda a sortir-nos-en, a mantenir-nos drets davant seu, davant del Fill de l'home".

La lectio divina

Acabada la missa ens vàrem desplaçar al Palau de l'Abat per efectuar la lectio promoguda pel grup "Sedàs"; concretament per la nostra germana Mar Galcerán i pel nostre germà Tòfol Trepat.

Començarem, com és habitual, amb la proclamació lenta i meditada del Pares-nostre.

El text triat per la lectura contemplativa fou Ac 4,32-37: *"La multitud dels creients tenia un sol cor i una sola ànima, i ningú d'ells no parlava de les coses que posseïa com si fossin pròpies, sinó que tenien tots els béns en comú. El testimoni que els apòstols donaven de la resurrecció de Jesucrist, el confirmaven amb el poder que tenien d'obrar grans miracles. Tots els creients eren molt ben vistos de la gent. Entre ells no hi havia ningú que visqués en la indigència, perquè tots els qui eren propietaris de terres o d'immobles els venien, dipositaven als peus dels apòstols el producte de la venda, i era distribuït segons les necessitats de cadascú. Josep, un levita, nascut a Xipre, a qui els apòstols havien donat el sobrenom de Bernabé, que vol dir fill de consolació, es vengué un camp que posseïa i portà els diners als apòstols perquè en disposessin".* Un text difícil, precisament per la seva extraordinària claredat i, per tant, per la interpel·lació directa que efectua al capteniment dels cristians d'avui i al de l'església.

De la lectura reiterada d'aquesta paraula, com procedeix en aquests casos, de la meditació sobre allò que ens diu el text a cadascuna i a cadascun, i de la contemplació de l'acció a la qual ens empeny, foren centrals algunes expressions lluminoses: *"la multitud dels creients tenia un sol cor i una sola ànima"; "tenien tots els béns en comú"; "tots els creients eren molt ben vistos de la gent"; "entre ells no hi havia ningú que visqués en la indigència"...*

Sant Bernabé.

Tot això, és clar, sense deixar de consignar que durant el diàleg, diríem sinodal, que es va obrir al final, se senyalés el context dels primers creients, el material i l'espiritual, amb la forma literal d'entendre l'arribada del Regne, necessari per comprendre el text, i també els apunts crítics que es varen efectuar sobre l'acció individual i institucional de nosaltres cristians.

El dinar, que ens varen servir a l'hostatgeria externa, que torna a estar oberta, fou agradable com sempre, feliços de retrobar-nos.

La conferència de la tarda

A la tarda el Pare Maties ens va dictar una conferència precisa i delicada amb el títol *"I ara... de quina esperança parlem?"*, referida singularment al temps d'Advent que iniciàriem amb les properes Vespres. La resposta inicial i immediata a la pregunta és: l'esperança de la qual parlem és el Crist ressuscitat, Jesús és l'esperança, en el pessebre, en la creu, en la seva mirada permanent.

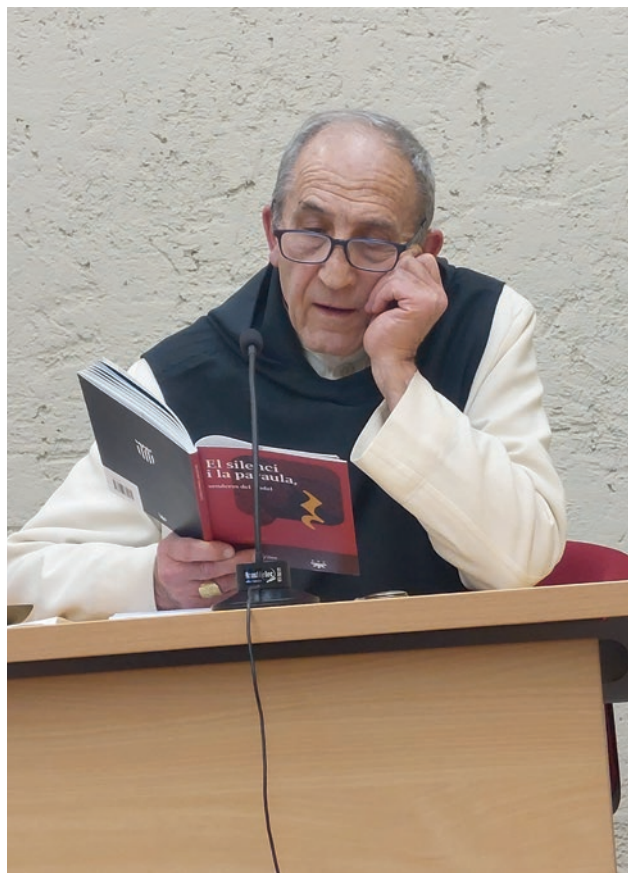
El text íntegre d'aquesta conferència es pot llegir en aquest mateix número de la revista. Aquí, però, convé transmetre l'especial clima de recolliment amb el qual foren ateses les paraules del conferenciant, com si la flaire dels colors tardorals que vèiem des de les finestres del Palau de l'Abat impregnessin lentament la sala. Aquelles paraules ens varen commoure: els efectes de la pandèmia han fet abaixar la inflada fatuïtat de l'home, la bruta guerra d'Ucraïna ha obert un altre horitzó de barbàrie, les desigualtats són enormes, però l'esperança és novament el Crist, expressió de l'amor radical.

Un extrem, consistent amb el fil central del recés d'Advent, fou altra vegada el discerniment, a la recerca de la vida espiritual plena en la centralitat de l'amor, dita amb una analogia tan potent com la metàfora del sedàs, que va formular el Pare Maties: en la vida espiritual s'ha de procedir com ho fa el treball de l'escultor que va traient tot allò que sobra de la pedra.

Les Antífones de la O

La llum del dia anava apagant-se i en aquest moment el P. Josep Alegre, com cada any, ens va presentar la nova edició del seu opuscle sobre les Antífones de la "Oh!", amb el títol *"El silenci i la paraula. Senderes del Nadal"*. Aquesta petita obra es pot obtenir a la llibreria del monestir. Aquí novament només cal donar-ne notícia i referir-nos a com vàrem presenciar el darrer acte del recés abans de Vespres.

L'Abat emèrit de Poblet, amb veu paternal, vacil·lant, però d'expressió precisa, ens va anar glossant els apunts que ha fet enguany sobre cadascuna de les set antífones marianes d'Advent, que es canten (o es proclamen) abans del Magnificat de les Vespres dels dies 17, 18, 19, 20, 21, 22 i 23 de desembre, respectivament; les Antífones que amb l'admiració "Oh!" precedeixen les

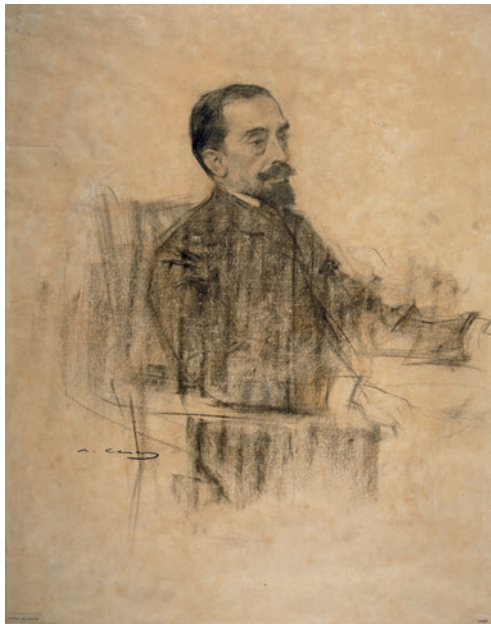

El pare Alegre presentant antífones de la O - 2022.

paraules clau, al·lusives del Crist encarnat, que ens ajuden a l'espera de la seva arribada, litúrgicament celebrada, la Nit de Nadal: "Oh!" Saviesa que has sortit de la boca de l'Altíssim; "Oh!" Adonai, pastor de la casa d'Israel; "Oh!" Rebrot de Jessé; "Oh!" Clau de David i ceptre de la casa d'Israel; "Oh!" Orient, esplendor de la llum eterna; "Oh!" Rei, desitjat de les nacions; "Oh!" Emmanuel ...

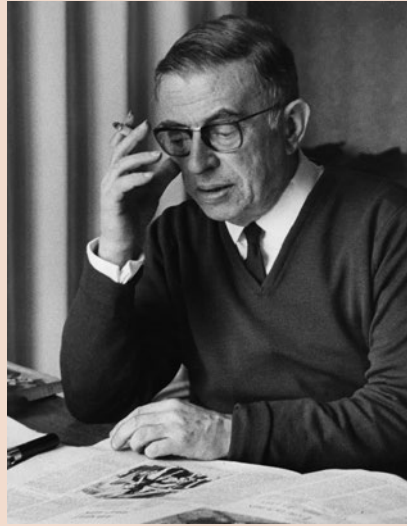
Aquestes anotacions a les Antífones de la "Oh!" efectuades pel Pare Alegre estan nodrides de reflexions i citacions que ens han d'ajudar molt durant aquests dies d'esperança. Segueixen un fil conductor: el silenci i la paraula, la paraula que només surt gràvida quan l'engendra el silenci, l'escolta profunda del nostre interior des d'on Déu

ens parla... no des de l'exterior. El P. Alegre també va expressar la centralitat de la paraula, tot advertint-nos fins a quin punt ens enterboleix l'habitud del massa parlar sense l'escolta prèvia; i per això cità el discurs culte que porta per títol "Elogi de la paraula" que va fer Joan Maragall en la sessió inaugural del curs de 1903 de l'Ateneu Barcelonès: "Amb quin sant temor, doncs, no hauríem de parlar! Havent-bi en la paraula tot el misteri i tota la llum del món, hauríem de parlar com encantats, com enlluernats. Perquè no hi ha mot, per ínfima cosa que ens representi, que no hagi nascut d'una llum d'inspiració que no reflecteixi quelcom de la llum infinita que infantà el món" (Joan Maragall, "Elogi de la Paraula", *Obres Completes*, ed. Selecta, Vol. 1, 1981. pp. 663 i ss.).

Joan Maragall, vist per Ramon Casas (MNAC).

Però, sobretot, la glossa de les Antífones de la "Oh!" ens ajuda a l'espera de l'Advent, al costat de la Mare de Déu, contemplant com ella va viure l'Amor diví en la seva vida. ¡Quina finor la del P. Alegre quan en la "Oh!" Emmanuel del dia 23 recupera

El filòsof i escriptor Jean-Paul Sartre el 1968.

una cita de J. P. Sartre, escrita en el camp de concentració, a petició d'uns amics creients, feta a ell que no és creient però que sap escriure "Heus aquí la Verge, i aquí sant Josep i aquí el Nen Jesús [...] La Verge està pàl·lida i mira el Nen [...] sent alhora, que Crist és el seu fill, és «el seu petit», i és Déu. El mira i pensa: aquest Déu és el meu nen. Aquesta carn divina és la meua carn. Està feta de mi. Té els meus ulls, i la forma de la boca és la meua. S'assembla a mi. És Déu i s'assembla a mi: I cap dona, mai, no ha gaudit així del seu Déu, per a ella sola. Un Déu molt petitó que es pot estrènyer entre els braços i cobrir de petons. Un Déu calentet que somriu i que respira, un Déu que es pot tocar, i que viu". És cert que després Sartre es va penedir d'haver-ho escrit, però la meravella de la imatge que es projecta resta per sempre.

Així es clogué el recés i vàrem dirigir-nos a l'església per resar les primeres Vespres d'Advent.

Joaquim Bisbal

"I ARA... DE QUINA ESPERANÇA PARLEM?"

Us passem a continuació el text de la conferència del P. Maties, monjo de Poblet, adreçada als assistents al recés d'Advent de l'any 2022.

El pessebre, tendresa i esperança

"La vida humana és un camí. Cap a quina meta? Com trobem el rumb? La vida és com un viatge pel mar de la història, sovint fosc i borrascós... Les veritables estrelles de la nostra vida són les persones que han sabut viure rectament. Elles són llums d'esperança. Jesucrist és certament la Llum per antonomàsia, el sol que brilla sobre totes les tenebres de la història..." (Benet XVI, Carta encíclica Spe salvi, "Salvats en l'esperança", 49).

Benet XVI.

Advent és temps d'esperança. Les boires del moment present no han d'ocultar l'estel del Nadal que ens ensenya el camí a seguir. Si eliminem Déu i els valors espirituals, no trobem respostes, caminem perduts i els bons projectes esdevenen impossibles. L'esperança no és una utopia, ni una reacció desesperada davant de les crisis i inseguretats del moment present. L'esperança cristiana ve del Crist ressuscitat viu entre

nosaltres i dins nostre, que és el camí vers la veritable humanitat, la veritat que dona sentit a tot, i la vida que ens aparta de les injustícies i de tot mal. ¿No creieu que el "Déu de l'esperança" (cf Rm 15,13) torna a trucar a les nostres portes per desvetllar-nos i, junts, fer possible el nostre somni d'un món més humà?

Estem en camí vers un encontre joïós, la satisfacció d'un nou començament. Jesús ve, té moltes coses a dir-nos i vol introduir-se més plenament a les nostres vides. El necessitem i l'esperem. Ell vol desfer l'estretor d'un món tancat, sense sortida i egoista. Ell ens fa contemplar Déu, la nostra esperança que és més forta que tots els nostres dubtes. Jesús s'ha fet company de camí. Camí que anem fent junts en el treball, en la joia i en el sofriment, en la fidelitat i en l'amor.

La pedagogia de l'Església és molt sàvia. Obrim un nou cicle i se'ns presenten noves oportunitats. Un nou Advent, un any més, grans, moltes experiències acumulades en el disquet de la ment i del cor... ens creen noves necessitats. I, entre elles, el desig de conèixer i estimar Déu una mica més; el de viure la nostra fe de forma més madura; el saber acceptar millor les contrarietats que van apareixent; l'aprendre que l'autenticitat és un repte que ens col·loca en el camí correcte; el convenciment que les grans teories no són suficients, que són simplement una brúixola que orienta, però que calen els

El P. Maties impartint la conferència.

mitjans i la força de voluntat per dur a terme els objectius.

Comencem l'Advent. Preparem-nos a presentar les ofrenes a l'Infant Jesús ja abans de recordar i viure el seu naixement. També ho fem a l'Ofertori de la Missa abans de la Consagració del pa i del vi, quan Jesús es farà sacramentalment present. Amb la patena de les nostres mans obertes i suplicants Ell sap molt bé el que hi ha, però li agrada escoltar-ho com un gest de la nostra confiança. La nostra esperança es manté viva, com la nostra fe. Ell coneix la nostra inquietud davant del nostre món desconcertant i en constants canvis. La pandèmia ha obert ferides com la por i la inseguretat. Un virus invisible ha tirat per terra l'home superorgullós de si mateix pels avenços tecnològics i els seus megaprojectes de conquerir mons quasi imaginaris. Recordem l'estàtua amb el cap d'or i els peus de fang: la pedra de la malaltia i de la mort la convertí en pols (cf. Dn 2,31-35). Som-

niàvem que la gent es faria més sensible i solidària, i ens trobem en una nova guerra que amenaça la pau ja prou deteriorada. La gent tendeix a refugiar-se en l'immediat, en el plaer del moment present, en una felicitat momentània. La gent es pregunta: si les coses són caduques, val la pena lluitar per elles? Vivim la cultura de la provisionalitat: idees, parelles, casa, feina... Nosaltres ara ens preguntem segurament: I ara... de quin esperança parlem?

Els pastors van tenir l'alegria de compartir les poques coses que tenien amb aquell Nen que els obrí el nou camí de cercar-lo i trobar-lo. Els Mags van trobar la Llum en aquell pessebre humil i ja no van necessitar l'estrella que els orientés en el seu camí de retorn a casa, la portaven dintre seu. Els senzills i els savis estan més disponibles a acollir les sorpreses. Aquest és el sentit del Nadal: concebre Crist en el bressol del nostre cor, abraçar-lo per l'amor i perseverar en l'esperança que Ell

L'adoració dels Reis d'Orient de Giotto di Bondone.

ens ofereix. Cantem a Laudes: *Per l'amor entranyable del nostre Déu, ens visitarà un sol que ve del cel, per il·luminar els qui viuen a la fosca, a les ombres de la mort, i guiar els nostres passos per camins de pau* (Lc 1,78.79). Meditem-ho en el recés d'avui. Que aquestes idees quedin gravades com un tatuatge difícil d'esborrar: amor entranyable, llum en la fosca, company i guia en el nostre camí. Sant Gregori de Nazianz, Pare de l'Església, escriu: *Qui seràs Tu, Déu meu, per a, sense conèixer-te, estimar-te tant?*

La repetició dels cicles litúrgics és una nova oportunitat d'aprofundir en el misteri de Déu i en el nostre. Noves vivències ens situen en diferents perspectives. La Paraula de Déu, sembrada en el nostre cor, ens fa viure el conegut cicle espiritual: lectura, meditació, oració, contemplació i acció. Déu no és una realitat llunyana o estranya. És Algú proper, present, que s'interrelaciona amb nosaltres. Jesucrist sempre sorprèn. La seva Paraula és la llavor sembrada en el nostre cor i en la nostra ment. Això omple d'emoció perquè el seu llenguatge és innovador i atractiu, crea expectatives perquè ens fa creure en nosaltres, dona esperances perquè hi ha més del que veiem. *Una veu crida en el desert: obriu una ruta al Senyor, aplaneu-li el camí* (Is 40,3).

Déu actua en nosaltres i en el món. Les meravelles d'aquesta història de salvació es realitzen amb mitjans pobres i humils, molt lluny dels nostres programes i càlculs. Tampoc veiem resultats espectaculars. A molts els costa de creure en el poder del Pessebre i de la Creu. No és el nostre esforç el que fa créixer la llavors, sinó la Gràcia de Déu que va fent la seva tasca silenciosa, però eficaç, en nosaltres. La seva acció mai és una cosa ja acabada, estàtica; sinó en expansió, activa, dinàmica. Només ho comprovem quan cultivem la interioritat, quan deixem allò que ens vol manipular i anem a l'essencial. Ens desanitem quan en mirem

els resultats. Estem destinats a treballar en equip, per super-especialització i per col·laboració. La humilitat és necessària per poder sobreviure, millor dit, per viure amb realisme. Però *ens sentim plens de confiança*, en paraules de St. Pau (2Co 5,8), quan creiem en el Senyor, encara que no el veiem; quan preparem el nostre camp interior per tal que fructifiqui la seva llavor. Durant aquest recés detinguem una mica el rellotge per tal de donar temps a la reflexió i a la contemplació: l'esperança no pot morir perquè Ell ens porta la Vida!

Contemplant l'Infant Jesús en el bressol o en braços de la seva mare, meditem i pregunem. Conservem tot allò en el nostre cor, com Maria (cf. Lc 2,51). La seva mirada ens omple de tendresa, però altres pensaments inunden la nostra ment, i el pensament pot divagar d'aquí a allà. Jesús accepta els nostres regals, les penes i alegries, èxits i fracassos, els trossos trencats per tal de recompondre'ls. Presentem-li també les preocupacions que, positivament parlant, ens mantenen fermes en la lluita quotidiana que vol apartar-nos de la mediocritat, la mesquinesa, la vulgaritat i l'egoisme. Tenim tantes ocasions d'anar millorant perquè la Llum del Pessebre inunda els racons de la nostra vida!

Un estudi de diversos autors sobre "L'Església catalana: present i futur", publicat a "Documents d'Església" el març del 2018, ajuda a meditar sobre "les esperances de l'hora present". Situació de buit existencial, desconcert, replegament en si mateix, tensió existencial, nostàlgia de Déu. Vivim en una anomenada "societat líquida", sense valors sòlids ni consistents, conduïts per la moda o les influències del moment. S'ha entrat en "l'època de la post-veritat": informació manipulada, cultura de la indiferència, sense recerca del sentit de les accions humanes. Aquest estudi presenta l'Evangelí

Detall del frontal d'Avià.

com a resposta, com la resposta. *L'Evangeli és el contrari de la resignació i la lamentació, de la indiferència i la passivitat. L'Evangeli és goig, és a dir, negació de la por i obertura a un futur ple d'esperança.* Penso que els savis donen respostes, però els sants donen la resposta. Insistim en l'Evangeli viscut. Aquesta proposta és vàlida per a tots nosaltres. El nostre exemple ha d'afavorir l'experiència espiritual cristiana, que és del tot necessària. Molta gent té fam de Déu i set del seu Amor, sovint sense saber-ho o, simplement, intuïnt-lo. Les situacions límit, com la pèrdua d'un ser estimat o la frustració d'un ideal impossible, afavoreixen el coratge de nous replantejaments. Ara mateix, què li podem dir al Nen Jesús que amb el braços oberts ens espera, dibuixant ja el signe de la creu davant nostre?

El nostre temps no és per a l'ambigüitat ni per a l'especulació. Seria una pèrdua de temps! La claredat és una nova virtut social. Estem en una cruïlla i la indeterminació és una imprudència. Els ideals són necessaris, les paraules de vegades sobren, les virtuts s'han de concretar en el "aquí i ara". Ja ha arribat l'hora, cada dia és una nova oportunitat per estimar, per viure, o intentar viure, el que creiem i sentim. Cal dedicar espais i temps, com els dies de recés, *per tal d'oferir-los als qui cerquen la contemplació i la pau del cor. El gran espai és, òbviament, la Litúrgia, font i cim de la vida cristiana, font d'espiritualitat i de pregària*". (L'Església catalana..., o. c.).

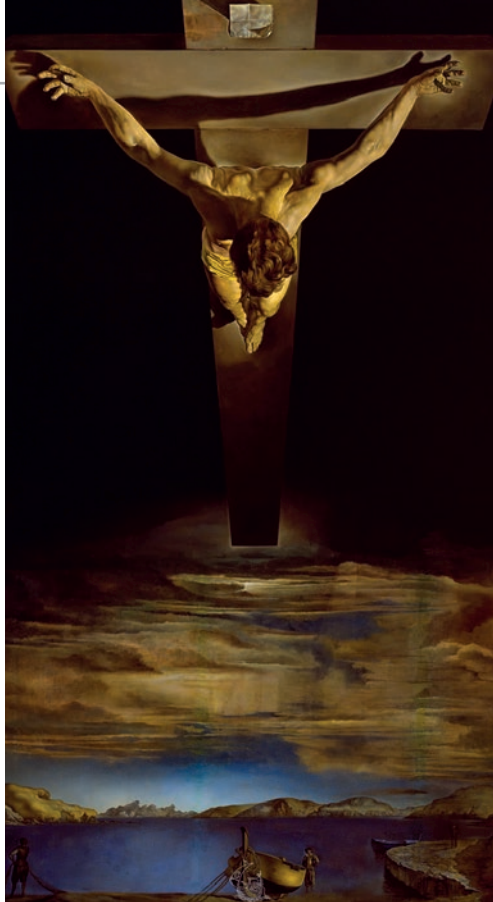
La creu, amor i esperança

Fem ara un gran salt en el temps, que suposa tota una vida. Continua Maria te-

nint un paper clau, continua essent un referent. El "Sí" inicial (cf. Lc 1,38) és fàcil de pronunciar per l'enamorament i la generositat de la joventut, per l'entusiasme d'un moment preciós. Recordem els inicis de la nostra vocació, disposats fins i tot a l'heroisme. Els petits "Sí" de cada dia són molt difícils perquè perdem entusiasme i forces, però van confirmant la nostra fidelitat. La bellesa d'un rostre marcat per les proves és indescriptible. Els nens, que tenen una gran intuïció, accepten l'amor dels avis com el més pur, bonic i desinteressat. Els braços de l'Infant acollint-nos, ara estan també oberts a la creu, en la màxima prova d'amor: donar la vida. Qui estima, sofreix perquè voldria el millor per als qui estima, i això no sempre és possible. La diferència entre els nostres objectius i els nostres pobres resultats ens omple de preguntes sense respostes i de penes inesperades.

El sofriment forma part de l'existència humana (Spe salvi, 36). La por continuada prepara el camí de les depressions i d'una vida sense sentit. Totes les coses tenen un final. I nosaltres, també. Admirem la bellesa de la tardor. La natura es renova. Les fulles dels arbres canvien de color i cauen. Les fulles del calendari també cauen. Les persones evolucionem. El temps passa. Totes les coses d'aquest món són caduques. Es prepara una nova primavera quan contemplem el Crist crucificat. No ens satisfà un amor caduc, limitat i fràgil. La verdadera, la gran esperança de l'home que resisteix malgrat totes les desil·lusions, només pot ser en Déu, el Déu que ens ha estimat i que ens continua estimant "fins a l'extrem", "fins al compliment total" (cf. Jn 13,1,19,30). L'amor veritable va més enllà, busca nous horitzons, contempla el Crist crucificat, ens commou profundament. Obrim les nostres orelles del cor (cf. RB Prol.1) per acollir amb amor les seves Paraules i deixar-nos guiar per Ell. Som transformats pel qui ens estima sense

*El Crist de Sant Joan de la Creu, de Salvador Dalí, 1951
(Kelvingrove Art Gallery and Museum, Glasgow).*

condicions. La vida és relació, l'amor crea lligams. "Si estem en relació amb Aquell que no mor, que és la Vida mateixa i l'Amor mateix, llavors estem en la vida. Llavors vivim" (Spe salvi,27).

Estar en comunió amb Jesús ens fa participar en el seu ser. Ens compromet en favor dels altres. De l'amor a Déu se'n deriva la participació en la justícia i en la bondat de Déu vers els altres. Viure per a Ell significa deixar-se modelar. La vida espiritual no és l'art del pintor, que va afegint colors, sinó el treball de l'escultor, que va traient el que sobra. Purificats per les proves de la vida, recomponent els trossos trencats, vivint l'esperit de les Benaurances es va teixint l'esperança que ve de la fe i de l'amor. Quan la llavor mor, dona fruit. No és suficient caure a terra i perdre's en la foscor d'una terra preparada, cal viure l'amor fins a l'extrem. L'esperança germina per la força de l'amor.

La vida és així... és l'amor i l'esperança junts: servir i donar. I acaba amb una oració d'agraïment: Amb Tu res no està perdut. Amb Tu puc sempre esperar. Tu ets la meva esperança (Papa Francesc, Audiència general, 12 d'abril de 2017).

No hem de viure angoixats, obsessi-
nats per un futur desconegut ni per les pre-
ocupacions excessives, com l'existència del
mal al món. *"En les nostres relacions amb Déu,
l'única por que hem de tenir és de tenir por"*, segons
escriu un monjo cartoixà. Jesús ha donat
la vida per ensenyar-nos a viure la dimen-
sió més profunda de l'amor, que significa
donar la vida aquí i ara. Per altra banda, el
temor que s'experimenta per no saber cor-
respondre suficientment a l'amor de Déu,
és senyal de desig de fidelitat, de voler ser
coherents entre el que pensem i fem. Hem
d'estimar la vida, sense aferrar-nos-hi; es-
timar les persones, sense cercar depen-
dències; abandonar les coses caduques per
entrar en contacte amb Aquell que roman

El papa Francesc.

per sempre: aquest és, penso, el secret de
la pau de l'ànima.

Diu el Senyor: *"Qui miri de conservar la vida
la perdrà, però el qui la perdi viurà"* (Lc 17,33).
La llei del contrast sembla portar endavant
el nostre procés de maduració. En el camí
de la humilitat pugem quan baixem (cf. RB
7). Moltes vegades diem sense pensar-ho:
"Que es faci en mi la voluntat de Déu". I
això implica el veure que l'amor significa
contemplar el fi i acceptar els mitjans de
què disposem per assolir-lo. Segons el ci-
tat cartoixà, la rebel·lia del nostre "jo" i les
resistències del nostre amor propi ens fan
avançar més quan tenim confiança i bona
voluntat... molt més que les nostres victòri-
es fàcils que semblen completes. Aquestes
poden provocar orgull o una vida virtuosa
superficial. Quan som febles, Crist ens co-
munica la seva força. Així, esdevenim forts
en la lluita diària i avancem estimant. Pre-
guntem-nos interiorment: ... i a quin preu?
De vegades, perdre fins i tot la salut.

Ho hem de reconèixer: els sentiments
van units i no acabem de veure quin és el
dominant. Hem de saber conviure amb ells
a la vegada. Com les dones que anuncien
la Resurrecció: anaren *amb por, però amb una
gran alegria* (Mt 28,8). La creu no és només
un instrument de tortura, sinó un signe de
salvació. Jesús dona la seva vida per amor,
i el seu amor ens salva. A la creu han estat
clavades les nostres preocupacions i pro-
blemes, juntament amb els braços i els peus
del nostre Salvador. Finalment també nosal-
tres acabem "crucificats" amb Ell. Amb Ell
també ressuscitem i rebem la nova vida ja
en aquesta. És a dir, units al Crist en tot,
participem de la seva vida i la comuniquem
als altres. No és el nostre dolor el que im-
porta, sinó el dels altres: llavors el Senyor
ens fa la Gràcia de ser solidaris, generosos,
misericordiosos... estimant perquè sí, sen-
se esperar res a canvi, esperant-ho tot del

Senyor. *El Sol que ve del cel*, cantat a Laudes, es converteix, al llarg de tota la jornada, de tota la vida, en el nostre camí de conversió, en un cant d'agraïment cantat a Vespres, el Magníficat: *Les obres del seu braç són potents... El Totpoderós obra en mi meravelles...* (Lc 1,51a.49a).

L'Evangeli de sant Mateu acaba amb un missatge d'esperança: *Jo soc amb vosaltres dia rere dia fins a la fi del món* (Mt 28,20). Segons Bruno Forte, arquebisbe de Chieti-Vasto, *aquesta és la fe que ens obre a l'esperança d'un amor que supera la injustícia, la infidelitat i la mort i guareix les ferides de l'ànima* (*L'esperança que salva*, Carta pastoral, 2017-2018). L'esperança fa assaborir el sentit de la vida quan l'amor és més fort que qualsevol possible decepció i cansament. Això, però, implica un esforç seriós, perseverant i honest. Es tracta de la lluita de fer possible el que és impossible. Crist a la creu no és la darrera estació, el "Via Crucis" continua amb el "Via Lucis", la Llum de la Resurrecció i de la Pentecosta. La gran esperança està arrelada en la fe; no es fonamenta en la nostra paraula, sinó en la Paraula de Déu. La nostra esperança no es fonamenta en les nostres capacitats i forces, sinó en el sosteniment de Déu i en la fidelitat del seu amor. *Obriu els vostres cors i aquesta força de Déu us portarà endavant, farà coses miraculosos i us ensenyarà què és l'esperança* (Papa Francesc, Audiència general del 29 de març de 2017).

La fe, l'esperança i l'amor són importants, però encara més ho és l'amor. Les paraules són importants, però ho és més viure. Les vivències impliquen els sentiments. El coneixement dona sentit, però l'amor dona plenitud. Saber estimar és saber viure. Tenim Déu en nosaltres quan tenim els seus mateixos sentiments: *Sentiments de compassió entranyable, de bondat, d'humilitat, de dolcesa, de paciència...* *El Senyor us ha perdonat, perdoneu també vosaltres* (Col 3,12-13). Les següents paraules no sabria expressar-les de manera tan realista i bella: *La salut és un bé per a la vida*

Ma Mare de Déu de les Roques, de Leonardo da Vinci, 1483-1486 (Museu del Louvre, París).

de l'home. Però la felicitat no consisteix pas a saber què és la salut: consisteix a viure sa. El Senyor ens diu igualment que la nostra joia no és pas de saber alguna cosa sobre Déu, sinó de tenir en nosaltres Déu mateix... Feligós els nets de cor: són ells els qui veuran Déu... (Dels sermons de sant Gregori de Nissa, bisbe, sobre les Benaurances). Estem en un recés espiritual cercant el rostre de Déu, la mirada de Jesús. Tot Ell ens parla i interpel·la, ens pregunta i respon, ens somriu i anima, ve a oferir la seva amistat i a dir-nos paraules d'esperança.

La mirada de Jesús, la nostra esperança

El Papa Francesc també fa la seva aportació sobre el camí: *La nostra existència és un pelegrinatge, un camí... molts perceben la seducció de l'horitzó, que els impulsa a explorar mons que encara no coneixen. La nostra ànima és una ànima migrant... No esdevenim homes i dones madurs si no percebem l'atracció de l'horitzó... En el seu camí en el món, l'home no està mai sol... el Senyor camina amb nosaltres... fa el seu niu en la nostra ànima* (Audiència

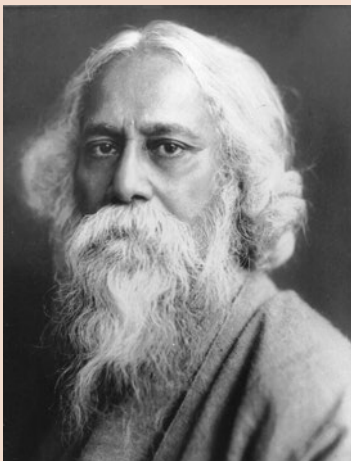
general del 26 d'abril de 2017). L'àncora és un dels símbols cristians més expressius. Al llarg del camí, la promesa de Jesús d'estar sempre amb nosaltres ens fa estar drets, amb esperança, confiant que el Bon Déu mai no s'adorm, sempre vigila. El màrtir vietnamita Pau La-Bao-Thin (†1857) escriu una carta emocionant; descriu els suplicis de tota mena al camp de concentració, que evitaré llegir ara aquí. *Déu és sempre amb mi i em lliura de les tribulacions i les converteix en dolçor, perquè és eterna la seva misericòrdia... Per la gràcia de Déu estic ple de goig i alegria, perquè no estic sol, sinó que Crist és amb mi... Enmig d'aquesta tempestat tiro l'àncora fins al tron de Déu, esperança viva del meu cor* (Spe salvi, 37).

Quan naveguem en la foscor i no sabem utilitzar l'àncora de salvació ens refugiem en consols que no donen la pau, i evitem reflexionar per temor a la veritat. Segons R. Tagore, l'home es refugia en la multitud sorollosa per ofegar la pròpia necessitat de reflexionar. Paraules profètiques les d'aquest poeta, aplicades al nostre temps: la societat global obre finestres per a la comunicació, però tanca les portes a les relacions sinceres i profundes. El mateix correu electrònic, ràpid i eficaç, la majoria de les

vegades no té la bellesa d'una redacció elaborada i de la consistència del pensament meditat, i va a parar a les profunditats de l'oblit. *Si lluitem i treballem és perquè tenim posada l'esperança en el Déu viu*" (1Tm 4,10).

Vull contar-vos una història que aparentment no té res a veure en el que estem dient. Mossèn Jacint Verdaguer té una poesia molt coneguda titulada "Per què canten les mares?". El poeta descriu el quadre d'aquella mare que canta com ocell de primavera enmig d'una gran pobresa, amb el marit malalt i sense cap recurs. La mare canta com un rossinyol, malgrat tot. El marit li demana per què, davant de tanta misèria, encara continua cantant. I l'esposa li respon: "Canto perquè el nostre fill no plori!". (Maria dels Àngels Alsina, *Estima i deixat estimar*). Una mare, contemplant el seu fill carrega les bateries del seu cor i ja l'estimarà sense condicions per sempre més. Al pessebre i a la creu... com es miraven el Fill i la mare! Com voldríem contemplar Jesús com Maria, que *conservava tot això en el seu cor* (Lc 2,51), que va ser escoltada per Jesús a les Noces de Canà, que seguia el seu Fill pels camins per escoltar-lo en un lloc discret i anònim, que va estar al peu de la creu, que va acompanyar els deixebles quan estaven sols. El seu cor de mare batejava i estimava sense comprendre gaire cosa. El seu silenci estava teixit d'amor, de sorpresa, d'agraïment, de confiança. "No podem expressar amb paraules el que sentim al cor" (Sant Agustí, Comentari al Salm 32, Sermó 1, 7-8) "Els ulls del Senyor vetllen els qui el veneren, els qui esperen en l'amor que els té... (Salm 32). "Ell és l'alegria el nostre cor... Que el vostre amor, Senyor, no ens deixi mai; aquesta és l'esperança que posem en Vós".

Som cridats per Jesucrist no a apartar-nos de les coses reals de la vida, sinó a estimar la vida amb tot el que hi ha: a veu-

Rabindranath Tagore, escriptor hindú (1861-1941).

re-la amb els seus ulls, transformada per la seva Paraula i el seu Amor. Déu continua parlant. Jesús ens mira amb insistència i amor. Però sembla que la seva veu ressoni només al silenci del desert. Per això cal anar al desert del nostre interior per poder escoltar aquesta veu, que no ens promet cap paradís material sinó una gran joia espiritual, una esperança que no s'acaba, una força renovada per continuar lluitant en les diferents etapes que hem de viure, tant contrastades. El silenci interior és la música de la pregària. *Déu no pot trobar-se en el soroll i en la inquietud*, ha dit la Mare Teresa de Calcuta. La pregària pacifica el nostre cor i fa escoltar la veu de Jesús que invita a la conversió i a la seva Taula. La Taula de l'Eucaristia és la manifestació del seu Amor. Jesús no ens deixa sols. Tant de bo la seva companyia i les seves paraules obrin els nostres cors a una vida més humana i solidària! *Li demano a Déu que il·lumini la mirada interior del vostre cor perquè coneguen a quina esperança ens ha cridat, quines riqueses de glòria ens té reservades en l'heretat que Ell ens dona entre els sants* (Ef 1,18).

Silenci interior, però també llibertat interior. Gràcies a ella, l'home no té el poder de canviar les coses, però sí que disposa (i això és molt millor) de la capacitat de donar-li un sentit a tot, fins i tot a allò que no en té. Encara que no siguem amos i senyors de la nostra vida, sí que ho som del sentit que li donem. El que és positiu acaba donant alegria i acció de gràcies; allò que és negatiu, ocasió d'humilitat, de fe i d'ofrena: tot es transforma en Gràcia (Jacques Philippe, *La llibertat interior*, llegit en el meu confinament pel Covid). Repetim-ho! L'Infant Jesús és Mestre ja en el silenci del pessebre i en el dolor de la creu. Només cal mirar-lo, contemplar-lo. Els nostres ulls i els seus coincideixen. La definició més bella i simple de la pregària és: "Ell em mira, jo el miro". *Que l'esperança us ompli d'alegria. Siguen*

pacients en la tribulació, constants en l'oració (Rm 12,12). Segons Bruno Forte, Benet XVI ens proposa tres vies, capaces d'obrir-nos al do de l'esperança. Només les citaré, perquè la seva explicació ja és tema d'una altra conferència. Aquestes són: la pregària, la disponibilitat i l'obediència.

Mirem Maria amb ulls confiats i agraïts, i busquem d'imitar-la. Com ella feia, que contemplava el seu Fill, tant al pessebre com a la creu. "En els perills, en les angoixes, en els dubtes, pensa en Maria, invoca Maria! No deixis d'imitar el seu exemple de vida. Seguint-la no et perdràs, encomanant-hi no desesperaràs, pensant en ella no aniràs errat. Si ella et sosté, no cauràs; si ella t'empara, no et cal tenir por; si et guia, no et fatigaràs; si t'afavoreix, arribaràs a bon terme. Amén!" (Sant Bernat de Claravall).

De part vostra, el cor em diu: Busqueu la meua presència. Arribar davant vostre és el que vull, Senyor no us amagueu (Sl 26,8). *Deixeu veure al vostre servent la claror de la vostra mirada, salveu-me per l'amor que em teniu*" (Sl 30,17). *Alceu vers Ell la mirada. Us omplirà de Llum* (Sl 33,6). *Que Déu s'apiadi de nosaltres i ens beneixi, que ens faci veure la claror de la seva mirada* (Sl 66,2). *Déu de l'univers, renoveu-nos, feu-nos veure la claror de la vostra mirada, i serem salvats* (Sl 79,4.8.20). *Senyor, feliç el poble que us aclama. Caminarà a la llum de la vostra mirada* (Sl 88,16). *Deixeu-me veure la claror de la vostra mirada, feu que el vostre servent aprengui els decrets* (Sl 118,135). *Els justos enaltiran el vostre nom, els homes honorats viuran sota la vostra mirada* (Sl 139,14).

Hem començat la nostra meditació amb una pregunta: "I ara... de quina esperança parlem? L'acabem amb una pregunta i una resposta (Sl 38,8):

"I ara... quina esperança em queda? És en Vós en qui confio, Senyor!"

Maties Prades

ELS DOS RECESSOS DEL 2023

Els dies 25 de març i 1 de desembre de 2023 van tenir lloc a Poblet dos recessos convocats per la Germandat i la Comunitat pobletana respectivament. El primer va tenir per finalitat aprofundir en la Quaresma, i el segon es va dedicar a preparar el Nadal, just el dia en què s'inicia l'any litúrgic amb el temps d'Advent a partir de l'hora de Vespres.

El recés de Quaresma

El dia 25 de març del 2023 va tenir lloc al monestir de Poblet un dia de recés per reflexionar i viure amb més densitat el temps quaresmal. A les 10 del matí, a l'església abacial, P. Abat, fra Octavi Vilà, va presidir la celebració de l'eucaristia. En acabat, els assistents es van reunir en una aula del Palau de l'Abat. Allí, dirigits inicialment per la Mar Galceran, membre de la Germandat, es va resar un Parnostre contemplatiu i, tot seguit, es va dedicar un temps llarg de silenci de meditació personal. A continuació es van fer dos grups dins de la mateixa aula que van dedicar-se a la *lectio divina* a partir d'un text de l'evangeli. Després de resar l'hora de sexta els participants van dinar a l'hostatgeria externa.

A la tarda, a la mateixa aula del matí, fra Bernat Folcrà, monjo de Poblet, ens va oferir tot un seguit de reflexions sobre el do de l'Esperit Sant ofert per Jesús als seus deixebles com a font de vida, de missió i de perdó. Per guiar el recés va proposar aprofundir sobre el text de l'evangeli de Joan (Jn 20,19-23). Us oferim el text de la conferència de fra Bernat a continuació.

El recés d'Advent

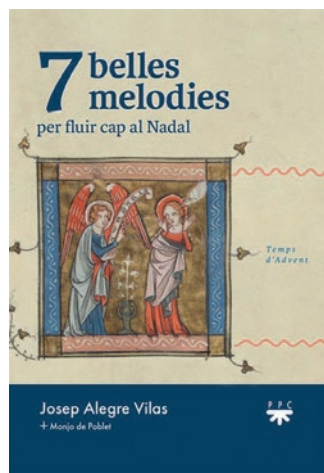
Com ja és habitual des de fa molts anys, la vigília del primer diumenge d'Advent la comunitat del monestir de Poblet va convocar un recés per preparar el Nadal. Els assistents al recés es van trobar a l'església

abacial a les 10 del matí per celebrar l'eucaristia del dia, presidida per P. Abat. A continuació a l'aula del Palau de l'Abat va tenir lloc una conferència sobre l'Advent a càrrec de fra Bernat Folcrà. Us oferim també a continuació el text d'aquesta conferència.

A continuació es van fer dos grups —dirigits per fra David Renart i fra Borja Peyra respectivament— per dedicar un temps a la *lectio divina*. Al migdia es va resar l'hora de Sexta a l'església abacial i a continuació els assistents van dinar a l'hostatgeria externa.

A la tarda, a la mateixa aula, es va procedir a fer una posada en comú de l'experiència de la *lectio* del matí. A continuació el P. Josep Alegre —ningú no es podia pensar aleshores que moriria poques setmanes després— amb la seva natural bonhomia va presentar el seu llibre *7 belles melodies per fluir cap al Nadal*, excel·lentment editat.

Amb la pregària de Vespres a la basílica es va iniciar el temps d'Advent i es va cloure el recés.

JESÚS RESSUSCITAT TROBA ELS SEUS DEIXEBLES I ELS DONA L'ESPERIT SANT

(Jn 20,19-23)

Ens trobem en el temps de Quaresma, un temps de conversió, de penitència i de preparació per a la Pasqua. Un temps en què ens sentim cridats a renovar el nostre compromís baptismal i a deixar-nos transformar per l'acció de Déu en les nostres vides. És per això que avui reflexionarem sobre el do de l'Esperit Sant ofert per Jesús als deixebles com a font de vida, de missió i de perdó. Per guiar aquest recés proposem un text de l'evangeli de Joan: Jn 20,19-23. Heus ací el text grec i la seva traducció catalana. Farem una anàlisi lingüística i semàntica dels principals termes. Per a una major claredat subratllem en negreta els vocables grecs i catalans sobre els quals desenvoluparem posteriorment la nostra reflexió:

1. Text i traducció

Οὔσης οὖν ὀνίας **τῆ ἡμέρα** ἐκεῖνη τῆ μιᾷ σαββάτων καὶ **τῶν θυρῶν κεκλεισμένων** ὅπου ἦσαν οἱ **μαθηταὶ** διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη **εἰς τὸ μέσον** καὶ λέγει αὐτοῖς: **εἰρήνη ὑμῖν**. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν τὰς χεῖρας καὶ τὴν **πλευρὰν** αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν οἱ **μαθηταὶ** ἰδόντες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς [ὁ Ἰησοῦς] **πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν·** καθὼς **ἀπέσταλκέν** με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ **πέμπω** ὑμᾶς. καὶ τοῦτο εἰπὼν **ἐνεφύσησεν** καὶ λέγει αὐτοῖς: **λάβετε πνεῦμα ἅγιον· ἂν τινὼν ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφείονται αὐτοῖς, ἂν τινὼν κρατῆτε κεκράτηται.**

Al capvespre d'aquell mateix dia, que era diumenge, els deixebles, per por dels jueus, tenien tancades les portes del lloc on es trobaven. Jesús va arribar, es posà al mig i els digué: «Pau a vosaltres.»²⁰ Dit això, els va mostrar les mans i el costat. Els deixebles s'alegraren de veure el Senyor.²¹ Ell els tornà a dir: «Pau a vosaltres. Com el Pare m'ha enviat a mi, també jo us envio a vosaltres.»²² Llavors va alenar damunt d'ells i els digué: «Rebeu l'Esperit Sant.»²³ A qui perdonareu els pecats, li quedaran perdonats; a qui no els perdoneu, li quedaran sense perdó”.

Malgrat que aquest text és pasqual pot servir-nos per a la meditació d'un recés de quaresma, perquè ens convida a preparar-nos per a rebre el do de l'Esperit Sant, que Jesús, un cop ressuscitat, va oferir als seus deixebles. A més ens convida a meditar sobre l'abast del perdó. Aquest Esperit és el que ens dona la pau, la força i el perdó que necessitem per a viure com a fills de Déu i com a germans en Crist. Aquest Esperit, a més, ens envia a continuar la missió de Jesús, a anunciar el seu Evangeli, a ser testimonis del seu amor. Per tant és un text que ens ajuda a reflexionar sobre la nostra resposta a la crida de Jesús, a la nostra col·laboració amb el seu Esperit, a la nostra conversió del cor. Són temes molt adients per a un recés de Quaresma com el d'avui.

Aquest text de Joan ens mostra com el Senyor es va presentar enmig dels seus, els va saludar amb la pau i els va comunicar el seu alè, el seu Esperit. Aquest gest recorda el de la creació, quan Déu va insuflar el seu alè a l'home de fang i el va fer viure (Gn 2,7). Jesús, el Logos fet carn, el nou Adam, recrea la humanitat amb el seu Esperit, que ens fa fills de Déu i germans seus.

Però aquest Esperit no és només un regal, sinó també una responsabilitat. Jesús envia els seus deixebles a continuar la seva obra, a anunciar el seu Evangeli, a ser testimonis del seu amor. I els dona el poder de perdonar els pecats, de reconciliar els homes amb Déu i entre ells. Aquest és el sentit de la missió de l'Església, que participa de l'enviament del Fill pel Pare i de l'Esperit pel Fill.

Per tant, rebre l'Esperit Sant implica acceptar la crida a ser enviats, a sortir de nosaltres mateixos, de les nostres pors, dels nostres prejudicis, i a obrir-nos als altres, als seus anhels, als seus problemes, als seus dubtes. Implica també reconèixer els nostres pecats, els nostres errors, les nos-

tres infidelitats, i demanar perdó a Déu i als nostres germans. Implica, finalment, deixar-nos conduir per l'Esperit, que ens il·lumina, ens consola, ens enforteix i ens fa créixer en la fe, l'esperança i la caritat. Endinsem-nos a continuació en un estudi més detallat del nostre text.

2. La preposició εἰς i la relació entre el moviment i la permanència

La preposició "cap a", εἰς (cf. Jn 20,19), amb l'acusatiu τὸ μέσον ("el mig"), destaca la direcció del moviment de Jesús "cap a" els deixebles, que es troben paralitzats i desorientats. Si Jesús ressuscitat va cap als deixebles i es posa "en el mig" és per "habitar", per "plantar la seva tenda" (ἔσκηψεν ἐν) enmig d'ells (cf. Jn 1,14). Amb això es presenten dues accions aparentment contradictòries. La preposició εἰς connota moviment, mentre que el verb ἔσκηψεν ("es va posar") estableix. Aquí la idea de desplaçament es presenta conjuntament amb la idea de retenció i perdurabilitat. Jesús "ve" i "roman" amb els deixebles. Això té una gran importància, ja que en Joan el concepte de missió implica precisament la idea de moviment sense excloure la de permanència. L'enviament dels deixebles no implica la separació de la persona que els envia; al contrari, només poden ser enviats i donar el "fruit" (καρπὸν) de la missió si Jesús està sempre enmig d'ells, i ells, d'altra banda, es troben sempre units a Jesús com les sarments a la vinya. En aquest sentit, és essencial retenir que els verbs de missió que presenta el nostre text (ὑποστέλλω-πέμψω) només es poden entendre a partir del "romandre" (μένω) dels deixebles en Jesús.

L'impacte a la comunitat que mostra la preposició εἰς consisteix a revertir la situació de por i de tancament físic-existencial dels deixebles. La comunitat estava amagada, sense coratge per anunciar l'evan-

geli i testimoniar públicament el missatge de Jesús. Aquest venir de Jesús “cap a” els deixebles suposa el compliment de la promesa de tornar “a” ells, de romandre “amb” ells, d’acompanyar-los per sempre i no deixar-los sols enmig de les adversitats.

En Joan 15, 5 Jesús expressa aquesta connexió íntima entre la missió i el romandre en Ell: «Jo soc la vinya, vosaltres els sarments. El qui roman (μένων) en mi, i jo en ell, aquest dona molt de fruit (καρπὸν); perquè separats de mi res podeu fer». A més, la noció de permanència es relaciona amb el fruit que Jesús espera rebre de la missió dels deixebles a Joan 20,21: «Com el Pare em va enviar, també jo us envio».

3. «El dia», τῆ ἡμέρα; «les portes», τῶν θυρῶν i «els deixebles», οἱ μαθηταὶ (cf. Jn 20,19)

El terme τῆ ἡμέρα marca el primer dia de la setmana, inici de la nova creació i aliança, mentre la paraula τῶν θυρῶν denota la por i l’aïllament dels deixebles, les barres emocionals i espirituals que impedeixen l’accés i la comprensió plena del missatge de Jesús.

A). El nom «el dia», τῆ ἡμέρα, (Jn 20,19) indica amb el datiu de temps quan succeeix l’acció del verb: «A la tarda d’aquell dia, el primer de la setmana». Jesús comunica l’Esperit Sant als seus deixebles el mateix dia de la seva resurrecció. Aquest és el dia «u» de la setmana (τῆ μιᾷ), que ve després del dissabte jueu. El diumenge és «el dia primer» de la nova creació (el dia vuitè de la Pasqua cristiana, profetitzat a l’AT). El datiu temporal mostra que el dia de la resurrecció de Jesús compleix les profecies de l’AT sobre el dia del Messies. Jesús, en ressuscitar i donar l’Esperit Sant als seus deixebles, inaugura el temps de la nova creació i de la missió de l’Església, que realitza les promeses bíbliques del dia del Jubi-

leu. El jubileu (לְבוִי) era un any especial de gràcia i alliberament que se celebrava cada cinquanta anys, segons la llei de Moisès (Lv 25,8-55). L’«any jubilar» s’inaugurava bufant el corn (לְבוִי), que anunciava per tot el país la llibertat i el perdó (Lv 25,9-10), i cridava el poble a la conversió del cor (הַבְּרוּשָׁת) i a la reconciliació amb Déu (cf. Lv 16,30; Hb 9,7).

D’altra banda, el «dia u», el diumenge de la resurrecció de Jesús (el dia vuitè), Jesús bufà sobre els seus deixebles l’Esperit Sant! D’una manera anàloga com el «buf» del corn expandia el seu so per tot el país, «l’alenada» de Jesús ressuscitat expandeix l’anunci i el testimoni de l’evangeli per tot el món amb la missió dels deixebles. El «dia» de la resurrecció de Jesús es compleix el jubileu bíblic (Mt 28,1; Mc 16,1; Lc 24,1; Jn 20,1).

Amb la celebració del jubileu, aquells que havien caigut en la pobresa recuperaven els recursos necessaris per subsistir, mentre que aquells que havien acumulat riqueses retornaven als menys afavorits el que els havien arrabassat. L’objectiu era establir una societat fonamentada en la igualtat i la solidaritat, on la llibertat, la terra i els diners es compartissin equitativament en benefici de tots, i no només d’uns pocs (Is 61,1-2; Lc 4,18-19). Cada cinquanta anys els deutes eren perdonats i els esclaus eren alliberats. El número 50 és símbol de la remissió (אַפְסֵסִיךָ), dels deutes.

És interessant notar que a la Bíblia hebrea la paraula «Jubileu» (לְבוִי) s’escriu exactament de la mateixa manera que l’instrument musical «corn», que es toca (es bufà) per inaugurar l’any jubilar (לְבוִי). Les dues paraules es diferencien només per la vocalització: «Jubileu» (yubel)/ «corn» (yobel). Evidentment, la relació entre el buf del corn per inaugurar l’any jubilar i el buf de Jesús que infon l’Esperit Sant sobre els deixebles

és una interpretació teològica que busca ressaltar el sentit escatològic i salvífic de la resurrecció de Jesús. No es tracta d'una relació cronològica o històrica, sinó d'una analogia simbòlica que mostra com Jesús compleix i supera les expectatives del poble d'Israel, que esperava la alliberació i la restauració de l'aliança amb Déu.

B). «Les portes», τῶν θυρῶν (Jn 20,19), és un genitiu absolut que expressa les circumstàncies de l'acció principal. Mostra que els deixebles es trobaven amb les portes no simplement ajustades, sinó completament tancades (κεκλεισμένων). Això indica la seva por i la seva fe immadura. Així mateix, en un altre text del mateix corpus joànic, trobem el mateix verb «tancar» (κλείω) per descriure l'actitud de qui nega la seva ajuda al germà o germana que pateix. De fet, a 1Jn 3,17, es planteja la següent pregunta: «Com roman l'amor de Déu en algú que té béns d'aquest món i veu un germà o germana en necessitat, però li nega la seva ajuda?» (καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα). Una interpretació més literal podria ser: «Qui té el necessari per viure i veu un germà o germana en necessitat, i tanca la porta de la seva compassió contra ells, com roman en ell l'amor de Déu?». En grec, la connexió és evident, ja que aquests són els únics dos llocs en l'Evangelista o les cartes de Joan on apareix el verb «tancar» (κλείω). Quan els deixebles «tanquen» les portes al món a causa de la por, també tanquen la porta a la compassió (τὰ σπλάγχνα) als germans. La comunicació de l'Esperit Sant els proporcionarà la comprensió de les Escripures, la qual cosa tindrà l'efecte de l'obertura de les portes per a la missió, el testimoni i el perdó dels pecats.

C). «Els deixebles», οἱ μαθηταὶ (Jn 20,19.20). El quart evangeli fa servir de manera recurrent el nom μαθηταὶ al plural (x 78), més que els evangelis sinòptics (Mt

x 73, Mc x 46 i Lc x 37). Segons la gramàtica grega, «els deixebles» és un nominatiu absolut. En general, el nominatiu absolut introdueix un tema o assumpte sobre el qual es parlarà, o resumeix i conclou una idea prèvia. Això significa que els deixebles són els destinataris privilegiats de l'acció de Jesús ressuscitat, que els atorga la pau, l'alegria i l'Esperit Sant. En no dependre de cap altre element de l'oració, el nominatiu absolut ressalta la identitat i la missió dels deixebles, que són cridats a ser testimonis de la resurrecció i a continuar l'obra de Jesús en el món. En aquest context, οἱ μαθηταὶ contrasta la situació dels deixebles abans i després de l'aparició de Jesús, marca un canvi radical a les seves vides, i emfatitza que el concepte de «deixebles» s'interpreta de manera universal, abraçant no només un reduït grup de seguidors de Jesús, sinó tots els creients (cf. Jn 6,66; 8,31; 15,8). A l'inici de la narració, Joan Baptista donava testimoni de Jesús, presentant-lo com l'anyell de Déu que pren el pecat del món i com aquell sobre el qual l'Esperit baixa com una colom del cel i es queda damunt d'ell (cf. Jn 1,29.32). Aquí el Baptista menciona dues missions principals de Jesús: treure el pecat del món i ser el portador de l'Esperit. Jesús transmet ara aquestes dues missions als «deixebles». Ells podran, a partir d'aquest moment, «perdonar», treure els pecats dels altres, fer-se'n càrrec, tal com ho fa Jesús, l'anyell de Déu. A més, l'esperit que baixava com un colom i reposava sobre Jesús a l'escena del seu baptisme, ara s'estén a la humanitat sencera també a través dels «deixebles», en el moment en què Ell bufà sobre ells i els convida a rebre'l (cf. Jn 20,22). El buf de Jesús, el do de l'Esperit, fa renéixer els «deixebles» de dalt, γεννηθῆ ἄνωθεν (cf. Jn 3,4-7). «Els deixebles» adquireixen la condició de «fills», gràcies a la recepció de

l'Esperit que els regenera. Per a una major claredat, el que he dit anteriorment sobre «els deixebles» es pot visualitzar en el següent esquema:

harmoniosa i justa, que es relaciona amb el concepte bíblic d'«any jubilar», un temps d'alliberament, perdó i restauració per al poble de Déu (Lv 25,8-55). En el capítol

Context	Joan Bautista	Jesús	Deixebles
Missions Principals	Donar testimoni de Jesús	- Treure el pecat del món - Ser el portador de l'Esperit	-Perdonar pecats
Imatges	- Anyell de Déu	-Esperit descendeix com a colom - Buf de l'Esperit	-Portadors de l'Esperit
Transferència	- Jesús com l'Anyell de Déu que treu el pecat del món i porta l'Esperit	-Els deixebles poden ara perdonar pecats i portar l'Esperit	-Els deixebles adquireixen la capacitat de perdonar pecats i rebre l'Esperit
Accions de Jesús	- Anyell de Déu	- Bufa sobre els deixebles i els convida a rebre l'Esperit	-Reben l'alè de Jesús i són regenerats per l'Esperit
Resultat	-Anunci de Jesús com a Anyell redemptor i portador de l'Esperit	- Transferència de la capacitat de perdonar pecats i rebre l'Esperit als deixebles	-Els deixebles adquireixen la condició de "fills" gràcies a la recepció de l'Esperit

4.«Pau», Εἰρήνη; «Costat», πλευρά (Jn 20,19.20)

Ara ens fixarem en dos nous substantius de Jn 20,19-23. La «Pau» és el fruit pasqual de Jesús, que venç el pecat i la mort, i crea una nova relació entre Déu i els homes. El «Costat» és la ferida que Jesús traspasat mostra, signe del seu amor extrem.

A). «Pau», εἰρήνη (Jn- 20,19.21). La paraula grega εἰρήνη («pau») és la traducció del terme hebreu שָׁלוֹם, que té un sentit ampli i abasta diversos aspectes de la vida humana. Segons L. Schökel, שָׁלוֹם significa «complet, sa, pacífic, perfecte, sencer, acabat, ple, saludable, salvat, íntegre». En l'àmbit comercial, també implica la idea de «pagar o rebre el que es deu, restituir, compensar, satisfer» (Lv 26,6; Nm 6,26; Dt 23,7; Is 48,18; 60,17; 48,22). Així, la paraula שָׁלוֹם expressa l'ideal d'una vida plena,

20 del quart evangeli, Jesús ressuscitat saluda els seus deixebles amb la paraula εἰρήνη en tres ocasions (cf. Jn 20,19.21.26), cosa que indica que els concedeix una pau que va més enllà de l'absència de conflicte o de por. Es tracta d'una pau que implica la plenitud de la vida, la comunió amb Déu i amb els germans, i la participació en la missió de Jesús.

L'ús reiterat de la paraula εἰρήνη ("pau") en Joan revela que la pau que Jesús dona als seus deixebles no és estàtica, sinó dinàmica i creixent. Cada vegada que Jesús pronuncia aquesta paraula, es produeix un avanç en el procés de comunicació i de transmissió de la vida nova que ell ofereix. Així, la pau es converteix en un signe de la presència i l'acció de Jesús ressuscitat, que transforma la realitat dels deixebles i els envia a continuar la seva obra en el món.

La primera salutació de pau comporta la guarició de les ferides de la crucifixió i de tota forma de violència. Igualment implica la manifestació d'alegria pel compliment i la plenitud de les promeses del Senyor (Jn 20,20). Expressa la victòria dels deixebles sobre la seva pròpia por, foscor i tancament (Jn 20,19). Ara es compleix el do de la pau que Jesús havia promès als seus deixebles abans de la seva passió (Jn 14,27).

La segona salutació de pau conté elements nous (Jn 20,21): la missió, l'alè de la nova creació (el do de l'Esperit Sant) i el perdó dels pecats. Són dons o regals del Ressuscitat que apunten al temps nou que s'inaugura.

La tercera salutació de pau (Jn 20,26) introdueix dos elements nous: la professió de fe de Tomàs i el fruit de la missió: "Feliços els que no han vist i han cregut" (Jn 20,29). Aquesta tercera pau també es

dirigeix cap al futur, cap al temps de l'Església, que es caracteritza per creure en Jesús sense veure'l físicament, com ho van fer els primers testimonis de la resurrecció. Els tres dons de pau in crescendo apunten al compliment del Jubileu bíblic.

B). "Costat", πλευρά, (Jn 20,20). El costat de Jesús travessat per la llança a la creu, és el signe de la crucifixió i glorificació (Jn 19,31.36): "Només Joan entre els Evangelistes ens diu que Jesús va mostrar als deixebles el seu costat". Jesús, abans de morir a la creu, vessa la seva "sang" (αἷμα) juntament amb "l'aigua" que surt del seu costat traspassat. Aquests són els signes de la nova aliança amb Déu, que es basa en el perdó dels pecats i s'escriu en els cors (Jr 31,31-34), no damunt la pedra (Ex 24,12; 31,18). U. Schnelle i J. Beutler assenyalen que l'aigua que brolla del costat traspassat de Crist fa referència al sagrament del

Assistents al recés de Quaresma.

Fra Bernat.

baptisme. D'aquesta manera, Jesús, com a nou Adam, dona origen a l'Església, la seva esposa mística, que neix del seu costat (πλευρά) com la dona del costat (צלע) del primer Adam (Gn 2,21-22). Jesús, en morir a la creu, pronuncia la seva darrera paraula: τετέλεσται, "acompliment" (Jn 19,30)]. Amb aquesta paraula, Jesús mostra que ha dut a terme la seva missió d'estimar els seus fins al final (Jn 13,1). Aquesta paraula no implica la derrota, sinó el triomf, el punt àlgid de tota la revelació i missió terrenal de Jesús. No implica el terme, sinó el començament, on l'entrega de l'Esperit atorga vida eterna al món. La identificació simbòlica del cos de Jesús amb el temple de Jerusalem (Jn 2,21) condueix al temple entrevist per Ezequiel: "Em portà a l'entrada del temple, i heus ací que sota el llindar del temple brollava aigua... L'aigua baixava de sota el costat dret del temple, al sud de l'altar" (Ez 47,1). La set, la font, el cor i el temple són els sím-

bols que es reuneixen a Jn 20,20 per revelar el misteri del cor de Déu i de l'Esperit que Ell vessa com un flux de vida nova.

5. "Esperit", πνεῦμα; "els pecats", τὰς ἁμαρτίας (cf. Jn 20,22.23)

Finalment ens centrarem en dues paraules clau del passatge de Jn 20,22-23: "l'Esperit" i "els pecats". Aquestes dues paraules expressen dues realitats contràries. D'una banda, "l'Esperit" és el regal suprem que Jesús dona als seus deixebles, amb el qual els comunica la seva pròpia vida divina. D'altra banda, "els pecats" són allò que s'oposa a l'Esperit Sant, allò que trenca la comunió amb Déu i els germans, allò que causa el patiment i la mort.

A). λάβετε πνεῦμα ἅγιο (Jn 20,22). La tercera persona de la Trinitat, l'Esperit Sant, té un paper fonamental en la història de la salvació.

En els evangelis sinòptics ell és qui fa possible el naixement virginal de Jesús, el Fill de Déu, en el si de Maria (Mt 1,18-20; Lc 1,35). Ell és qui confirma la identitat i la missió de Jesús en el seu baptisme, quan s'escolta la veu del Pare i es veu el colom (Mt 3,16-17; Mc 1,10-11; Lc 3,21-22). Acompanya Jesús en la seva temptació al desert, i li dona la força per vèncer el maligne (Mt 4,1; Mc 1,12; Lc 4,1). L'Esperit Sant ungeix Jesús per anunciar la bona nova, guarir els malalts i alliberar els captius (Lc 4,18-19; Mt 12,28; Lc 11,20). Inspira els deixebles de Jesús per creure en ell, donar testimoni d'ell i pregar amb ell (Mt 10,20; 16,17; Lc 10,21; 11,13; 12,12). Ell és enviat per Jesús com a do als seus seguidors, per donar-los poder, consol i veritat (Lc 24,49; Jn 14,16-17.26; 15,26; 16,7.13).

En l'evangeli de Joan, Jesús promet l'Esperit Sant-Paràclit als deixebles (Jn 13,1-17,26). Aquesta promesa es reforça quan Jesús els diu als deixebles que no els dei-

xarà orfes i que tornarà a ells: el seu comiat és en benefici seu (Jn 13,1-17,26). El terme "Paràclit" (παράκλητος) és un alter ego de Crist que continua la missió del Crist històric, ajudant els creients a aprofundir en la fe. En la forma passiva i activa, παρά/καλεω significa "criar a prop", "criat a prop per ajudar". La preposició "amb", "junt", "al costat de" (παρά), s'utilitza per expressar la relació propera del Paràclit amb els deixebles, i destaca la seva companyia i proximitat durant el temps postpascual, mentre Jesús torna al Pare. La presència de Jesús "roman" (μένω) entre els seus deixebles per l'Esperit-Paràclit (Jn 14,16). Jesús va prometre als seus deixebles que no els deixaria sols, sinó que els enviaria un altre "paràclit", és a dir, un altre consolador, advocat o ajudant (Jn 14,16). Aquest paràclit és l'Esperit Sant, que fa que Jesús segueixi estant a prop dels seus deixebles (Jn 14,17). Però l'Esperit Sant no només consola i guia els cristians, sinó que també els envia a ser testimonis de Jesús al món. Així, els deixebles han de convertir-se ells mateixos com en altres paràclits per a les persones a les quals són enviats, ajudant-les, consolant-les i defensant-les de tot mal. D'aquesta manera, la presència de Jesús i de l'Esperit Sant es fa visible i palpable a la comunitat cristiana.

B). El substantiu "els pecats", τὰς ἁμαρτίας (Jn 20,23) és el complement directe del verb "perdonar", ἀφίημι. El substantiu ἁμαρτία significa en el grec antic l'error comès per equivocació i/o per culpa, que fa que no s'assoleixi un objectiu (errada en el trajecte d'una fletxa). Posteriorment, en la LXX i en el NT, ἁμαρτία adquireix un caràcter religiós: el pecat s'entén com a culpabilitat que es contrau contra Déu i contra els altres.

En els evangelis sinòptics la idea de "perdó dels pecats" (ἀφίημι) és central

(Mc 1,4; Mt 26,28; Lc 1,77; 3,3; 24,47). Moltes vegades a Jesús se li retreu el fet que s'assegui a taula amb "publicans i pecadors" (Mt 11,19; Lc 7,34; Mc 2,15), la qual cosa reflecteix les confrontacions que hi va haver entorn de la pràctica de rebre dins de la comunitat persones que es trobaven menyspreades com a pecadores (els publicans o recaptadors d'impostos).

En l'evangeli de Joan, el "pecat" en singular és el no creure, el rebuig de Jesús com a Fill de Déu i el camí cap a la vida eterna (Jn 3,18; 8,24; 16,9). Els "pecats" en plural són les accions concretes d'aquesta incredulitat (Jn 5,14; 8,21; 9,41; 15,22-24; 19,11). Jesús, el Fill de l'Home (cf. Dn 7,13-14; Mt 26,64), ha restaurat la imatge i semblança de Déu en l'home pecador (Gn 1,26-27; Rm 5,19). Les primeres paraules del Baptista assenyalen Jesús com "l'Anyell de Déu, que treu el "pecat" (Jn 1,29) en singular, la desobediència i la incredulitat (Jn 3,19-21; 12,37-40). De manera que es pot afirmar que a Jn 20,19-23, "l'Anyell" que va ser immolat (Ap 5,6) mostra els senyals del seu sacrifici a les seves mans i al seu costat (Jn 20,20), gest que representa el perdó dels pecats. Són els senyals del sacrifici obedient que ha posat fi a la incredulitat i a la desobediència (Jn 5,24-25; 10,17-18).

Conclusió

Que aquest temps de Quaresma sigui una ocasió per aprofundir en el coneixement i l'experiència de l'Esperit Sant, que ens fa viure com a fills de Déu i com a germans en Crist. Que el Senyor ens concedeixi la seva pau i el seu alè, i que la Mare de Déu, la plena d'Esperit, ens acompanyi i ens protegeixi. Amén.

Bernat Folcrà

ESPERAR AMB ALEGRIA: L'ADVENT COM A CAMÍ DE VIDA I TESTIMONI

El 2 de desembre de 2023, durant el recés de quaresma de la Germandat, fra Bernat Folcrà, monjo de Poblet ens va oferir una conferència sobre aquest temps litúrgic. Us oferim a continuació l'essencial del que ens va dir.

L'any litúrgic i el temps d'Advent

Amb el temps d'Advent comencem un nou any litúrgic. Quan es comença un nou any litúrgic experimentem un cert contrast amb l'any civil. Efectivament, l'any litúrgic té per finalitat endinsar-nos en la contemplació i vivència del misteri de Crist des del seu naixement fins a la seva resurrecció, a més del do de l'Esperit Sant (Pentecosta). L'any litúrgic ens familiaritza amb la història de la salvació i alhora ens proporciona l'aliment imprescindible per al sosteniment i el creixement de la nostra vida espiritual. L'any civil, per contra, presenta un moviment circular on els fets es repeteixen. La vivència del temps litúrgic, en canvi, no ens aïlla en la immediatesa del present, sinó que ens obre l'horitzó d'un temps molt més vast perquè és alhora record actualitzador del passat i esguard despert envers la novetat del futur. La nostra familiaritat amb el temps litúrgic ens fa éssers nous perquè amb el pas dels anys re-escoltem i re-llegim la Paraula de Déu proclamada per l'Església d'una manera nova. I això ens transforma. La Sagrada Escripura va ser escrita amb la clara intenció de transformar la persona que la llegeix i l'escolta. Reflexionem, doncs, sobre les lectures de la missa dels quatre diumenges d'Advent que ens preparen pro-

La Bíblia de Gutenberg en llatí (1455). La Sagrada Escripura va ser escrita amb la clara intenció de transformar la persona que la llegeix i l'escolta.

gressivament per acollir la universalitat de la salvació arribada amb el Nadal.

Aquests evangelis ens presenten tres personatges i quatre temes principals per guiar el nostre camí envers la trobada amb Crist. Així, el diumenge I (Mc 13,33-37) tenim com a personatge principal Isaïes, i com a tema dominant la vigilància activa. El diumenge II (Mc 1,1-8) ens ofereix dos personatges principals: Isaïes de nou i Joan Baptista com a precursor de Jesús; el tema d'aquest diumenge és la preparació del camí del Senyor. El diumenge III (Jn 1,6-8.19-28) ens invita a contemplar i imitar novament la figura del Baptista i el tema principal és, per tant, l'alegria de testimoniar Crist, que ve i està enmig nostre.

Quan arribem al diumenge IV la litúrgia de la missa se centra enterament a Maria, presentant-nos l'evangeli de l'Anunciació (Lc 1,26-38); el tema d'aquest últim diumenge és el sí de Maria, un assentiment que obre el camí de la fe.

El programa de l'Advent és molt clar. Tres personatges: el Profeta, el Precursor i la Mare. I quatre temes principals: vigilància per l'arribada del Senyor, obrir-li camí, sentir l'alegria del testimoni de Joan i oferir el sí nostre al Salvador.

El primer diumenge d'Advent

L'any litúrgic és una evocació i una actualització que implica memòria i presència. En aquest primer diumenge, la memòria i l'expectativa es barregen en la pregària d'Isaïes durant la primera lectura¹. Recordar la bondat i la fidelitat passades de Déu revela la tristor de la situació present, marcada per l'adversitat i el pecat, però al mateix temps inspira esperança en una nova intervenció divina en el futur. L'Evangeli (cf. Mc 13,33-37) sempre ens presenta la paraula austera que omple tot l'Advent: *vetlleu, estigueu alerta, perquè no sabeu quan serà el moment*. Aquesta paraula ens converteix en sentinelles, guardians². Les paraules de Jesús poden semblar-nos dures: *no sabeu quan serà el moment*. Però de fet representen un do immens. Ens fa molt de bé no saber quan serà el moment precís en el qual vindrà Jesús, perquè d'aquesta manera qualsevol moment és ocasió per la vinguda de Crist en les nostres vides. Jesús no vol que controlem el temps, Ell vol alliberar-nos dels nostres càlculs, de la necessitat de tenir-ho tot sota control. Cada moment que passa és una invitació a fer el bé. Cal, doncs, viu-

re sempre atents a captar tots els signes que anuncien la presència de Jesús. El contrari de la vigilància és la desesperació. També és contrària a l'esperança la somnolència espiritual, de la qual l'evangeli ens crida a desvetllar-nos. L'espera de Crist no ha de ser passiva sinó activa³. L'esperança és la virtut principal de l'Advent.

La segona lectura (1 C 1,3-9) ens diu: *cap do de gràcia us falta mentre espereu la manifestació del senyor nostre Jesucrist... Déu és fidel, per ell heu sigut cridats a la comunió amb el seu fill Jesucrist*. Vivim no sols d'esperança de Crist, sinó també en comunió amb Ell. Per gràcia, ja posseïm allò que esperem, tot i que no d'una manera plena. Déu ofereix la salvació, com un regal, a través de Jesucrist i això ens reconcilia amb Déu i ens introdueix en una relació filial amb el Pare a través de Jesucrist. L'Advent ens ho recorda⁴. Joan Baptista ens convida a ser precursors del Crist.

Sant Joan Baptista i sant Joan Evangelista pintats per El Greco (ca. 1600).

1 Cf. CANTALAMESA, R., *La parola e la vita. Riflessioni sulla Parola di Dio delle Domeniche e delle Feste dell'anno*, Città Nuova⁶, Roma 1993, 12.

2 Cf. *ibid.*, 12.

3 Cf. *ibid.*, 13.

4 Cf. *ibid.*, 16.

El segon diumenge d'Advent

Els dos primers diumenges es llegeix l'evangeli de Marc. En el segon es proclama el seu començament: "inici de l'evangeli de Jesucrist, fill de Déu". Les paraules "evangeli de Jesucrist" impliquen l'església com a subjecte que fa aquest anunci i l'expandeix al món. L'església és l'àmbit vital on s'ha format i posat per escrit aquest anunci.⁵ Marc destaca que "Crist" no és només un nom, sinó un títol: Jesús és el Messies.⁶ El punt culminant de la frase és la confessió de fe: Jesús és el Fill de Déu. Aquesta confessió és el cor de la fe i és confirmada pel centurió al final de l'evangeli⁷.

A sant Marc se'l representa sovint en forma de lleó com en aquesta escultura del s. XVI a l'Arsenal de Venècia.

Joan Baptista ens ofereix un esplèndid exemple de proclamació de l'Evangeli. Jesús és enmig de nosaltres, una persona, i no pas una idea o una doctrina. Si la bona nova ha de ser anunciada als pobres, ha de ser anunciada per pobres, és a dir, per gent que no desmenteix amb la vida les benaurances que predica amb les paraules⁸. Jesús passa dient-nos a cadascú: ¿vols ser el meu testimoni? Vols ser el meu precursor? Per a això

cal un coratge que només es pot obtenir a través de l'oració⁹.

El tercer diumenge d'Advent

"Per Nadal, cada ovella al seu corral", solem dir, expressant la idea que la celebració de la festa ha de fer-se amb els nostres familiars més propers, en el caliu de la llar. En aquestes circumstàncies de goig i comoditat, podem sentir-nos orgullosos de la universalitat de l'amor cristià. No obstant això, el Nadal viscut en família, no ha de fer-nos oblidar que l'arribada de Jesús al nostre món ens impulsa a viure l'amor de manera més concreta i radical. Descubrim aquesta concreció que engrandeix l'amor llegint Isaïes: *L'Esperit del Senyor Déu és sobre meu, perquè el Senyor m'ha consagrat amb la unció, m'ha enviat a portar la bona nova als pobres, a lligar les ferides dels cors trencats, a proclamar la llibertat dels esclaus, l'alliberació dels presoners, a promulgar l'any de gràcia del Senyor*. També l'Esperit del Senyor és sobre nosaltres per dur a terme una missió adreçada als últims, als més pobres, als rebutjats.

Per entendre bé el significat de la imatge del camí en l'evangeli d'avui, hem de tenir present que Jerusalem en aquell temps i també avui és una ciutat envoltada de muntanyes i desert. En l'antiguitat, al desert no hi havia camins, perquè el vent els esborrava. Així que, quan venia alguna personalitat destacada, com un rei o un emperador, no només calia obrir les portes de la ciutat, sinó també obrir el camí perquè pogués arribar. Per això Joan surt al desert per obrir el camí al Messies i ens exhorta a fer el mateix.

Obrir camins. Hem de d'obrir una via al nostre cor per posar-nos en camí cap als últims de la nostra societat, cap a aquells que ningú no vol, com ens ha dit Isaïes. També hem de construir camins de reconciliació

5 Cf. *ibid.*, 18.

6 Cf. *ibid.*, 18.

7 Cf. *ibid.*, 19.

8 Cf. *ibid.*, 21-22.

9 Cf. *ibid.*, 21-22.

El profeta Isaïes de Miquel Àngel a la Capella Sixtina (s. XVI). És un dels personatges bíblics de l'Advent.

per a aquells que ens han fet mal. Això és més difícil que retirar la sorra, la neu o les runes físiques generades per les guerres actuals. És més difícil perquè el vent de la indiferència i l'oblit dels més pobres bufa fort.

Aquest Nadal, doncs, obrim el camí de l'esperança i la pau per a tantes persones que han perdut l'esperança i veuen lluny la pau. Per saber com fer-ho ens ajuda sant Pau: *Sigueu sempre alegres, pregueu ininterrompudament, en tot doneu gràcies; això, de fet, és la voluntat de Déu en Crist Jesús cap a vosaltres.* El camí del nostre cor s'obre amb la pregària; el camí que ens condueix cap als altres s'obre amb la feina de les nostres mans tot compartint-ne el seu fruit. A aquell que està sempre alegre i content no li falten les forces per estimar i caminar al costat dels altres. L'alegria ens dona la força per seguir endavant quan el vent i la neu esborren els nostres camins.

El quart diumenge d'Advent

L'Anunciació de Maria és un relat de crida vocacional (cf. Lc 1,26-38). Entre tots els relats vocacionals que ens ofereix l'AT (Abraham, Moisès, Samuel, Isaïes, Jeremies, Ezequiel) el de Maria sobresurt per ser cridada per Déu a ser la mare del Salvador, i la seva resposta exemplifica una entrega total a la voluntat divina i la fa ser un model de vocació cristiana.

El fet que Maria tingui garantits tots els mitjans i els auxilis divins per acceptar la missió que li anuncia l'àngel el veiem al començament del relat, quan l'àngel entra a trobar-la i la saluda, no amb el terme

L'Anunciació, de Simone Martini (1333, Galeria dels Uffizzi). És la vocació per antonomàsia de totes les que apareixen a la Bíblia.

usual en un àmbit semític *shalom*, ("la pau sigui amb tu"), sinó usant la paraula *jaire*, "alegra't!". Més que la pau, l'alegria és el distintiu del temps messiànic que ara comença. Maria rep l'anunci de l'Evangeli, de la bona nova, que és un anunci joiós. Maria diu doncs el seu sí, *fiat*. Però no és Maria tota sola a dir sí. El sí de Maria va de braçet amb el sí de Jesús. El sí de Jesús a l'encarnació és el seu sí a la voluntat del Pare, que consisteix a redimir la humanitat amb el seu amor. El sí de Maria, que accepta ser la mare de Jesús, és la seva resposta de fe i d'obediència a Déu, que la fa partícip de la seva obra salvadora, però fet i fonamentat en el sí de Jesús.

El sí de Maria a l'Anunciació no és un sí passiu o resignat, sinó un sí actiu i compromès. Així ho demostra el fet que, després de rebre la visita de l'àngel, ella no es queda quieta, sinó que es posa en camí per anar a veure la seva cosina Elisabet, que també està embarassada per obra de Déu. Maria fa un llarg viatge des de Natzaret fins a Ain Karem, un poblet prop de Jerusalem, on viu Elisabet. Aquest viatge té un gran significat simbòlic, ja que recorda el que va fer el rei David quan va portar l'arca de l'aliança —símbol de la presència de Déu enmig del poble— des de la casa d'Abinadab fins a Jerusalem, per instal·lar-la al temple.

Gravat de David dansant davant l'Arca de l'Aliança.

La Visitació de Maria a la seva cosina Elisabet, de Giotto di Bondone (segle XIV) a l'església de Sant Francesc d'Assís.

El relat de l'anunciació de Maria ens convida a estar atents a la veu de Déu i a respondre amb generositat i confiança a la seva crida. Déu té un pla per a cadascú de nosaltres i ens demana que col·laborem amb ell en la seva obra de salvació. Maria és el model de la persona que escolta, creu i obeeix a Déu, sense posar condicions ni excuses. La vocació de Maria ens anima a sortir de nosaltres mateixos i a anar al servei dels altres, especialment dels més necessitats. Maria no es va quedar tancada a casa seva, sinó que va anar a visitar i a ajudar la seva cosina Elisabet, que estava embarassada en la seva vellesa. Maria és el model de la persona que comparteix, ajuda i consola els seus germans, sense esperar res a canvi.

El sí de Maria ens inspira a viure la nostra fe amb fidelitat i esperança, fins i tot en les situacions més difícils i doloroses. Maria va acompanyar Jesús en el seu camí cap a la creu i va estar al seu costat en l'agonia, compartint el seu sofriment. Maria és el model de la persona que confia, espera i persevera en Déu sense desanimar-se ni rebel·lar-se.

Bernat Folcrà

EL TRANSHUMANISME: UNA MIRADA PANORÀMICA

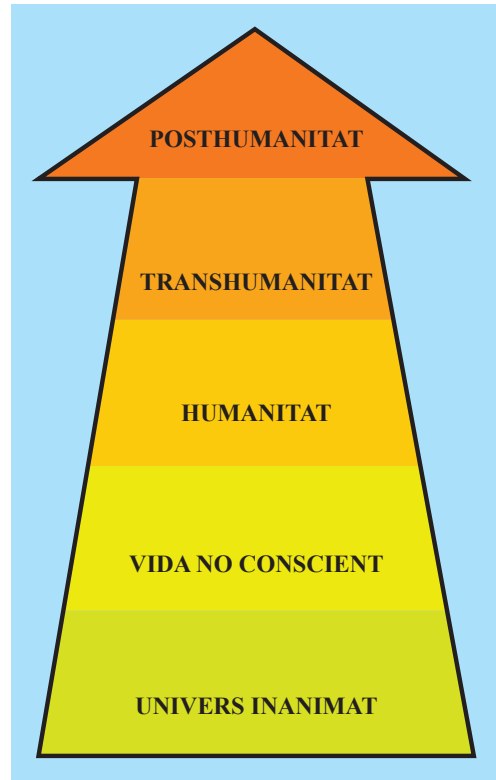
En els últims anys ha sorgit un moviment social i utòpic, conegut com a "transhumanisme", que té la clara voluntat d'aplegar totes les persones que es troben desencisades i sense esperança davant les dificultats i la precarietat de la vida. Postula una moral completament diferent de la cristiana i ofereix una esperança sobre la finitud humana. Ens en parla el doctor Francesc Torralba, membre de la Germandat.

Introducció

En els països d'influència cultural anglosaxona, el transhumanisme ha aconseguit una gran notorietat tant en els mitjans de comunicació de masses tradicionals, com en la universitat i en la literatura científica de divulgació. Qualsevol que faci el petit esforç de posar el mot *transhumanism* o *posthumanism* en un cercador de la xarxa, topirà amb milers de pàgines que, a la vegada, es refereixen a d'altres pàgines i formen una teranyina realment complexa que cada dia creix de volum i d'intensitat.

Més enllà del tòpic, de la caricatura i de la simplificació, el transhumanisme es pot definir, de bell antuvi, com un moviment en el sentit més ampli del terme. No pertany al gènere de la ciència ficció, ni és una filosofia de saló o una excrescència intel·lectual. Es presenta públicament com un moviment de caire social i utòpic que té una visió, una missió i la clara voluntat de sumar persones desencisades del món en el qual vivim.

És un moviment planetari i incloent que pretén sumar ciutadans de tot el globus, independentment de quina sia la seva situació social, el seu origen o la seva llengua materna. No va adreçat, exclusivament, als

©JMPerez. CC BY-SA 3.0

treballadors o als artistes o als intel·lectuals. S'adreça a tot ésser humà que aspiri a millorar la seva qualitat d'existència, a viure més anys i a fruitar d'unes capacitats i d'unes qualitats que la naturalesa no li ha atorgat de manera arbitrària.

Una proposta de nova civilització

A l'hora de caracteritzar la naturalesa d'aquest corrent, el primer que es pot dir, amb certesa, és que es tracta d'un moviment liderat per personalitats que ensenyen i investiguen en algunes de les universitats més potents del món i que compten amb projectes d'investigació, molt ben dotats econòmicament, en matèria de biologia molecular, de bioenginyeria, d'enginyeria genètica i d'altres disciplines afins.

Seria un error descartar el transhumanisme de bell antuvi i reduir-lo a una simple fabulació. No és una ficció, ni un producte de la imaginació col·lectiva. És una proposta de civilització per al futur que planteja una revolució en el sentit més genuí del terme, una radical transformació de la mateixa condició humana i, de retruc, de la societat, dels modes de producció i de consum, del lleure i de qualsevulla altra activitat.

La finalitat d'aquest moviment no és, d'entrada, transformar el món, alterar els sistemes de producció i de consum o bé esclafar el turbocapitalisme, en paraules d'Anthony Giddens (1938). És, prioritàriament, transformar la mateixa naturalesa humana i, d'aquesta manera, transformar el món. Per tant, el subjecte i l'objecte de la revolució són, exactament, el mateix: l'ésser humà.

La transformació radical de l'ésser humà

Es parteix del supòsit que l'ésser humà no és una realitat pètria, ni acabada, sinó dúctil i dinàmica, un *ens in fieri*, a *work in progress*, que pot millorar qualitativament, en tots els sentits imaginables, mitjançant la implementació de ginys tecnològics incrustats en la seva mateixa naturalesa. Alguns filòsofs europeus de la vella escola humanista el desqualifiquen injustament, presentant atenció, únicament, als esperpents del

transhumanisme, a les seves versions sensacionalistes, mesclades de ficció cinematogràfica i de narracions fantàstiques, sense un estatut epistemològic.

L'esperpent, però, com deia Valle Inclán, és una *imagen grotesca y deformada de la realidad*, de tal manera que quan hom es limita a criticar l'esperpent, ha de saber que encara no ha dit res sobre la realitat que es disposa a estudiar.

Sota l'aixopluc del transhumanisme s'hi ubiquen, com passa en tot moviment, tota mena de fenòmens marginals i d'excentricitats, però, abans de fer una esmena a la totalitat, cal agafar la lupa amb les mans, analitzar el moviment *cum cura et studio*, a fi de veure quina és la seva versió més noble i depurada, la més qualificada científicament i filosòficament, perquè la crítica s'ha de bastir, justament, sobre aquesta versió i no sobre les presentacions adulterades i extremistes que són fàcilment criticables.

Tot i les reticències de la universitat de casa nostra a explorar aquesta qüestió, els centres de referència de bioètica i tecnòtica d'Europa, dels Estats Units d'Amèrica i d'Àsia hi presten atenció, encara que sigui per criticar-lo amb vehemència.

Alguns transhumanistes importants

¿Els transhumanistes representen solament una secta d'il·luminats? ¿Hi ha límits en la voluntat de millorament? I, en el cas que n'hi hagi, ¿Qui els pot posar? ¿El somni d'un ésser humà programat a imatge mecànica d'un ordinador i produït per tècniques de selecció, d'eliminació o de manipulació biològica, és pura fantasmagoria?

Raonar així és, tal vegada, subestimar aquest corrent de pensament que està experimentant un gran creixement en algunes àrees del món. No oblidem que l'avantguarda transhumanista disposa de figures intel·lectuals a l'alçada de les seves ambi-

Marvin Minsky (1927-2016),
el pare de la intel·ligència artificial.

cions: Marvin Minsky (1927-2016), el pare de la intel·ligència artificial, Eric Drexler (1955), un dels pioners en nanotecnologia i Hans Moravec (1948), el gurú de la robòtica, per citar solament alguns referents que es designen a si mateixos com a transhumanistes.

Com escriu el bioeticista, Gilbert Hottois (1946-2019), "el transhumanisme ha de ser contemplat com un punt de vista legítim. La seva rellevància no és tan sols acadèmica, comercial o cultural. La seva aportació cal prendre-se-la com un dels eixos del context polític. L'imaginari especulatiu associat a la millora influencia el ciutadà que compra i que vota: tant el món polític com el progrés han de preocupar-se i ocupar-se de les propostes transhumanistes"¹.

Lluny de ser universitaris i investigadors marginals, els transhumanistes ocupen llocs molt rellevants de poder. N'és un particular testimoni el projecte NBIC (*Nanotechnology, biotechnology, information Technology and cognitive science*), un projecte fet per iniciativa

1 G. Hottois, Humanismo, transhumanismo, posthumanismo, en Revista Colombiana de Bioética 8/2 (2013) 176.

de la National Science Foundation (NFS) i del Departament de Comerç Americà (DOF), que vetlla per la convergència de les noves tecnologies amb la clara finalitat de millorar tècnicament la condició humana. En l'informe del projecte, publicat el 2002, s'hi pot llegir: "És un moment únic en la història de les realitzacions tècniques: el millorament de les performances humanes és possible mitjançant la integració de tecnologies".

El responsable d'aquest projecte NBIC no és altre que el redactor en cap de la revista *World Transhumanist Association*. Des d'aquest corrent de pensament es fa eco de valors socials molt establerts en la societat neocapitalista: el culte a la perfecta salut, el culte a la superació i al millorament d'un mateix, o fins i tot, l'imperatiu d'adaptar-se al món i a les lògiques econòmiques i tecnològiques, entenent que no hi ha altra possible alternativa.

Hans Moravec (1948) és enginyer investigador en robòtica a la Carnegie Mellon University (Pittsburg), un dels centres més importants de recerca superior dels Estats Units.

Eric Drexler (1955) és enginyer estatunidenc anomenat sovint el pare de la nanotecnologia.

La piràmide axiològica

La piràmide axiològica inherent al transhumanisme té moltes afinitats amb la piràmide axiològica dels països més desenvolupats del món. La salut, entesa a la manera de l'Organització Mundial de la Salut (1946), com el perfecte estat de benestar físic, psíquic i social, ocupa el cim de la piràmide axiològica. Tothom vol estar sa. I, per assolir la salut, tothom està disposat a fer grans sacrificis per restar sa el màxim de temps possible. La salut ha deixat de ser un instrument, un mitjà per aconseguir un fi superior tot esdevenint el mateix fi, de tal manera que qualsevol producte que s'ofereix publicitàriament a la societat, si es vincula a la noció de salut i si aconsegueix garantir-la o incrementar-la, fàcilment té mercat.

Si el transhumanisme pot garantir aquest perfecte estat de benestar, no és estrany que tingui arrelament social. Connecta amb una de les motivacions centrals dels ciutadans dels països més desenvolupats. Molts

estàn disposats a sotmetre's a tot tipus d'alteracions biotecnològiques, de consum de fàrmacs, de nanorobots reparadors i d'incorporació de xips, per mantenir-se sans el màxim de temps possible.

Una ideologia nova arrela en el cos social quan els valors que proposa connecten amb les prioritats i els anhels de la ciutadania. Fixem l'atenció, per exemple, en el valor de l'autonomia. El transhumanisme dóna molt valor a l'autonomia personal, a la capacitat de cada ésser humà per decidir no solament el seu futur, sinó la seva mateixa configuració, la fesomia del seu cos, les capacitats mentals i qualitats físiques que vol tenir.

Aquest valor tan exalçat pel transhumanisme connecta, estretament, amb la part alta de la piràmide axiològica dels països més desenvolupats del planeta. Els ciutadans d'aquesta àrea del planeta defensen, a ultrança, la seva autonomia en tots els plans i refusen qualsevol forma de dependència, d'heteronomia o de submissió. Molts veuen en l'aliança amb la tecnologia un mode de preservar i de prolongar l'autonomia personal en tots els sentits: el físic, l'emocional i el mental.

Símbol de l'Associació Transhumanista Mundial, una organització sense ànim de lucre que treballa per promoure la discussió de les possibilitats de millora de les capacitats humanes gràcies a la nanotecnologia, l'enginyeria genètica i la robòtica.

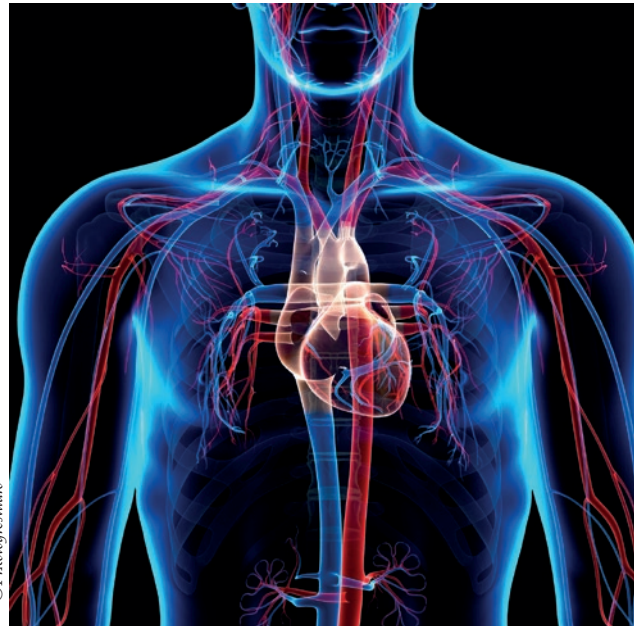
La noció de transhumanisme és, encara, força desconeguda en la vella Europa, com a mínim, en els àmbits acadèmics. És difícil identificar un intel·lectual o un professor que militi, obertament, en aquest corrent ideològic i que defensi públicament la utopia transhumanista. En termes generals, els referents provenen dels Estats Units d'Amèrica, de Gran Bretanya i d'Austràlia.

Autonomia, drets de l'home i democràcia radical

La gran majoria de transhumanistes no són creients, refusen el racisme, l'autoritarisme, les pseudociències i el sectarisme. Militen en defensa d'una democràcia radical sustentada no solament en la llibertat, sinó també en la igualtat i en la solidaritat. Defensen un accés universal al progrés científic i tecnològic. Consideren que tot ésser humà, més enllà del seu poder adquisitiu, ha de poder fer ús de les innovacions biotecnològiques i ha de poder decidir quin tipus d'ésser desitja esdevenir i com i quant de temps vol viure. Aquesta reivindicació de la igualtat és un poderós vector de progressió de transgressions biotecnològiques.

Els transhumanistes defensen una visió radical dels drets de l'home. Per a ells, poc importa la raça, el gènere o l'origen. Un ciutadà és un individu, un ésser autònom que no pertany a ningú més que a si mateix i que solament li correspon a ell decidir les modificacions que desitja implementar en el seu cervell, en el seu ADN o en el seu cos.

La democràcia radical que està en l'imaginari del transhumanisme és una societat que no limita les llibertats individuals, ni la voluntat de cada ésser humà d'augmentar el seu potencial. El principi bioètic d'autonomia, entès a la manera pragmàtica i en clau neoutilitarista, està en l'arrel d'aquesta

© Pixollogistudio

Un nanorobot penetra en l'artèria, identifica la placa i l'elimina. Imatge simulada per ordinador. La nanotecnologia aplicada a la salut corporal pot arribar a nivells importants per al guariment de moltes malalties.

filosofia: cadascú és lliure de decidir el seu futur, però també el seu cos, la seva longevitat i les qualitats que vol implementar en el seu ésser.

L'autonomia aplicada a un mateix no té cap altre límit que la pròpia voluntat, però aplicada a l'altre ha de comptar sempre, explícitament, amb el seu permís. Si es tracta d'un ésser humà heterònom o incompetent per prendre decisions, correspon al seu tutor exercir l'autonomia subrogada.

Hom pot desitjar alterar la seva memòria, la seva imaginació, la seva intel·ligència, la seva alçada, el color de la seva pell i la potència de la seva vista, però no pot decidir alterar res que afecti a l'altre. Pot persuadir-lo que es millori com a ésser humà, que dilati la seva longevitat, que inverteixi els seus recursos en aquest objectiu, però no pot obligar-lo a viure més anys, ni a adquirir unes qualitats físiques o facultats mentals que no desitgi posseir.

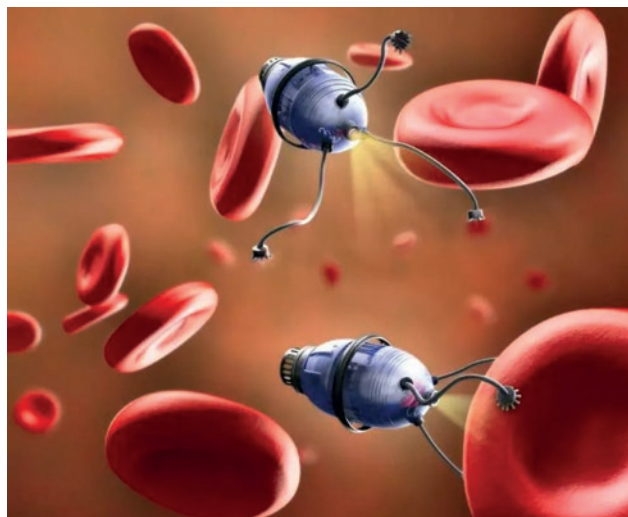
Tecnologia i destí humà

Des d'aquesta filosofia, es parteix del supòsit que la tecnologia és un mitjà per escapar a la tirania del destí, a la rifa de la naturalesa i de la condició social. En efecte, s'interpreta la tecnologia com el braç mecànic de l'autonomia, com el motor de la vertadera i decisiva emancipació, ja que permet que hom esdevingui allò que realment anhela ser, sense haver de renunciar a res, ni haver d'acceptar, a contracor, el que li ha estat donat.

Des del transhumanisme es desenvolupa una particular croada contra la idea de destí o de fatalitat, tan pròpia de l'univers tràgic grec. Se situa, més aviat, en l'òrbita del drama. Els personatges de la tragèdia no són lliures; estan segellats pel destí i no poden escapolar-se de les seves urpes. Les seves vides pengen de fils sobrenaturals i estan escrites en algun llibre. Els personatges del drama, en canvi, són lliures, poden escollir el seu rol en el món i fer de la seva pròpia vida una obra d'art.

Des del transhumanisme l'ésser humà, en tant que actor principal del gran teatre del món, no està determinat pel fat a ser el que és, sinó que és lliure i, en tant que subjecte lliure, pot arribar a esdevenir el que vulgui mitjançant l'aliança amb el poder tecnològic. Tot és obert, el llibre no està escrit. L'heroi tràgic ha de morir, necessàriament, en el combat contra el monstre, però l'actor del drama és lliure.

El transhumanisme s'alça contra la injustícia de l'atzar, contra la rifa dels gens i pretén donar a cadascú, independentment dels dons i dels talents que hagi rebut de la mare naturalesa, la possibilitat d'esdevenir el que vulgui ser sense haver de renunciar a res. És una filosofia contra la moral de la resignació. Hom pot esdevenir el que es proposi i no s'ha de conformar amb el que li ha estat donat. La tecnologia, en l'ideari

La recerca en nanotecnologia aplicada a la salut humana està arribant a resultats importants com és el cas dels nanorobots que poden actuar directament sobre les cèl·lules.

transhumanista, no té com a objectiu corregir les mancances de la naturalesa o suplir les seves deficiències i limitacions, sinó crear capacitats noves, engendrar una natura nova si així ho decideix la persona.

La tercera croada del transhumanisme és contra el determinisme social i econòmic. Ningú no tria néixer en un determinat segment social, en allò que, en llenguatge marxista, se'n diu, la *Klasse*. I, no obstant això, la pertinença a una determinada classe condiciona decisivament el destí de la vida personal. El transhumanisme veu en la tecnologia la possibilitat de trencar el cercle endogàmic de la classe social, la possibilitat de transcendir el grup i d'esdevenir el veritable protagonista de la pròpia existència, independentment del llinatge o del grup, de tal manera que cadascú pugui determinar el seu propi futur sense haver de demanar permís a ningú.

Superar l'evolucionisme i la condició humana

La visió d'aquest moviment és clara: gràcies a la revolució biotecnològica, l'ho-

mo sapiens serà el primer *homo*, en la història de l'evolució, lliure de les incerteses de la selecció darwiniana. Ja no serem més la joguina de les forces cegues de la selecció natural, la resultant d'una evolució que no controlem, el producte de l'atzar i de la necessitat, per emprar la coneguda expressió de Jacques Monod (1910-1976), sinó els vertaders protagonistes de la selecció, els artífexs del futur.

La hipòtesi evolucionista està en l'ADN del transhumanisme. Som éssers en evolució, però l'evolució no ha conclòs, ni representem el punt d'arribada. L'ésser humà ha ser de superat i ho serà mitjançant la implementació de la tecnologia, de tal manera que allò que s'esdevindrà, després de nosaltres, no podrà qualificar-se més d'humà.

Sense negar la tesi darwiniana de la lluita per la supervivència, els transhumanistes defensen que l'evolució pot ser dirigida i orientada pel mateix ésser humà mitjançant el control del poder tecnològic. Això vol dir que no serem, necessàriament, la resultant d'un procés biològic que s'ha desplegat durant milions d'anys a través d'una lluita de tots contra tots per la supervivència, sinó el que realment vulguem esdevenir mitjançant el poder tecnològic. Aquest darrer punt transgredeix, de ple, la visió de Charles Darwin (1809-1882) i és qualificat pels mateixos darwinistes ortodoxos d'herètic.

La domesticació de la vida és, al capdavall, l'objectiu central dels transhumanistes. El seu focus d'atenció està posat, sobretot, en la condició humana, però també s'estén, indirectament, en altres formes de vida, com la vegetal i l'animal. Mitjançant la tecnologia no solament som ja capaços d'alterar i de modificar la nostra pròpia naturalesa, sinó també la dels éssers que ens envolten, la de les plantes i la dels animals, la dels microorganismes i la dels éssers unicel·lulars. Aquesta voluntat de domesticar

la vida mitjançant el poder tecnològic obre una tensió dialèctica de gran profunditat entre el transhumanisme i els corrents ecologistes.

El supòsit del qual parteix el transhumanisme és problemàtic i discutible: l'ésser humà, mitjançant l'instrumental tecnològic de què disposa, és capaç de dominar i de sotmetre no solament la seva naturalesa, sinó la naturalesa dels altres éssers i posar-la servei del progrés radical. En aquest supòsit, però, hi ha una sèrie de *prenotanda* que són discutits tant per biòlegs com per ecòlegs i filòsofs.

Els transhumanistes formen un lobby d'esquerres que desitja reforçar l'Estat providencial gràcies als beneficis de la tecnologia. Oposar-s'hi és com legitimar les desigualtats biològiques i defensar una societat de diferents velocitats. No solament subratllen el valor de la *liberté*, que ocupa un dels llocs preeminents de la piràmide axio-

Charles Darwin el 1880. El transhumanisme no nega l'evolucionisme però postula que l'ésser humà, mitjançant la tecnologia, pot modificar el curs de l'evolució humana i natural.

La domesticació de la vida mitjançant la tecnologia és, al capdavant, l'objectiu central dels transhumanistes.

lògica transhumanista, sinó, a més a més, el valor de l'*égalité*.

Consideren lògic que s'emprí la tecnologia per millorar les nostres capacitats físiques i mentals. Entenen que la malaltia, el dolor, l'envelliment, la decrepitud i la mateixa mort no són una fatalitat i que és legítim aspirar a una vida més llarga, més agradable, sense sofriment ni limitacions. Per als transhumanistes, el debat no rau en si són o no legítimes aquestes transformacions tecnològiques, sinó en els mitjans per assegurar la igualtat de tots en l'accés a aquestes tècniques.

¿És legítim modificar substancialment la naturalesa humana?

Més enllà, però, del debat sobre com assolir l'extensió universal de les millores, hi ha una discussió prèvia que, en la literatura crítica, ha captat molt l'atenció. Ens referim a la hipotètica legitimitat de modificar o no,

substancialment, la naturalesa humana mitjançant la tecnologia. És una qüestió ontològica i ètica que suscita reaccions visceralment oposades. En el debat hi ha latent la pregunta per l'ésser de la persona (per això és ontològica), però també la pregunta pel deure, és a dir, per allò que hem de fer amb nosaltres mateixos (per això és ètica).

Finalment, però, també és una qüestió legal. Si hom s'endinsa en el terreny del biodret comparat, observa que, en virtut de les tradicions culturals i religioses de cada àrea del món, s'articula un o altre ordenament jurídic. Això ja es una realitat en matèria de manipulació genètica i embriològica. A mesura que les idees transhumanistes agafin volada, hi haurà llocs del món on es permetran legalment certes millores físiques, mentals i emocionals, mentre que, en altres nacions, es prohibiran.

El debat no rau, solament, en dilucidar si l'ésser humà pot o no ser millorat bio-

tecnològicament, sinó qui tindrà accés a aquest tipus de millores i, en segon lloc, si aquesta pràctica de millorament ha de tenir algun límit i, en el cas que n'hagi de tenir algun, quin és.

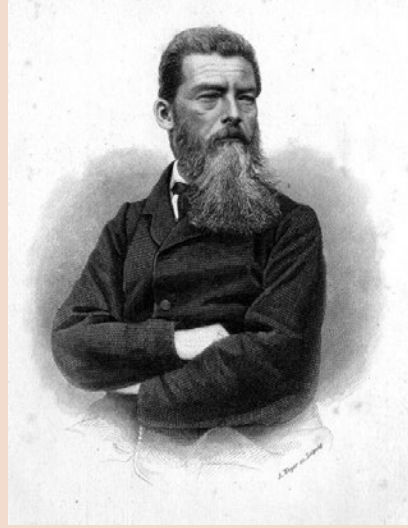
Conclusió

A hores d'ara, no sabem quin recorregut tindrà el transhumanisme. És aventurat afirmar que es consolidarà com la gran ideologia del segle XXI, però també que es volatilitzarà en l'aire i no en quedarà res. És temerari fer prospectiva en aquest terreny, però independentment del que s'esdevingui, el debat que posa el transhumanisme en joc al bell mig de l'àgora mereix l'atenció i la crítica.

Ara com ara, pot ser que molts ciutadans se sentin fascinats pel transhumanisme perquè es presenta, a si mateix, com una *neue Philosophie*, per emprar l'expressió de Ludwig Feuerbach (1804-1872), però no sembla tan obvi que sigui nova. La fe en el poder omnipotent de la tecnologia, el que, pròpiament, s'anomena *tecnocràcia*, no és cap novetat en la història de les idees. N'hi ha precedents en la primera i en la segona Modernitat, però les possibilitats que s'albiren en l'actualitat són qualitativament superiors a les de qualsevol altre temps.

És difícil imaginar que algú es resisteixi a la revolució biotecnològica, especialment si aquesta revolució li promet un desenvolupament de la seva potència i una victòria sobre la seva mort. La lluita contra la finitud, contra la indigència, la vulnerabilitat, la decrepitud, el sofriment i la mort és substancial a la condició humana.

La voluntat de transcendir les limitacions és una constant que travessa diacrònicament la història. El transhumanisme persisteix en aquesta tessitura, però amb base a unes possibilitats tecnològiques que superen, amb escreix, qualsevulla època

Ludwig Andreas Feuerbach interpreta que la idea de la immortalitat és una creació humana i constitueix la llavor de l'antropologia de la religió.

precedent. La tecnologia adopta un paper messiànic, perquè ve a redimir l'home dels seus mals endèmics i estructurals, ve a oferir-li una nova naturalesa, una nova vida, alliberada de les servituds de la finitud.

No es pot ignorar el rerefons escatològic del transhumanisme, encara que, com s'ha dit, els transhumanistes no es declaren creients, en el sentit tradicional del terme. Tenen fe en el poder de les biotecnologies per restituir l'ésser humà, per canviar-li la faç i dotar-lo d'unes qualitats i d'unes facultats que mai en el passat no ha tingut. La metamorfosi de l'home vell en l'home nou, en termes paulins, ja no té la seva arrel en una intervenció sobrenatural, en l'encarnació del Fill de Déu, sinó en el poder tecnològic.

Naturalment el transhumanisme s'oposa frontalment a la visió humana i històrica del cristianisme. D'aquest dilema en parlarem en el proper article.

Francesc Torralba

CIÈNCIA I HUMILITAT: LA SORPRESA INACABABLE DEL MÓN

La ciència i els científics més d'un cop han estat acusats de prepotents, arrogants i indiferents èticament parlant. ¿És realment així? Ens en parla el doctor David Jou, catedràtic de Física de la Universitat Autònoma de Barcelona i poeta.

Introducció

En principi, la ciència és una activitat humana que, entre d'altres actituds, hauria d'encoratjar la humilitat. Convé examinar, però, si és realment així en la ciència actual, quines dificultats hi ha per aconseguir-ho i què hi podríem guanyar si hi arribéssim. Efectivament, sovint es percep la ciència no pas com a humil sinó com a cognitivament arrogant, instrumentalment prepotent, operativament dominadora i èticament indiferent. En aquest escrit, reflexionaré sobre aquest tema tot examinant el mètode científic, els resultats de la ciència i les actituds dels científics.

Seria interessant complementar aquesta anàlisi feta des de la ciència amb un examen de les visions des de fora de la ciència, i en particular amb un escrutini de les reaccions anticientífiques relativament esteses en l'actualitat (com ara antinuclears, antivacunes, antianimals de laboratori, antifarmacèutiques) i que presenten vessants diversos (ideològics, econòmics, polítics i psicològics), especialment per la por que fa allò poderós que no coneixem ni dominem i que posa en risc la nostra seguretat, privadesa i llibertat. Aquest rebuig de la ci-

ència contrasta amb la fascinació acrítica per camps com ara la física quàntica i les neurociències, simplifcades i sovint mal enteses i mal interpretades. De fet, actituds irracionalistes i emotivistes com les esmentades es produeixen després d'èpoques de predomini de formes racionalistes més o menys estrictes; un cas notable i relativament proper va ser l'auge del romanticisme en oposició a la il·lustració. Cal dir, tot i això, que de vegades costa saber si una posició és irracional o si es basa en una racionalitat més àmplia, alguns elements de la qual se'ns escapen.

En síntesi, el mètode científic es basa en sis passos: 1) observar i experimentar; 2) sistematitzar les dades obtingudes; 3) formular teories consistents amb aquestes dades; 4) deduir noves prediccions a partir d'aquestes teories; 5) posar a prova experimentalment aquestes prediccions; i 6) si les prediccions són confirmades, continuar assajant més prediccions i posar-les a prova i, si les prediccions no són confirmades, modificar convenientment la teoria.

En principi, aquest mètode és, en si mateix, modest: està obert a l'observació, a l'autocrítica, a la reflexió, a les esmenes, a

© Rhonda Barrer

L'observació i la verificació de les hipòtesis són una part essencial del mètode científic.

l'argumentació, i no pretén assolir veritats definitives. Els seus resultats ens descobreixen, sovint, un món més gran, antic, subtil i complex del que coneixíem, de manera que la interpretació dels seus resultats ens sorprèn i ens invita a una consciència de provisionalitat, parcialitat i petitesa. Els qui volen practicar el mètode científic han d'intentar ser rigorosos, pacients, perseverants i dialogants, en la humilitat de reconèixer-se fal·libles i limitats. Això contrasta amb les ideologies, que més que observar la realitat existent, reexaminar críticament els seus postulats i actualitzar i corregir els seus objectius, pretenen modificar la realitat per tal d'adaptar-la als seus postulats.

A la pràctica, però, hi ha força dificultats per realitzar la humilitat a què se suposa que invita la ciència, i la ciència sembla arrogant i prepotent, deshumanitzadora i perillosa. Intentarem explorar alguns aspectes d'aquesta situació.

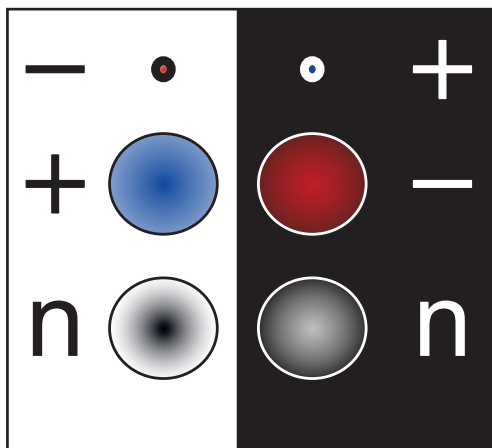
L'eficàcia del mètode científic

Pel que fa al seu mètode, la ciència hauria de reconèixer una sèrie de límits, refe-

rents als models teòrics, als instruments disponibles i a les aplicacions practicables. Alguns prejudicis conceptuals condicionen fortament el mètode, mentre que d'altres límits cauen fora del marc de la ciència, especialment els límits ètics, econòmics i polítics.

El mètode científic pot quedar condicionat per prejudicis conceptuals. De fet, qualsevol activitat i reflexió humana es realitza dintre d'un marc de prejudicis (postulats, axiomes, dogmes, sobreentesos, inèrcies, ideals, ...) que la condicionen, la potencien o la limiten. En el cas de prejudicis que condicionen el mètode científic em refereixo, per exemple, al materialisme, el reduccionisme, el determinisme i el positivisme. Es tracta de quatre opcions més o menys filosòfiques, operativament útils fins a un cert punt però excessivament dogmàtiques en moltes ocasions, i que donen a la ciència un toc de rigidesa i d'arrogància.

De mica en mica, el mateix exercici de la ciència ha anat posant de manifest els mèrits i les deficiències d'aquestes opcions filosòfiques. Per exemple, l'existència de matèria, aparentment una obvietat, és avui un problema obert per a la física, ja que exigeix la ruptura de simetria entre matèria i antimatèria en un grau molt més elevat de l'admissible dintre de les teories actuals, de manera que el materialisme clàssic ja no és fonament de la física actual. El determinisme ha trobat límits en la física quàntica i horitzons de predictivitat en la teoria del caos. Amb una aplicació estricta del positivisme, avui no existiria la computació quàntica, que es basa en la superposició d'estats i en l'entrellaçament de sistemes mitjançant la funció d'ona quàntica, un concepte al qual el positivisme negava tota altra legitimitat que la instrumental. Pel que fa als instruments disponibles i les aplicacions practicables, estan molt condicionats

Les partícules de l'antimatèria tenen carregues oposades a les de la matèria. En la imatge protó, electró i neutró (matèria a la dreta i antimatèria a l'esquerra).

per límits econòmics, ètics i ideològics que cauen fora de l'abast del mètode científic.

Malgrat els seus límits, el mètode científic ha estat tan ric en resultats, i els seus resultats han adquirit tanta rellevància en la pràctica i tanta autoritat en l'imaginari social, que sovint el mètode s'atribueix una autoritat exagerada i un predomini sobre les altres formes de coneixement. Hi ha, per exemple, una tensió entre les anomenades ciències dures i les ciències humanes, en què les primeres tendeixen a erigir-se en el model per excel·lència del coneixement rigorós, i obliden o menystenen la racionalitat analítica, interpretativa i crítica de l'economia, el dret, la filosofia, la política o la teologia. D'altra banda, és dubtosa l'aplicabilitat del mètode científic a àmbits rellevants i bàsics de l'experiència humana com ara l'amorosa, lúdica, estètica o religiosa, en què la teorització és interpretativa i historicista més que no pas predictiva.

Finalment, ens podem preguntar pel grau de reflexió autocrítica i filosòfica del mètode. La filosofia de la ciència es pregunta, per exemple, per l'epistemologia, és a dir, per quina mena de coneixement ens

permet adquirir el mètode científic en general, i els instruments i teories concretes en particular. La filosofia de la ciència ha anat relativitzant la capacitat de la ciència de buscar la veritat i ha contribuït, així, a l'erosió del concepte de veritat. Uns altres límits de la ciència són l'oblit de la seva dimensió històrica i sociològica, tot contribuint a l'oblit del passat, vist com a prescindible, i la tendència a negligir o menysprear el diàleg amb la metafísica i la religió.

La riquesa de resultats de la ciència

La riquesa i rellevància dels resultats de la ciència, la medicina i la tecnologia, i la seva àmplia repercussió social i poder transformador justifiquen en part una temptació d'orgull de la ciència, com la temptació que de vegades tenen les religions o algunes tendències polítiques en sentir que dominen una etapa de la història.

La ciència, de vegades, enlluernada per l'èxit present, oblida la provisionalitat dels seus resultats, que tard o d'hora es manifestarà amb la formulació de noves preguntes davant les quals la teoria present no tindrà resposta. També oblida la parcialitat dels seus resultats, és a dir, el fet que aquests resultats presenten problemes d'aplicació en altres àrees del coneixement científic. Aquesta deficiència es va mitigant a mesura que augmenta la interdisciplinarietat, que posa en contacte investigadors de diverses especialitats.

Cal dir que la ciència també descobreix i posa en relleu els seus propis límits, i potser els límits de la realitat. Cinc casos particularment rellevants en són el segon principi de la termodinàmica (que estableix límits al rendiment màxim de les diverses transformacions energètiques i del reciclatge dels materials), la relativitat especial (que estableix la velocitat de la llum en el buit com a màxima velocitat possible de transmissió

d'informació), el principi quàntic d'incertesa (que fixa límits a la capacitat d'observació simultànies de posició i de velocitat), horitzons de predictivitat (en els sistemes en règim de caos determinista), i la indecidibilitat matemàtica (existència de qüestions indecidibles dintre de tot sistema axiomàtic prou complex). El coneixement d'aquests límits ha resultat molt fructífer i ha renovat alguns horitzons de la ciència.

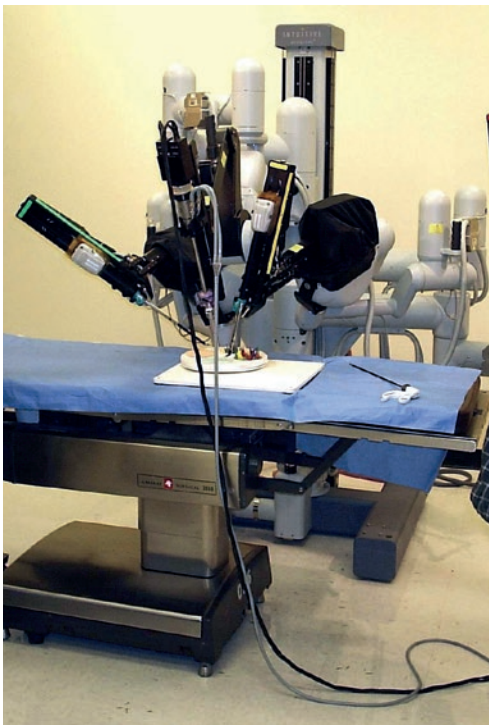
Un factor d'enlluernament és l'enorme capacitat que han tingut la ciència, la tecnologia i la medicina de canviar profundament les maneres de viure, de treballar, de viatjar, de guarir-se, de saber, d'imaginar i de distreure's de la societat. Entre les revolucions mèdiques, pensem en la cirurgia, els transplants, els antibiòtics, els anestèsics, els analgèsics, els sistemes d'exploració i de diagnòstic. Entre les revolucions tecnològiques, venen de seguida a la ment

les màquines de vapor, els motors d'explosió, l'electricitat, l'electrònica, l'aeronàutica, les comunicacions i la computació, noves energies, fertilitzants. Totes aquestes aportacions han suposat canvis majors en molts aspectes de la vida, des dels sistemes de producció i de consum fins a les formes d'entreteniment i de contacte social.

En contrast amb aquests èxits, que dificulten la humilitat de la ciència, un factor que la invita a la humilitat ha estat la constatació de com les utopies i els ideals de progrés que semblava oferir la ciència han anat revelant un costat fosc. En són exemples els nous armaments químics, nuclears i biològics, la degradació ambiental i la sobreexplotació animal, vegetal i mineral, els riscos d'un canvi climàtic, les noves possibilitats de control i d'invasió de la privacitat, i les possibilitats de ser superats i dominats per la robòtica i la intel·ligència artificial. Aquests factors han fet bascular la visió de la ciència des d'una encoratjadora font d'utopies a una font de distòpies.

Els èxits de la medicina, l'enginyeria genètica, la nanotecnologia i la computació han permès no tan sols conèixer els fonaments bioquímics i genètics de la vida i les bases neuronals de l'activitat mental, sinó també intervenir-hi, amb enginyeria genètica, neurofàrmacs, pròtesis motores i sensorials diverses, que han dut a proposar millores genètiques i tecnològiques dels humans —més salut, més longevitat, més memòria, més força, més resistència a les malalties, ...— de forma que duguin a una nova espècie millorada respecte de la nostra.

L'anvers d'aquesta cara arrogant la tenim en la invitació a la humilitat que suposa el fet de sentir-nos part minúscula d'un univers molt gran, de ser una espècie (cognitivament singular i altament adaptativa) entre moltes altres espècies biològiques,

© Nimur. CC BY-SA 3.0

La ciència i la tecnologia han produït avenços espectaculars com la robòtica aplicada a la cirurgia.

de sentir la nostra vulnerabilitat davant de pandèmies ocasionades per nous virus o per la creixent resistència dels bacteris als antibiòtics, davant d'un notable canvi climàtic i davant la duresa i l'extensió de moltes guerres absurdes.

El món tancat dels investigadors

En principi, els investigadors s'haurien de moure per la curiositat, l'avidesa de coneixement, la millora de les condicions de vida i l'augment del nivell cultural de la societat. A la pràctica, però, molts investigadors es mouen (com ens passa a tots plegats) per afany de prestigi, de notorietat, de poder, de riquesa, o simplement per subsistència econòmica. Així, els elements d'invitació a la humilitat que en teoria hauria de tenir la ciència queden dissipats en les ambicions i les rutines de la pràctica quotidiana de la ciència.

Un problema per a la humilitat de la ciència és el grau molt elevat d'especialització, fructífer en resultats però que implica una pèrdua de la visió de conjunt. Saber relativament poc, però dintre d'un camp limitat, pot produir la impressió enganyosa que se sap molt, gairebé tot d'aquell camp, i que això pot portar a un cert grau d'orgull pel prestigi assolit dintre d'una comunitat científica petita. Com més gran i dinàmica és la comunitat, més difícil és que això passi, perquè el camp de referència és més ampli i el ritme de novetats més difícil de seguir. Una visió històrica de la ciència també contribueix a la humilitat, en veure com les teories van essent superades i oblidades per teories futures, i que el record dels investigadors que hi han dedicat el seu talent i la seva creativitat serà completament oblidat.

Un altre problema que se suma al de l'especialització és l'alt nivell de competitivitat per poder arribar a tenir una situació estable en el món de l'ensenyament i

la recerca. Aquesta competitivitat queda augmentada per l'èmfasi en l'índex d'impacte o nombre de citacions que reben els articles i pels rànquings de les revistes on són publicats els resultats. Aquests factors dissuadeixen de fer incursions gaire originals o poc convencionals, que trobarien dificultats afegides per ser acceptades en revistes d'alta posició en els rànquings. Aquets rànquings són perjudicials en ciències, però encara més en humanitats, on hi ha més participació en revistes no especialitzades, en llibres o articles de premsa, que malgrat la influència que puguin tenir són desestimats pels avaluadors de la qualitat de la recerca; a més, l'idioma de publicació estableix grans desigualtats en el camp de difusió, cosa que va en detriment de les llengües amb pocs parlants.

Encara un altre problema que troben els investigadors per donar a conèixer la ciència són les dificultats de divulgar els resultats i fer-los arribar a la gent, per problemes de falta de visió de conjunt, per manca de

Portada de Science, una de les més importants en el rànquing de revistes científiques.

lèxic o de capacitat pedagògica o i expressiva, o per dificultats d'una reflexió reposada per part dels investigadors. La urgència d'anar construint un currículum competitiu fa que els joves científics no tinguin temps per dedicar a aquestes tasques entre ciència i públic. Això fa que la ciència sembli més misteriosa, impenetrable i elitista del que en realitat podria ser i augmenta la sensació d'una ciència poc humil.

Necessitat i avantatges d'una ciència humil

Ens convindria una ciència humil per, com a mínim, tres raons: per passar d'una ciència especialitzada i dominadora a una ciència dialogant amb les inquietuds humanes; per passar del domini de la naturalesa a una certa comunió amb la naturalesa; i per passar de la ciència a la saviesa.

La ciència obre preguntes a l'humanisme, no en el sentit que pregunti als humanistes quines són les seves respostes a problemes clàssics sinó en el d'obrir preguntes noves pel que fa a què és ser humà, què és la vida, què és la creativitat, i quina mena de preocupacions i d'esperances susciten, i de quina mena de criteris ètics s'han d'emprar en les actuacions. Una ciència més humil no actuaria tan sols per la seva pròpia curiositat i prestigi, sinó que també s'inspiraria en preocupacions socials més àmplies.

Històricament, un dels al·licients que han impulsat la tecnologia ha estat el de dominar la naturalesa i treure'n el màxim profit econòmic. Més que ser un diàleg amb la natura, la ciència s'ha vist com un interrogatori a la natura per robar-li els seus secrets. En la sobreexplotació de la natura, ara ja tan evident, la tecnologia es presenta com únic remei i resposta als problemes que ella mateixa ha causat, deixant de banda alguns valors socials que hauria de tenir el desenvolupament. Una ciència més

humil tindria més en compte els diversos factors de la naturalesa i la societat per explotar-la sense tanta rapacitat.

La saviesa no és tan sols saber, sinó també sensibilitat per la justícia, la pau, la mort, el consol de la tristesa, la consciència de la història, la reflexió sobre els objectius de l'acció. La ciència pot contribuir a la saviesa, ja que ens ajuda a sortir del nostre individualisme egocèntric i narcisista, i a situar el jo en relació amb la història còsmica, el conjunt de la vida i els problemes de la societat, contra individualisme, consumisme i hedonisme.

Narcís (1597-1599) de Caravaggio.

Els nous desenvolupaments en intel·ligència artificial ens porten a una situació molt rica en possibilitats, però també amb aspectes inquietants. D'una banda, després d'un entrenament suficient, la intel·ligència artificial ens dona respostes a una sèrie de problemes, però sense dir-nos com ha arribat a aquelles respostes, de manera que ens veiem forçats a creure en la màquina sense saber del tot els principis sobre els quals

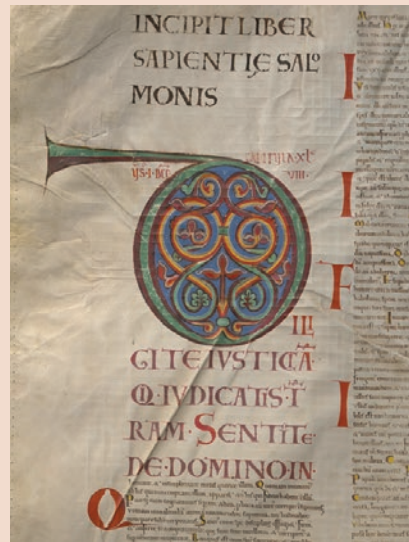
ha basat les respostes. Correm el risc, per comoditat, desídia o avidesa, de delegar en les màquines decisions econòmiques, tecnològiques, i fins i tot jurídiques i militars, que hauríem de prendre nosaltres. Aquesta delegació de poder de decisió pot ser perillosa per a les minories i per a tots plegats si les màquines arriben a produir crisis econòmiques i militars que suposin grans desastres sense que sapiguem ni tan sols com ni per què s'han pres aquelles decisions.

Per acabar, em sembla útil aportar tres testimonis de la necessitat d'humilitat en la ciència, referents a Darwin, a Newton i al llibre de la Saviesa. Al final de la seva autobiografia, Darwin constata que la seva ment s'ha convertit en una mena de màquina de processar dades científiques i lamenta haver abandonat completament els seus interessos juvenils per la poesia i per la música. L'entristeix observar com ha perdut sensibilitat per la literatura i la música que de jove l'havien apassionat i ho atribueix a un enfocament excessiu en la ciència.

Newton, personatge no precisament humil, en rebre grans lloances per les seves

Retrat d'Isaac Newton (1642-1727).

Llibre de la Saviesa, manuscrit (s. XIII).

aportacions immenses a la física, va dir en una certa ocasió, tot reprenent una imatge que havien utilitzat alguns pensadors medievals, que si ell havia vist tan enllà era perquè s'havia pogut enfilars a espatlles de gegants, és a dir, d'alguns antecessors sobre els quals havia pogut construir la seva obra.

Per acabar aquestes reflexions, crec que resulta especialment adient acudir a la Bíblia, al llibre de la Saviesa, que diu, al capítol 3, 18-23: *Com més important siguis, més humil t'has de fer, i llavors el Senyor et donarà els seus favors. Els orgullosos i els superbs són molts, però el Senyor només revela als humils els seus secrets. El Senyor és molt poderós, però són els humils els qui el glorifiquen. No busquis coses massa altes per a tu, no investiguis el que està per damunt de les teves forces. Reflexiona sobre els manaments que has rebut, perquè no tens cap necessitat de doctrines amagades. No t'ocupis en va d'allò que et sobrepassa, ja t'han ensenyat més coses de les que l'home pot comprendre. Les especulacions han esgarriat molta gent, falses suposicions han fet errar els seus pensaments. Sorpren l'actualitat de moltes d'aquestes admonicions i consells, que sintetitzen tan bé alguns dels aspectes que hem tractat en aquesta reflexió.*

David Jou

EL ROMANTICISME I NOSALTRES

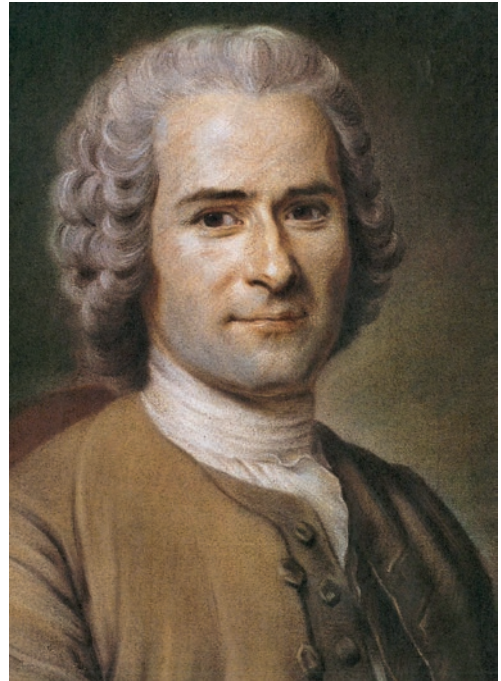
El romanticisme és un moviment cultural, artístic i literari que va dominar el pensament i el sentiment del primer terç del segle XIX. La seva herència, però, encara perviu entre nosaltres. Ens en parla el doctor Salvador de Brocà, Professor Titular emèrit d'Història de la filosofia a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona i membre de la Germandat.

Introducció

Una introducció adequada, pel que fa al romanticisme, demana no ja un saber, sinó una clara sintonia amb el llenguatge que va apareixent amb el moviment romàntic i el seu correlat filosòfic: l'idealisme alemany. Es tracta d'un llenguatge expressiu i emocional que, més que descriure o definir les coses, vol fer-les sentir, que ens afectin, i a través seu, vol que ens transformin en allò més autèntic i més íntim que ens constitueix: la veritat ontològica de l'esser humà.

Precedents

Terminològicament, la paraula "romàntic" precedí el romanticisme com a moviment. Derivada del francès "roman" (novel·la), es va difondre sobretot a Anglaterra i a Alemanya a la segona meitat del segle XVIII amb el significat de 'emocionant', 'sensacional', o com diríem avui, 'impactant', més que no pas en el sentit pròpiament novel·lesc. Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) ja havia emprat el terme al seu llibre *Reveries d'un promeneur solitaire* (1776-1778) en fer la cèlebre comparació entre el llac de Bienne i el de Ginebra: *les rives du lac de Bienne sont plus sauvages et romantiques que celles du lac de Genève*¹. Alhora el jove

*Retrat de Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)
de Maurice Quentin de la Tour.*

Werther² parla del jardí on va conèixer Carlota, un jardí en terrassa obert al paisatge natural: *veia enfonsar-se el sol per última vegada sobre la vall formosa, sobre el dolç riu... un aire misteriós d'afinitat m'hi havia retingut abans de*

1. *Les rives del llac de Bienne són més salvatges i romàntiques que les del llac de Ginebra.*

2. *Les tribulacions del jove Werther* (1774) és una obra semibiogràfica de Wolfgang von Goethe (1749-1832).

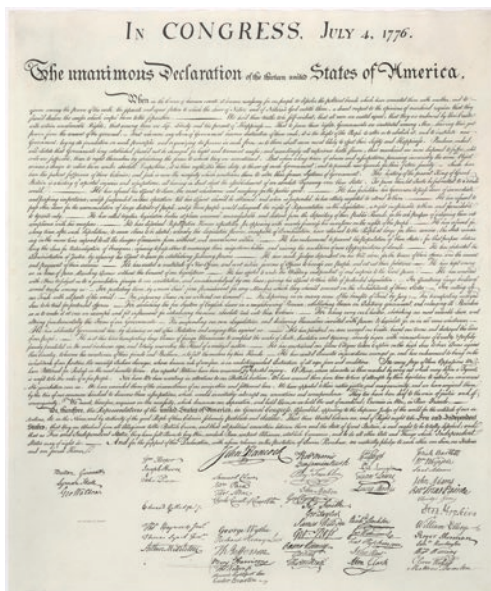
conèixer Carlota en aquest lloc, que és en veritat un dels més romàntics que mai no he vist produïts per la naturalesa i per l'art.

Més tard el terme és adoptat com a etiqueta desafiant pel propi moviment romàntic, que tenia per base una ànsia d'elevació de l'esperit humà. Tot i que arrenca, bé que llunyanament, de l'època renaixentista, el romanticisme assoleix a principis del segle XIX una autoconsciència crítica i un gir de dignitat moral tal que el que importa —creativitat, llibertat, possibilitat de creixement intel·lectual i moral— dona sentit a la pròpia vida i al món (amb l'adjectiu alemany "sinngabend", 'significatiu').

L'esperit romàntic

Els romàntics se sabien romàntics i encara més "enfants du siècle", però sobretot es veien ells mateixos com a "moderns", fills d'una època que havia començat per gaudir de dos exemples referencialment històrics: la Declaració d'independència de les colònies britàniques al continent de Nord-Amèrica (1776) i la Revolució francesa a Europa (1789). Ambdós fets són exemples del *sapere aude* ('atreveix-te a pen-

sar') proclamat per Immanuel Kant (1724-1804) i de l'arribada de la humanitat a la seva majoria d'edat. L'autoconsciència de viure en un moment determinat de la Història els empeny vers una actitud conscient i crítica respecte de tot el passat, i constitueix un tret essencial del romanticisme que s'allarga fins els nostres dies. Tanmateix, el romanticisme és un estat de l'esperit definible per dues notes concretes: intimitat, que es transcendeix, i sentit de la Història, que s'interioritza donant raó de l'individu i de la col·lectivitat dins el concepte de nació. La primera, és identificable a partir d'afinitats tendencialment oceàniques començant pel paisatge. És el moment preludiat per la pintura francesa de Jean Honoré Fragonard (1732-1806), Antoine Watteau (1684-1721), Nicolas Poussin (1594-1665) o Claude Lorrain (1600-1682), que culmina en la molt superior pintura anglesa de jardins i de "nens blaus": Thomas Lawrence (1769-1830), Joshua Reynolds (1723-1792), Thomas Gainsborough (1727-1788), i J.M.W. Turner (1775-1851). O bé la realitat gira a l'entorn de la nostra espontània sinceritat, creadora d'un món que brollaria de la fontana de la intimitat sentimental i moral; o bé és aquesta força moral el que dona vida eixamplada a termes universals i disfressada de lògica i d'història, és a dir, l'idealisme total de Hegel i dels pensadors romàntics.

Declaració de la Independència dels Estats Units (1776).

Paisatge amb pastors, de Claude Lorrain (1600-1682).

Calmady Children de Thomas Lawrence (1823).

La ironia

Aquesta complementarietat implica ironia, un altre aspecte típic de l'època, també heretada per la nostra. Ironia que no s'ha de confondre amb l'humor i que podria ser definida per la consciència que té l'esperit, individual o absolut, de trobar-se per sobre i més enllà de les formes i maneres, merament finites i circumstancials, amb què aquell es pogués vestir en cada cas. Els intel·lectuals del segle XVIII ja havien començat a sentir-se encuriosits per altres pobles, les seves cultures i les seves diverses parles. Tanmateix una de les conseqüències culturals de la ironia romàntica serà el reforçament de la imaginació històrica, la capacitat de transcendir el propi referent cultural per sortir mentalment de la pròpia època i poder-nos situar en el clima espiritual d'altres països i d'altres ambients. Tot això gràcies a haver descobert que cadascú de nosaltres és essencialment quelcom més que ell mateix, és a dir, és país, és nació. Tot i que més enllà de tot, és humà. Una actitud semblant donà lloc, anys després, a l'escola històrica alemanya i a figures, a França, com l'escriptor Ernest Renan (1823-1892), l'historiador Jules Michelet (1798-1874) o l'escriptor i polític Adolphe Thiers (1797-1877), una esplèndida collita d'investigadors del passat, orientats a crear

una història social, que, a casa nostra, vindria representada exemplarment, ja en el segle XX, per Jaume Vicens i Vives (1910-1960).

La distància irònica respecte a les formes emprades esdevingué al final una tècnica expressiva amb la finalitat d'alliberar l'esperit per tal d'ajudar a fer-lo més sincer, espontani i autèntic. Goethe havia proclamat sense embuts la fal·làcia de tota forma i la vanitat buida de tots els noms. Des d'aquests condicionaments es comprèn millor el paper ascendent de la música que, a causa de la seva manca de compromís conceptual i, per tant, de la seva il·limitació indesignable, sempre estarà més enllà del llenguatge, fins i tot del propi llenguatge musical, i per això oferirà una omnímoda possibilitat d'interpretació expressiva. Per aquest motiu era el típic vehicle de l'ànima romàntica, el model de l'estètica del moment, ja que la manera autèntica de copsar-la era el sentiment i les emocions que ella mateixa ens causava en el fons més autèntic de l'ànima de cadascú. L'himne de l'alegria n'és un exemple, perquè al ritme i a la melodia musicals, s'hi afegeix el llenguatge poètic amb la seva vibració musical unit al significat d'una humanitat que, arribada a la majoria d'edat, esdevé mitjancera entre la terra i el cel (*Alle Menschen werden Brüder, wo dein sanfter Flügel weilt. Wem der grosse Wurf gelungen, eines Freundes Freund zu sein*)³.

El jo romàntic

En endinsar-se a la recerca del jo sincer, els romàntics s'adonen ben aviat que el jo esdevé quelcom elusiu i inquietant tan bon punt el mirem a poc a poc i comprovem com s'aliena del seu destí titànic i cau en la finitud i la limitació de la grisor existencial quotidiana i vulgar. La literatura romàntica és plena de casos de desdoblament i alienació i de lluites dels personatges amb llur pròpia imatge. Pensem en el novel·lis-

3. Tota la humanitat s'agermana on reposa la teva ala serena. A qui ha tingut la sort de ser amic d'un amic.

ta rus Fiódor Dostoievski (1821-1881), en l'escriptor escocès Robert Stevenson (1850-1894), l'escriptor anglès Edgar Allan Poe (1809-1849) o el filòsof danès Soren Kierkegaard (1813-1855). ¿No som més sincers, no coincidim millor amb nosaltres mateixos quan ens emocionem, quan plorem i quan somiem? Només així abastem el nostre destí d'infinitud i d'irracionalitat

(1875-1939), en una poesia impressionant, li ho pregunta a la nit i la nit li confessa que ho ignora:

*Pero en las bondas bóvedas del alma
no sé si el llanto es una voz o un eco.
Para escuchar tu queja de tus labios
yo te busqué en tu sueño
y allí te vi, vagando en un borroso
laberinto de espejos.*

La pervivència del romanticisme

El romanticisme continua vigent fins avui mateix pel consum massiu de cinema, de best-sellers, de revistes del cor o de pseudo-realitats televisives. Fins i tot amb el mateix boom de la novel·la històrica. Un exemple n'és l'experiència de Marcel Proust (1871-1922), que tot volent captar el seu jo pretèrit i l'anguniosa ambigüitat del sentiment amorós, va derivar vers l'enunciat de teories sobre costums en general de l'alta burgesia francesa. I cal preguntar-se si això no serà perquè el romanticisme expressa tot just la ideologia de la classe social que arriba al poder a partir de les revolucions americana i francesa, la burgesia. Un altre exemple: l'experiència plàstica de Paul Cézanne (1839-1886). Aquest pintor a força d'extremar la sinceritat òptica, la pura dada immediata de la retina perseguida pels impressionistes, arribà a veure les abstractes xarxes de coordenades geomètriques que presideixen i analitzen tota visió, obrint així la porta al cubisme ja en el segle XX. Justament la riquesa de possibilitats expressives de l'estètica romàntica permetrà, anys més tard, l'aparició de tot un seguit de corrents artístics que s'hi originen. Simbolisme, expressionisme i surrealisme poden considerar-se transformacions evolutives del romanticisme en la mesura que l'estètica del moviment romàntic, que es comença a difondre a partir de la Revolució francesa (1789), apareix com una estètica de crisi. Crisi, certament, de l'optimisme il·lustrat, que creia poder arrelar en la finitud articulada mecànicament, però també de la pròpia

Retrat de Fiódor Dostoievski de Vasili Perov (1873).

en la poesia i en la música. I aquest destí no ens destrueix com sí que ho fa amb qui ha renunciat a aquesta més alta vida per la mesquinesa d'una existència pràctica, interessada i autodestructiva en cercar inconscientment aquella transcendència.

Els temes del fracàs, la malaltia, el suïcidi o l'abandó, habituals en la literatura d'avui, s'originen en el romanticisme. Això pensava el poeta Gustavo Adolfo Bécquer (1836-1870), si bé Antonio Machado

Retrat de Marcel Proust als 21 anys per Jacques Émile Blanche.

estètica neoclàssica, crisi del racionalisme filosòfic i, més globalment, crisi profunda del model cultural francès dominant arreu d'Europa i estès des de París als Països Escandinaus i a Rússia.

Els resultats més notables del classicisme alemany, última temptativa de proclamar un ideal d'humanitat, s'aprecien en la literatura de Wolfgang von Goethe i de Friedrich Schiller (1759-1805), en la música de Beethoven (1770-1827) i en la filosofia d'Immanuel Kant. Tanmateix, quan els primers es troben encara a la plenitud de la seva creació artística, el classicisme té en el romanticisme alemany la seva antítesi més significativa. El romanticisme compartia amb la Il·lustració la defensa de la llibertat. Ara bé, mentre que durant el segle XVIII la llibertat volia dir una sèrie d'exigències molt concretes dirigides a suprimir obstacles inherents a condicions polítiques i socials superades ("llibertat respecte de"), els romàntics proclamaven la llibertat absoluta, que no empeny l'home envers cap tipus de límit objectiu, excepte aquell que el mateix home es trobi disposat a prescriure al seu pensament i a la seva acció ("llibertat

per a"). Aquesta concepció quedà a la base del liberalisme revolucionari o exaltat i des d'ell es reencarna en tots els moviments revolucionaris i progressistes. Aquella altra concepció fou patrimoni del primer liberalisme o liberalisme il·lustrat, de caire conservador, i això dura fins avui en dia.

L'autonomia del subjecte

L'únic que defineix l'home és un afany d'infinít que li ha de permetre abraçar l'univers, endinsar-se en la immensitat. Per bé que limitat per la seva temporalitat, el seu anhel d'infinít vol trencar els límits a la recerca d'un ideal que té com a meta la superació de la matèria per l'esperit. És el "titanisme" propi dels romàntics en la literatura, l'art i la política. Això demana la plena submersió en el propi jo, ja que només aquest afany insaciable és digne d'expressió. Tot destruint la formalitat externa de la poesia i de la música, el romàntic s'esforça a representar un afany infinit i trenca el propi jo talment que la mesquina quotidianitat esdevé creadora. Eixampla així, de manera desconeguda fins aleshores, l'àmbit de l'experiència psicològica sense descartar un cert coqueteig amb la demència. A més a més, l'expressió de l'anhel de cada individu representa quelcom d'únic i d'irrepetible. Amb aquest concepte de llibertat sorgeix un subjectivisme exacerbant, una sobirania de la mera arbitrarietat que es nega a reconèixer cap mena de norma vinculant.

Amb la noció de l'autonomia del subjecte formulada en aquests termes, el moviment romàntic havia arribat al seu cim. El camí que tot seguit emprèn accepta la idea de l'absoluta superioritat de l'esperit sobre la matèria i de l'individu com a ésser únic, alhora que reconeix l'anhel infinit com a principi conformador, si bé es veu obligat així mateix a cercar un enllaç amb el concret. Això el porta a la recuperació del passat —Homer, els tràgics grecs, el medievalisme, Shakespeare— tant com a una visió il·luminada del futur.

Un gir que va trobar en la música un mitjà privilegiat d'expressió. Si l'obra de Franz Schubert (1779-1828) encara es troba lligada al classicisme, és innegable que també sap comprendre la nova sensibilitat d'aquest univers moral ancorat a l'ansia infinita, com ho és del tot evident en Fèlix Mendelssohn (1809-1847) i en Carl Maria von Weber (1786-1826), en Richard Wagner (18013-1883) i Piotr Txaikovski (1840-1893).

Retrat de Franz Schubert segons una aquarel·la de 1825.

L'home romàntic

La nova figura de l'home romàntic, poeta, estadista o filòsof, posa ara el centre de la realitat en l'acció. Cal recordar Johann Fichte (1762-1814) o la coneguda aposta del *Faust* que li dona la volta a la poètica introducció de l'evangeli de Joan. El nou home, l'*homo faber*, renuncia a la contemplació, a la quietud, per una acció sense

límits on l'important és el camí més que no pas l'arribada. Es centra en l'activitat, no en alguna cosa ja feta o que posseís una existència independent i objectiva —cercaeble i trobable per l'ésser humà—, sinó en quelcom que està encara per fer i que haurà d'esdevenir-se, eventualment, gràcies a l'acció demiúrgica de l'artista, el pensador o el poeta.

Contràriament a la perspectiva clàssica, centrada en el laboriós descobriment de la raó interior o el sentit del conjunt dels éssers i de les coses, del qual l'home seria l'harmoniosa corona, ara s'obre pas el món de la nit i del somni, símbols mitjançant els quals el poeta romàntic confia poder comunicar amb la realitat més pregona, ultrapassant la dimensió del món sensible, pura paràbola d'aquella, com mostra Novalis⁴ (1771-1801) en els *Himnes a la nit*. L'irracionalisme místic i el voluntarisme són dues notes centrals de l'home romàntic. D'altra banda, la vinculació amb espais diferents als de la nostra vida quotidiana, ens adverteix de l'estranyesa d'una meitat, almenys, del nostre jo i de l'existència de relacions mal conegudes amb el món del més enllà. Vàrem passar, doncs, d'un art analític, descriptiu i volgutament objectiu, a formes que miraven d'expressar una visió global i eminentment subjectiva, una estètica que afirmava l'atemporalitat de la bellesa i l'aspiració irrenunciable a transformar la realitat, la qual cosa comportava un univers d'evasions usualment dirigides cap a la grandesa, real o pretesa, de la història passada.

Si l'home clàssic, o més ben dit, l'home que s'inspirava en el model del classicisme, buscava eternitzar l'instant a través del seu art, és a dir, no sentia la necessitat d'abandonar els límits de la vida temporal per tal d'arribar a la plasmació del seu ideal, l'home del romanticisme viu una insalvable contra-

4. Pseudònim de l'escriptor i filòsof romàntic, que era també enginyer de mines, Georg Friedrich Philipp von Hardenberg.

dicció entre la vida i l'experiència, d'una banda, i la infinita melodia del temps, de l'altra. Té la vivència de la constant caducitat del que l'envolta. Com Virgili a la tercera Geòrgica, l'home romàntic repeteix una i altra vegada *fugit irreparabile tempus*, perquè tan sols la mort, el permanent esvair-se i desaparèixer semblen remetre a l'infinit. Per això el romàntic busca la redempció, un concepte procedent del cristianisme, però que ara s'aplica en un sentit secularitzat, en un infinit més enllà d'aquesta vida, dels paràmetres espacio-temporals. Poetes tan diferents com François-René de Chateaubriand (1768-1848), Friedrich Hölderlin (1770-1843) o Gustavo Adolfo Becquer (1837-1870) feien ressonar el passat de llurs pròpies vides a cada instant, una avançada del demà engarjolat en el camp dels seus somnis. La poesia, igual que la pintura i l'arquitectura, s'evadien del present o en prenen allò que pogués perllongar la seva melancolia i separar-los del món quotidià. Llacs ombrívols i solitaris, muntanyes i apartats boscatges, ruïnes —si era possible gòtiques—, i la immen-

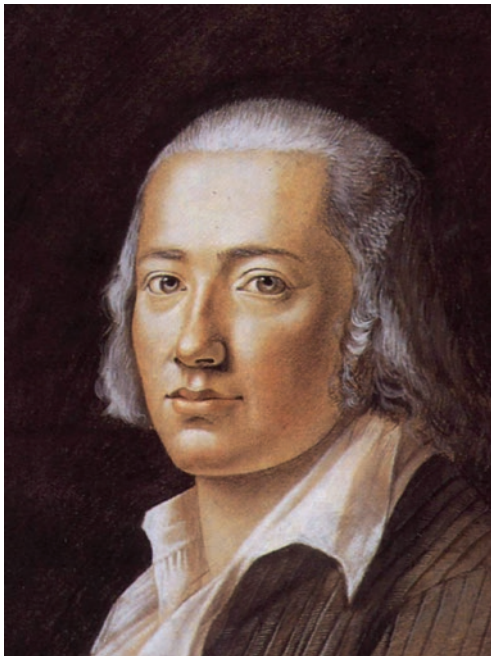
sitat de la mar com a paràbola de la mort, obscurament anhelada, tot plegat per reflectir una subjectivitat exaltada i un sentiment de distància, de *spleen*⁵, en relació al present, aclaparador, avorrit i miserable.

Conclusió

El romanticisme va ser, certament, aquell estat de l'esperit que més decidivament contribuïa a recuperar l'antiguitat grega en la seva vessant multiforme, deixant enrere la consideració unilateralment apol·línica, més pròpia del Renaixement. En el moment en què el procés de diferenciació social i la divisió tècnica del treball varen fer entrar en crisi la unitat de la persona humana i de la societat —d'on prové la reacció nacionalista també aportada pel romanticisme— tant en països constituïts com França, com en projectes de país com Alemanya i Itàlia, en el punt en què l'obra d'art va deixar de ser pràctica de culte o servei diví, mítica apel·lació al passat per dur-la al present, l'individu de la societat moderna, de la ciutat burgesa, es va deixar de reconèixer progressivament ell mateix al si d'una comunitat que havia perdut el seu lligam amb l'absolut. Arriba l'època de les grans crisis, començant per l'econòmica, la mort de Déu, i el nihilisme del que formem part inevitablement. Aleshores, en versos d'Espriu,

*Enllà d'una profunda
nit sense veus, em nego
en el dolor de l'aigua
del meu somni.*

Salvador de Brocà

Retrat del poeta Friedrich Hölderlin.

5. El mot anglès *spleen* significa 'melsa'. Quan utilitzen aquest mot els francesos es refereixen a una profunda melangia sense causa, no a un *mal* real sinó a una mena de *ràbia* per viure. Es tracta d'una frustració colèrica d'un *ideal* no realitzat, al qual no s'hi renuncia. En castellà va utilitzar la paraula "esplín" el poeta Tomàs de Iriarte. Avui és acceptada per la RAE.

GERMANA TERESA FORCADES I VILA

MONJA DEL MONESTIR DE SANT BENET DE MONTSERRAT

La germana Teresa Forcades va predicar els exercicis espirituals de la comunitat de Poblet el mes de febrer del 2023. Aprofitant l'avinentesa fra Bernat Folcrà, monjo de Poblet, l'entrevista per a la revista.

Com vas experimentar la vocació cristiana, la crida a la medicina i després a la vida monàstica?

Els meus pares m'havien batejat i fet fer la primera comunió, però no anaven a missa, de manera que jo no havia rebut una educació religiosa, fins que als 15 anys vaig llegir per primera vegada els evangelis. La meva impressió en acabar de llegir-los va ser d'indignació, perquè ningú no m'havia explicat abans que existia un Déu així. Vaig trobar en aquells relats una resposta als meus anhels profunds d'adolescent. El que més m'impactava era que Déu, que ha fet el món, que és omnipotent, s'encarna i mor en una creu, acaba executat com un criminal perquè creu en la potència de l'amor i no en la potència de la violència. I, després de la seva mort, comencen a passar coses a la gent que Ell havia estimat. I aquesta gent, que són quatre arrellegats de la perifèria de l'imperi romà, al cap de quatre dies estan estesos per tot el món. Recordo haver quedat completament colpida per la bellesa dels evangelis. Vaig fer la secundària en una escola de monges, el Sagrat Cor, i, després de la conversió, vaig unir-me a la catequesi de Confirmació,

© Joana García Grenzke

La germana Teresa Forcades.

on aprofundíem a partir dels evangelis les preguntes existencials: qui soc, d'on vinc, on vaig. En aquesta època no vaig sentir cap crida a ser monja; estava convençuda que l'Església Catòlica havia de donar més protagonisme als laics i em sentia laica compromesa amb la vida eclesial. Vaig entrar a formar part del primer grup de joves intel·lectuals catòlics de *Cristianisme i Justícia* (jesuïtes). Vaig fer la carrera de metgessa, sempre havia volgut ser-ho. El meu avi i un tiet eren metges, la meua mare i una tieta eren infermeres. I quan vaig acabar vaig pensar que tenia dues op-

cions professionals: anar als Estats Units a fer una especialització o exercir la medicina en algun poblet, enmig de la gent pobra. Aleshores vaig fer els exercicis de Sant Ignasi, per discernir de quina manera havia de viure la meua vida cristiana. A la fi dels exercicis, vaig concloure que seria més coherent anar a un poblet, però que jo no estava encara preparada per a això, així que vaig marxar cap a Nova York.

I com vas entrar en contacte amb el Monestir de Sant Benet?

En acabar els estudis d'especialització als Estats Units havia de superar un examen molt difícil i vaig buscar un lloc tranquil on preparar-lo. Aleshores tenia l'estereotip que un monestir de monges seria un lloc intel·lectualment avorrit, però

des del moment en què hi vaig arribar m'hi vaig trobar bé. Estudiava per al meu examen, però no em perdia ni una pregària. Em quedava una estona a l'església després del res, i sentia dintre meu com un sospir: "t'imagines viure així tota la vida?". Al cap d'uns dies vaig llegir la Regla de sant Benet, per veure com vivien les monges. Va ser com si l'haguessin escrita

per a mi. A la tercera setmana del meu recés al monestir, la mare abadessa em va convidar a fer a les germanes una xerrada sobre la SIDA, ja que estudiava les malalties infeccioses i tenia cura com a metgessa, entre d'altres, de malalts amb SIDA. Vaig aprofitar l'avinentesa per introduir el tema de l'homosexualitat i els vaig parlar del meu amic Enric i del grup de creients gais

« A la tercera setmana del meu recés al monestir, la mare abadessa em va convidar a fer a les germanes una xerrada sobre la SIDA, ja que estudiava les malalties infeccioses i tenia cura com a metgessa, entre d'altres, de malalts amb SIDA. Vaig aprofitar l'avinentesa per introduir el tema de l'homosexualitat i els vaig parlar del meu amic Enric i del grup de creients gais del qual formava part. »

Detall del claustre del monestir de Sant Benet de Montserrat.

del qual formava part. Aquest grup feia molts anys que es reunien amb un sacerdot gai, Antoni Mirabet, i feien una eucaristia clandestina al barri gòtic de Barcelona, on es podien sentir estimats i beneïts per

Déu tal com eren. En aquella època, molts malalts de SIDA eren rebutjats per les seves famílies i fins i tot per la seva comunitat de fe. Les preguntes que em varen fer les monges em van sorprendre molt. Jo em creia ser una persona de mentalitat oberta i volia veure com reaccionaria la comunitat al tema de l'homosexualitat, però al davant em vaig tro-

bar 40 monges que del 'tema homosexualitat' en van prescindir absolutament. Em van sentir parlar d'una persona i, amb les seves preguntes, van mirar de posar-li un rostre humà a aquest amic meu, per pregar millor per ell. En aquell moment vaig tenir clar que jo volia aprendre a viure així, amb aquella vida que donava valor, no a les coses o als temes, sinó a les persones. En

aquell moment vaig tenir clar que volia fer-me monja i vaig decidir deixar la beca que tenia per estudiar teologia a la universitat de Harvard. La mare abadessa Montserrat em va recomanar que no la deixés. Ella estava molt d'acord en què les monges poguéssim estudiar igual que els monjos i em va dir que, per si de cas el bisbe després hi posava pegues, seria millor que estudiés abans d'entrar. Me'n vaig anar a acabar els estudis de teologia a Harvard sentint-me enviada per 'la meva comunitat' i quan vaig tornar, al cap de dos anys, vaig entrar al monestir. D'això fa 26 anys (1997).

El 4 de desembre d'enguany farà 60 anys de l'aprovació per Pau VI de la constitució Sacrosanctum Concilium sobre la sagrada litúrgia del Concili Vaticà II. Com a monges i monjos, una de les dimensions més significatives de la nostra vida és precisament la de la litúrgia. Creus que la nostra litúrgia continua sent significativa? Com hauríem de resoldre la tensió entre la fidelitat a allò que hem rebut —les formes, el llenguatge— i el repte de fer una litúrgia capaç d'articular la relació amb Déu de les dones i homes d'avui? És profètica la nostra litúrgia? És a dir, troba una concreció real en la nostra vida, en els reptes que ens planteja?

A mi m'ha fascinat la litúrgia des del principi, tal com l'he trobada. Per què no ha de ser significativa la litúrgia per a la

gent d'avui, si els salms, el silenci, el cant gregorià, és el més bonic que hi ha? Ara bé, també puc dir que és trist quan, al moment de l'Eucaristia, que és la font i el cim de la litúrgia, a la meva comunitat monàstica

« A mi m'ha fascinat la litúrgia des del principi, tal com l'he trobada. Per què no ha de ser significativa la litúrgia per a la gent d'avui, si els salms, el silenci, el cant gregorià, és el més bonic que hi ha? Ara bé, també puc dir que és trist quan, al moment de l'Eucaristia, que és la font i el cim de la litúrgia, a la meva comunitat monàstica ens hem d'esperar a què arribi un home, un baró (perquè només els barons poden ser sacerdots ordenats a l'Església Catòlica). La nostra abadessa, que és qui ens presideix habitualment 'in persona Christi', en aquest moment culminant queda en segon terme. »

ens hem d'esperar a què arribi un home, un baró (perquè només els barons poden ser sacerdots ordenats a l'Església Catòlica). La nostra abadessa, que és qui ens presideix habitualment 'in persona Christi', en aquest moment culminant queda en segon terme. A moltes joves d'avui els xoca que les dones no tinguem accés a la representativitat litúrgica. Hi ha en això un sexisme que és contrari a l'evangeli. Penso que en aquest aspecte és urgent fer canvis. I també en l'ús de certes expressions, com quan proclamem

públicament una lectura que diu que les dones no parlin a l'Església i que, quan siguin a casa, ho preguntin al marit. A la vetlla Pasqual acabem de llegir Ez 36:16-17a,18-21. Hi ha un verset (el 17b) que sortosament es va treure, on es diu: ets abominable com la menstruació. Celebro que l'Església hagi tingut la sensibilitat pastoral de no proclamar com a paraula de Déu un verset com aquest. Però, per què no s'elimina igualment de la proclamació litúrgica el verset que diu que les dones callin a l'Església? A banda d'aquestes coses, jo no tinc la sensació que la litúrgia monàstica necessiti grans canvis. El que necessitem és que la gent conegui aquesta riquesa, no canviar-la.

«Inspireu-nos de demanar-vos el perdó dels nostres pecats i de reconciliar-nos alhora amb la vostra Església». És una de les peticions que fem a Vespres durant el temps de Quaresma. Què en penses del sagrament de la reconciliació? De la seva crisi actual? De la seva forma concreta? Com fer-ne un instrument eficaç de reconciliació amb Déu, amb un mateix i amb la comunitat?

Per a mi la confessió individual, personal, és un veritable tresor. Jo crec que la crisi actual és una combinació de tres coses: en part, la mateixa Església li ha tret importància, a partir del moment en que ha promogut les celebracions col·lectives al sagrament de la reconciliació. Un altre element han estat els abusos al confessional, en alguns casos abusos sexuals i, més freqüentment, abusos de consciència, desenvolupar un paper que no li pertoca al sacerdot, prendre la direcció de consciències com una tirania. Però aquest no és el factor principal, perquè jo crec que la majoria dels sacerdots són bona gent. La tercera causa es deu al moment cultural actual, on no està ben vista la noció de culpa. I a vegades l'Església n'ha abusat en predicar la culpa com la via per apropar-se a Déu, ja que sempre és primer la gràcia, l'amor, no la culpa. Primer és l'acceptació, l'abraçada, i després, en la mesura que la persona pugui o vulgui, entrem a fons, a discernir quines són les parts que necessiten ser guarides (on són les ferides, els pecats, les mesquineses del cor humà), sempre amb una base d'amor. Davant d'aquest imaginar de culpa i de por de

« Per a mi la confessió individual, personal, és un veritable tresor. »

Déu hi ha hagut una reacció cultural, que jo crec que, en principi, és sana. Ara bé, aquesta situació ha propiciat una espiritualitat amb la que jo no estic gens d'acord, i és la d'anar a l'altre extrem: pensar que no existeix la culpa. Dir que no hi ha culpa és tan perillós com centrar la predicació en el sentiment de culpa. ¡Clar que hi ha culpa! Jesús diu que si li diem burro al nostre germà, ens n'anem a la Gehenna, perquè cada ésser humà és sagrat. El que no pot ser és viure des de la culpa. Una altra cosa és la distinció entre pecat i equivocació, que jo crec que la nostra cultura l'ha perduda. Un pecat és quan jo dic que això no està bé, però ho faig. És fonamental reconèixer que tenim totes tres coses i que no són el mateix: tenim límits, tenim equivocacions i tenim pecats, que vol dir fer el mal sabent-ho.

Això vol dir que el que cal és evitar els dos extrems en la predicació de l'Església? Evitar, com dius, posar la culpa per damunt de l'amor, però, per altra part, reconèixer la nostra naturalesa pecadora?

Jesús diu: "Pare, perdona'ls, que no saben el que fan". Llavors diries, on és el pecat, si no saben el que fan? Simone Weil diu que quan una

persona comet un crim, sempre que fem el mal, som com una teula a dalt d'una teulada; ve un cop de vent, arrenca la teula, li cau al cap d'algú i el mata. Sempre que fem el mal som com una teula, perquè el mal no és mai lliure. Llavors, on és la meva responsabilitat? Simone Weil diu: la teva responsabilitat és haver-te convertit en teula.

« Un pecat és quan jo dic que això no està bé, però ho faig. És fonamental reconèixer que tenim totes tres coses i que no són el mateix: tenim límits, tenim equivocacions i tenim pecats, que vol dir fer el mal sabent-ho. »

Quan fas el mal, ets com una teula, perquè no ets lliure. És la part més inconscient nostra la que fa el mal, no és la part profunda, no és la part que en nosaltres és imatge de Déu. Però nosaltres tenim la responsabilitat d'haver-nos convertit en teula. Això vol dir que hi ha una sèrie de decisions que potser en sí no són un gran crim, però que et van portant cap a una situació d'insensibilitat, apagant els teus elements vitals per on t'entra Déu. Et vas adormint, i llavors, si es donen les circumstàncies, fas un crim. En nosaltres hi ha aquesta tendència a fer el mal que no volem, en lloc del bé que volem, i això jo crec que és molt important reconèixer-ho. On s'ha exagerat el tema de la culpa, la gent se n'ha anat culturalment a l'altra banda. Tot això jo crec que ajuda a valorar el sagrament de la confessió, que està de baixa, com ho està el cristianisme, tant a Espanya com, en general, a Europa. En canvi, a l'Àsia o a l'Àfrica és a l'inrevés: el cristianisme creix, i molt.

Darrerament noves lleis regulen situacions diferents a les tradicionals en l'àmbit sexual o el terreny de l'eutanàsia, per exemple, com ho ha d'afrontar l'Església?

El principi de la santedat de la vida és fonamental. Com deia Benet XVI, cal defensar-lo des de la concepció fins a la tomba. Pel que fa a l'avortament, crec que la millor situació és descriminalitzar-lo durant el primer trimestre com a mal menor i, alhora, denunciar l'abús indecent de moltes clíniques que tracten les dones que volen avortar com a simple font d'in-

gressos, sense cap respecte pel seu procés ni pels seus dubtes. Que l'Església defensi la vida no vol dir que cregui que és bo donar a l'Estat el poder de posar les dones que avorten a la presó, com ocorre en alguns països, com per exemple a El Salvador. Pel que fa a l'eutanàsia diria el mateix: em sembla bé legalitzar-la en determinades circumstàncies com a mal menor, però cal denunciar amb molta consciència els abusos de la indústria que està fent de l'eutanàsia un negoci per lucrar-se.

També crec que cal oposar-se frontalment a la idea que hi ha vides que val la pena viure i vides que no. Tota vida val la pena. Tota vida és do de Déu. N'hi ha que carreguen molt de patiment, però totes les estadístiques que conec coincideixen en establir un fet sorprenent: el patiment no és la causa principal per demanar l'eutanàsia als països que la permeten. La causa principal és sentir que controlo la pròpia vida, que puc fer un acte suprem d'auto-affirmació. Marxar abans d'esdevenir dependent. Que es vinculi la pròpia dignitat a l'autonomia personal ho trobo comprensible, però molt lamentable. Què passa amb les persones que tenen dependència? Hi ha pares amb nens Down que se senten a dir: 'Avui en dia, això

no hauria de passar', indicant que avui en dia, l'avortament hauria d'evitar que nasquessin nens Down. Equiparar autonomia personal i dignitat és deshumanitzador.

Pel que fa als anomenats úters de lloguer: em manifesto totalment contrària a aquesta pràctica; el vincle entre la mare gestant i el nadó és sagrat; de vegades, la-

« [...]el patiment no és la causa principal per demanar l'eutanàsia als països que la permeten. La causa principal és sentir que controlo la pròpia vida, que puc fer un acte suprem d'auto-affirmació. »

« Pel que fa als anomenats úters de lloguer: em manifesto totalment contrària a aquesta pràctica; el vincle entre la mare gestant i el nadó és sagrat. »

mentablement, es trenca per la mort de la mare, per malaltia, per abandonament, per causes socials diverses; aquest fet sempre s'ha de veure com un trauma que, òbviament, es pot superar, però que cal evitar sempre que es pugui. El desig de tenir un fill no pot passar per davant d'aquest dany infligit al nadó quan se'l separa de la mare que l'ha gestat.

També en altres àmbits com la violència domèstica, l'assetjament escolar, fets que acaparen l'atenció mediàtica, què hi podem dir des de la fe?

La violència domèstica: no dir-li mai a la dona que ha d'aguantar per fidelitat al vincle matrimonial o pel bé dels fills; no dir-li mai a la dona que el seu dolor forma part de la redempció de Jesús a no ser que aquesta dona trobi dins d'ella un lloc de llibertat i d'amor des d'on confrontar la situació d'abús. El primer pas és que la dona se senti lliure de marxar, d'abandonar la situació d'abús sense cap remordiment de consciència. El segon pas és que hi hagi cases d'acollida per a ella i els seus fills que no siguin com presons, que s'hi puguin sentir bé. L'Església pot fer molt en tots dos àmbits. I, evidentment, en tercer lloc, hi ha la possibilitat del perdó, de la reconciliació. És fonamental respectar en això la veritat de cada persona. El perdó no es pot imposar, ni des de fora ni des de dins. Potser vols perdonar i no pots. Això cal que t'ho respectin des de fora i cal que t'ho respectis tu mateixa des de dins. Déu, que tot ho veu, entén el que passa. Si cal que la separació sigui per sempre, que ho sigui. Mai forçar. Sobre l'assetjament:

« El perdó no es pot imposar, ni des de fora ni des de dins. Potser vols perdonar i no pots. Això cal que t'ho respectin des de fora i cal que t'ho respectis tu mateixa des de dins. Déu, que tot ho veu, entén el que passa. Si cal que la separació sigui per sempre, que ho sigui. »

el més important és 'veure' què passa, que tots els nens i nenes tinguin algú a prop que els estimi i pugui detectar abans que sigui massa tard el patiment que causa l'assetjament; el nen o nena ha de rebre protecció i també encoratjament, que pugui sortir de la posició de víctima tant des d'un punt de vista objectiu com subjectiu. Objectivament, és urgent que cessi la persecució, si cal posant al costat del nen o nena una persona permanentment de guàrdia, almenys durant uns mesos, perquè aquesta criatura pugui respirar i trobant també una solució d'emergència pel que fa a l'assetjament digital: per exemple, obrir nous correus o perfils digitals que només coneguin les seves persones de confiança i que algú l'ajudi a accedir a les altres plataformes digitals, de manera que, almenys durant uns mesos, no hagi de llegir cap missatge violent, que l'amenaci, l'insulti o el denigri. Subjectivament, que no faci por aprofundir si hi ha una repressió de la pròpia agressivitat que pugui

afavorir l'abús. No dic ni molt menys que sempre hi sigui i no es tracta de culpabilitzar la criatura o el jove assetjat, però sí d'aprofitar la situació per ajudar-lo a analitzar els propis patrons i, si s'escau, a fer-los més lliures i assertius. No tractar-lo només com a víctima.

Com fer efectiva la vocació de les dones a ésser lliures i desenvolupar-se en el context polític i cultural on viuen? El món modern, per una part ha propiciat el seu alliberament, però per altra avui veiem com a la societat de consum s'objectualitza la dona.

Com fer efectiva la vocació de les dones a ésser lliures i desenvolupar-se en el context polític i cultural on viuen? El món modern, per una part ha propiciat el seu alliberament, però per altra avui veiem com a la societat de consum s'objectualitza la dona.

Estic d'acord amb tu que, al costat dels guanys innegables de la nostra època en relació a les possibilitats de realització personal de les dones (avui, en la majoria dels casos, podem es-

collir estudis, professió, company o companya de vida o amistats, cosa que abans no es podia), hi ha elements que preocupen. El principal crec que és la imposició del model masculí com a model únic de persona realitzada. No crec bo imposar a les dones una feminitat estereotipada, definida en funció de la seva complementarietat amb el baró: el baró més racional, la dona més emocional; el baró més autònom, la dona més solidària...etc., però és encara pitjor imposar a les dones un model masculí esterotipat: si et vols considerar realitzada has de tenir un projecte propi diferenciat del de les persones que estimes, has de tenir capacitat de suprimir les teves emocions, has de ser competitiva...etc. Crec que tot ésser humà està cridat a expressar en el món el seu caràcter de peça única, la seva originalitat més enllà de qualsevol estereotip, però crec també que el punt de partença per a la majoria de les dones és diferent que per a la majoria dels barons; és important no oblidar-ho i ajudar les nenes i noies a reconèixer-ho, això. I ajudar també els nens i els nois. Per a la majoria de les dones crec que el camí de maduresa personal (de cristificació) va del fals amor a l'autèntica llibertat (que és inseparable de l'amor). Per a la majoria dels barons el camí va de la falsa llibertat a l'autèntic amor (que és inseparable de la llibertat).

Diverses vegades hem tingut l'experiència de rebre els exercicis espirituals de mans de dones, fa alguns anys va venir la

mare Montserrat, la vostra abadessa anterior. Què esperem les comunitats de monjos i monges d'uns exercicis espirituals, quan estem tot l'any fent-los?

« Els exercicis són una oportunitat per recordar-nos que Jesús espera que el tinguem sempre present, que escoltem la seva veu, amorosa i sorprenent, en tot allò que fem o ens passa. »

Crec que el primer que esperem és trencar la rutina habitual i això, en si mateix, ho considero bo, ja que en un monestir la rutina és fortíssima: es fan les mateixes coses en el mateix horari cada

dia gairebé sense excepció. La setmana d'exercicis trenca això i convida a prendre distància i fer balanç de la pròpia vida en el darrer any. Després hi ha l'expectativa de què dirà la predicadora o el predicador, les ganes de ser estimat a nivell intel·lectual i, sobretot, espiritual. Finalment, el principal, la relació amb Jesús, que aquests dies sembla que s'intensifiqui gràcies al temps de més que tenim per no fer altra cosa que estar atents a la seva presència. Cert, això és el que se suposa que fem sempre, però quan has de treballar en un ofici, atendre persones, fer números, fer classes o escriure articles, l'atenció s'ha de posar sovint en coses accessòries. Els exercicis són una oportunitat per recordar-nos que Jesús espera que el tinguem sempre present, que escoltem la seva veu, amorosa i sorprenent, en tot allò que fem o ens passa.

Som dues branques de la família monàstica benedictina. Com has viscut predicar a monjos cistercencs? Quines diferències trobes en els nostres monestirs?

M'ha agradat molt l'experiència. Llàstima que el fred no m'ha deixat gaudir gaire de la impressionant bellesa del vostre monestir i el seu entorn, però tota la resta m'ha fet molt de bé, particularment la pregària al cor. La feu més pausada, molt més pausada

que nosaltres, i això m'ha ajudat a pregar més. També la feu més llarga, en general, i més solemne. Hi ha molta varietat entre els monestirs benedictins, les diferències que indico fan referència només al meu monestir. També m'han agradat les fórmules dels salms que canteu. A l'eucaristia, en canvi, crec que l'espai del vostre cor medieval condiona en negatiu: crea distància i no permet visualitzar l'altar com a taula familiar al voltant de la qual ens congrega Jesús; també imposa massa distància amb els fidels que queden a l'altra banda de la reixa.

Sabem que la pregària ens porta a viure no un món ideal, sinó un món més bell. Com compaginem la poesia de la pregària i de la contemplació amb la prosa de la vida diària?

La pregària crec que em dona ulls per veure la poesia pertot. Hi ha una bellesa amagada en les coses i, sobretot, en les persones, que només espera que tinguem ulls per reconèixer-la.

Parla'ns de l'Escola Monàstica Sinclètica (www.sincletica.cat), de la qual ets la directora. Com funciona aquesta escola monàstica i per què és important per a les persones que busquen Déu i els valors espirituals en el món actual? Quins somnis tens respecte al futur?

És una escola internacional i per això totes les classes són en anglès, però no volem que ningú quedi fora a causa de l'idioma i per això fem traducció simultània de tot i després als vídeos de les classes els

afegim subtítols en català i també en castellà. Les classes són un cop al mes, durant un cap de setmana. El programa sencer dura

«**Llàstima que el fred no m'ha deixat gaudir gaire de la impressionant bellesa del vostre monestir i el seu entorn, però tota la resta m'ha fet molt de bé, particularment la pregària al cor. La feu més pausada, molt més pausada que nosaltres, i això m'ha ajudat a pregar més. També la feu més llarga, en general, i més solemne.**»

dos anys, tractem 9 temes el primer any i 9 temes el segon any. Els temes del primer any són: conèixer-te tu mateix, l'amor, la gràcia, la humilitat, el silenci, la paraula, la comunitat, el perdó i la plenitud. Els temes del segon any són: el patiment, la llibertat, la veritat, la pregària, la joia, el sentit, la justícia/pau, la

innocència i la solitud. Cada tema el tractem des de 8 perspectives diferents i els alumnes escullen si volen fer la modalitat ART (inclou literatura, belles arts i música) o la modalitat CIÈNCIA (inclou ciència, filosofia i política). Tots dos grups tenen en comú les perspectives bíblica i teològica. A l'abril vindrem a fer un cap de setmana de la Sinclètica a Poblet perquè hi participarà un grup nombrós de Tarragona i a St. Benet no hi cabríem. De futur m'agradaria que poguéssim tenir acreditació universitària i també que es fessin realitat les propostes de col·laboració que hem rebut d'una universitat alemanya i d'un centre de formació dels jesuïtes de Kènia. Ah!, per últim, el nom Sinclètica l'hem triat perquè és el nom d'una de les tres mares del desert de les quals s'han conservat els ensenyaments. Per exemple aquest: *'Tots aquells que parlen dels seus èxits, farien bé d'anomenar també les febleses que els acompanyen'* (Amma Sinclètica, s. IV).

Moltes gràcies, germana Forcades pel teu temps i per les teves paraules

Bernat Folcrà

«ESTIMAVA, TAMBÉ, LA REGLA I ELS GERMANS»

EL P. JOSEP ALEGRE A LA CASA DEL PARE

El *Petit Exordi de Cister* i la Litúrgia de la solemnitat ho canten del segon abat de Cister, sant Alberic: «Estimava la Regla i els germans». El dia 26 de gener de 2024, festivitat dels sants Pares fundadors de Cister, ens deixava el P. Josep Alegre i Vilas després d'una curta i inesperada malaltia. Tenia 83 anys, en feia 27 que era monjo i 53 que era sacerdot. Va ser abat de Poblet de 1998 a 2015. Jesucrist, el Rei veritable, el cridà a l'hora tranquil·la d'entre matines i laudes, l'hora en què ell solia pregar en el silenci del claustre o en la quietud de la cel·la.

El P. Josep va néixer a Vallobar (Baix Cinca) el 8 de novembre de 1940. Estudià la carrera de mestre. El 18 de març de 1970 fou ordenat de prevere, cursats els estudis pertinents al seminari de Saragossa. Després de vint-i-cinc anys de ministeri com a prevere diocesà, ingressà al nostre monestir de Poblet. Era l'any 1995, i l'abat de Poblet, el P. Maur Esteva, acabava de ser elegit abat general de l'Orde Cistercenc. Poc es podia pensar que, passats encara no tres anys, el succeiria com a abat del monestir. En efecte, el 26 de gener de 1996 vestí l'hàbit de novici, i professà el 25 de gener de l'any següent. El 20 d'abril de 1998, essent encara profés de vots temporals, fou postulat com a abat per la comunitat de Poblet. Obtingudes les dispenses pertinents de la Santa Seu, fou confirmat i instal·lat en el càrrec el mateix dia 20 pel seu predecessor, el P. Maur Esteva, que presidia l'elecció. Rebé la benedicció abacial el 27 de juny següent

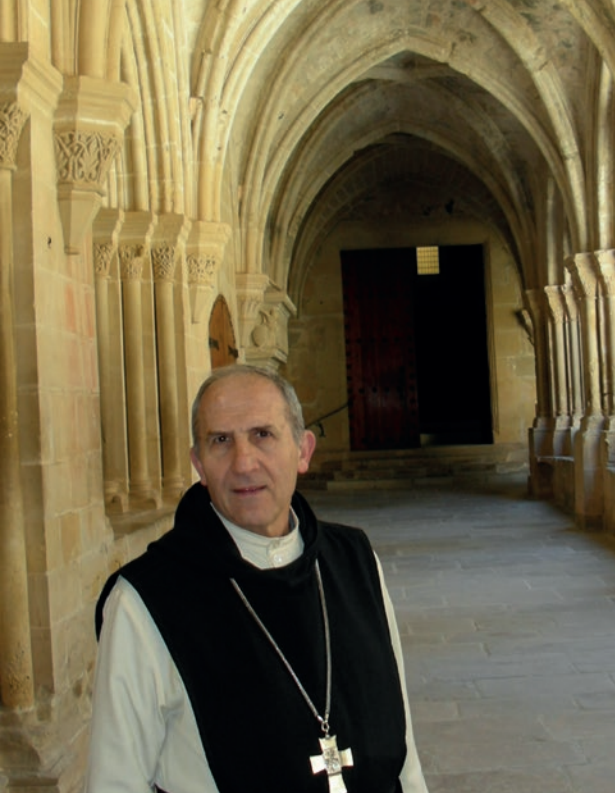

Foto: Josep Maria Potau.

de mans de l'arquebisbe de Tarragona Lluís Martínez Sistach.

Mentre passava tot això, cursava estudis de monàstica a Roma i es llicenciava també en teologia per l'Institut de Teologia Fonamental de Sant Cugat del Vallès amb una tesina sobre Guillem de Saint-Thierry.

El seu servei abacial a la comunitat va estar marcat per la discreció i la senzillesa, amb una preocupació especial per la formació de les noves vocacions que, en aquells anys, fluïen al monestir. Tingué interès a revitalitzar la Germandat del monestir obrint-la més cap a una vivència espiritual

en el solc de la Regla de sant Benet. Els qui el tractaren coincideixen a destacar la seva obertura de cor i de pensament i la seva capacitat d'acolliment i de diàleg. A través dels seus escrits, esmentem tan sols els comentaris a les antífones de la O, que publicava cada any, compartia amb moltes persones la seva recerca de Déu. Per als monjos, els seus comentaris a la sala capitular i les seves homilies eren expressió d'aquell llevat de justícia divina que, segons sant Benet, han de difondre els manaments i la doctrina de l'abat (cf. RB 2,5).

El dia 3 de desembre de 2015, després de presentar la renúncia preceptiva per motius d'edat, fou succeït en el càrrec d'abat de Poblet pel P. Octavi Vilà i Mayo. El P. Josep ha viscut aquests darrers vuit anys com a abat emèrit fidel al seu ideal monàstic de servei a la comunitat, de discreció i de silenci, de fidelitat generosa a la pregària, personal i litúrgica, disponible i actiu en els serveis senzills de cada dia. Fins al darrer moment, fins que, d'una manera inesperada i sobtada, la malaltia ens l'ha ar-

rabassat. Dos dies abans de morir, el 24 de gener, al capvespre, va rebre la santa unció i el viàtic de mans del seu amic i company de ministeri, Mons. Juan José Omella, cardenal arquebisbe de Barcelona, envoltat de tota la comunitat.

Li hem donat sepultura al claustre, als peus de la delicada talla de la Mare de Déu obra de Frederic Marés. Cada dia, sense faltar-ne cap, s'hi aturava en anar a Matines per saludar Santa Maria, que, com sant Bernat, venerava amb amor tendre, fervent i discret. Aferrat als plecs del seu mantell trobarà el camí, ben segur, per entrar en aquell dissabte de delícies de la glòria eterna on, amb els cors dels monjos i «amb els qui canten davant el tron pugui entonar un càntic nou, i amb els qui ja la senten, pugui escoltar l'harmonia del cel». Amén. En pau descansi.

Lluís Solà

Foto: Josep Maria Poñau.

El P. Alegre solia resar sovint davant de la imatge de la MaredeDéu del claustre de Poblet.

CRÒNICA DE LA COMUNITAT

Del juliol del 2023 al març del 2024

JULIOL

Dia 1, dissabte: El P. Abat, acompanyat de F. Llorenç Villagrasa, ha anat al monestir de monges cistercenques de Rieunette, on diumenge es dedicarà l'església. Dilluns al matí amb el P. Abat General, l'Abat d'Hauterive i l'Abadessa de Castagniers, el P. Abat anirà amb tren al monestir d'Hauterive a Suïssa, on de dimarts a divendres hi haurà la reunió del grup d'AmiCis.

Dia 8, dissabte: El P. Abat ha tornat a Poblet en avió des de Ginebra.

Dia 16, diumenge: El P. Abat, amb F. Bernat Folcrà, ha anat a la tarda al convent de carmelites descalces de Tarragona per celebrar la festa de la Mare de Déu del Carme.

Dia 17, dilluns: Avui s'ha retirat la grua que hi havia a la plaça del monestir per a les obres de restauració del palau del Rei Martí. Resta encara per fer la museïtzació de l'interior del palau.

Dia 21, divendres: Visita a Poblet del Comitè de Representants Permanents de la Unió Europea. Després de la visita han dinat a l'hostatgeria externa.

Dia 29, dissabte: Al vespre, concert a la sala dels cups dins del 3r Festival Jordi Savall. La Jove Capella Reial de Catalunya, dirigida per Lluís Vilamajó ha interpretat obres de Heinrich Schütz, Johann Sebastian Bach, Joseph Rheinberger i altres.

AGOST

Dia 24, dijous: Ha arribat a Poblet el germà Vincent Riouat, sotsprior de Lerins, per veure l'organització i les tècniques utilitzades a la Ruta del Cister per a la visita turística. Ve acompanyat d'una arqueòloga i d'una experta en museografia. La seva intenció és trobar inspiració per a la restauració i museïtzació del monestir fortificat de Lerins.

Dia 26, dissabte: El P. Josep Alegre ha anat al monestir de Rueda per participar en la trobada anual dels amics d'aquell monestir aragonès.

Dia 29, dimarts: El Sr. Joan Canela, alcalde de Vimbodí, ha visitat Poblet en qualitat de nou President del Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Ha visitat l'Arxiu Tarradellas i ha dinat amb la comunitat.

SETEMBRE

Dia 3, diumenge: El P. Abat ha anat a Tortosa, convidat per la Confraria de la Mare de Déu de la Cinta, per assistir a la missa presidida per l'Arquebisbe Mons. Joan Planellas, i a la processó del vespre, portant la bandera principal de la Confraria.

Dia 5, dimarts: El P. Abat ha anat a Tortosa, acompanyat de F. Bernat Folcrà, per celebrar la missa i predicar la novena a la Mare de Déu de la Cinta.

Dia 8, divendres: El P. Abat, acompanyat del P. Jesús M. Oliver, F. Edwin Oblitas i F. Bernat Folcrà, ha anat al monestir de Vallbona per assistir a la professió temporal de Sor Regina Bau.

Dia 9, dissabte: El P. Abat, acompanyat del P. Rafel Barruè, ha anat a la catedral de Tortosa per assistir a la presa de possessió com a bisbe de Mons. Sergi Gordo.

Dia 12, dimarts: El P. Abat ha assistit a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona al funeral per Oriol Torralba, fill de Francesc Torralba, membre de la Germandat de Poblet, que va morir l'agost passat en un accident de muntanya.

Dia 19, dimarts: El P. Abat ha marxat cap a Roma per participar en el Curs per a Superiors de l'Orde Cistercenc, que tindrà lloc a la Casa General de l'Orde del 21 al 26 de setembre. Enguany el tema del curs serà: Autoritat i llibertat.

Dia 20, dimecres: Reunió a Poblet del Patronat de la Basílica de la Sagrada Família de Barcelona. Han celebrat l'eucaristia a la Capella de Sant Jordi amb els bisbes Mons. Sergi Gordo i Mons. David Abadias. S'han reunit a la sala de juntes del palau de l'abat, han visitat el monestir i han dinat a l'hostatgeria externa.

Dia 22, divendres: Un grup internacional del Rotary Club ha visitat el monestir i ha dinat a l'hostatgeria externa.

Dia 24, diumenge: El P. Josep Alegre ha anat al monestir de Solius per predicar-hi una setmana d'exercicis espirituals.

Dia 28, dijous: A la tarda han arribat els nous llibres litúrgics que es faran servir a partir de l'1 de novembre. Són els llibres de Matines, Laudes, Hora menor, Vespres, Responsoris de Matines i Capitulari-Col·lectari. Tots han estat fets al Monestir de Poblet i han estat impresos per la impremta AGPOgraf de Barcelona.

A la nit ha arribat el P. Abat, després de participar en el Curs per a Superiors de l'Orde Cistercenc a Roma.

Dia 29, divendres: Ràdio Estel ha emès al matí un programa en directe des de Poblet. Ha estat patrocinat pel Govern de la Generalitat.

OCTUBRE

Dia 3, dimarts: El P. Maties Prades ha anat a Tarragona per participar en la reunió del Consell del Presbiteri de l'Arxidiòcesi.

Dia 5, dijous: El P. Rafel Barruè ha anat a Vila-real per assistir al funeral per Mn. Guillermo Sanchis, que fou gran amic de Poblet.

Dia 7, dissabte: Primer concert del IX Festival d'Orgue de Poblet. Ha estat interpretat per l'organista basc Óscar Candendo. Les peces del programa eren de Max Reger i Johann Sebastian Bach.

Dia 9, dilluns: Ha arribat a Poblet un grup de set monges cistercenques del noviciat del monestir de Boulaur. Passaran uns dies de vacances a la casa de Castellfollit.

Dia 12, dijous: S'ha presentat i s'ha posat en marxa una aplicació per fer la visita al monestir adaptada als sords. Amb aquest motiu ha visitat el monestir un grup vinculat a la pastoral dels sords de la diòcesi de Barcelona.

Dia 14, dissabte: Segon concert del IX Festival d'Orgue de Poblet. Ha estat interpretat per l'organista holandès Matthias Havinga, amb peces de Jan Pieterszoon Sweelinck, Johann Sebastian Bach, Jehan Alain i Maurice Duruflé.

Dia 15, diumenge: El grup de monges de Boulaur que estan a Castellfollit han visitat el monestir, han dinat amb la comunitat al refector i n'han compartit la recreació.

A la tarda, el P. Abat, amb F. Bernat Folcrà, ha anat al convent de les Carmelites Descalces de Tarragona per celebrar-hi l'eucaristia amb motiu de la festa de santa Teresa de Jesús.

Avui el programa religiós de TV3 *Signes dels Temps* ha emès un monogràfic dedicat a Poblet que es va gravar abans de l'estiu.

Dia 17, dimarts: A la tarda, Capítol conventual. S'ha acordat resar les tres hores menors: Tèrcia, Sexta i Nona, i un nou horari adequat a això.

Dia 20, divendres: Els participants al curs d'especialització semipresencial en gestió i conservació del patrimoni documental arxivístic i bibliogràfic, organitzat per la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona, han visitat el monestir, especialment la biblioteca i l'Arxiu del President Tarradellas.

Dia 21, dissabte: Darrer concert del IX Festival d'Orgue de Poblet. Ha estat interpretat per l'organista basca Loreto Aramendi, amb peces de Jehan Alain, Dietrich Buxtehude, Johann Sebastian Bach, Camille Saint-Saëns, Hugo Distler, Nicolaus Bruhns i Charles Tournemire.

Dia 22, diumenge: A la tarda, el P. Abat ha anat al monestir de Vallbona per fer-hi la visita regular, acompanyat de la M. Araceli Viñambres, Abadessa de Casarrubios, com a covisitadora.

Dia 26, dijous: A la tarda, ha començat un curs de formació que ha de durar tot l'any sobre la història de l'Església a Catalunya, a càrrec de Mn. Manuel Fuentes, de l'arxidiòcesi de Tarragona. Hi eren presents també les monges de Vallbona i Valldonzella.

Dia 27, divendres: A la tarda, responsables del cos de bombers de la Generalitat han fet una sessió informativa sobre les accions que volen dur a terme al bosc que pertany a la comunitat de Poblet al voltant de la casa de Castellfollit, dins d'un programa de prevenció d'incendis.

Dia 28, dissabte: S'ha instal·lat a la sala dels cups l'exposició "Domènech i Montaner, patrimoni mundial: a la recerca de l'art nacional perdut". Aquesta exposició ha recorregut diversos llocs de Catalunya i s'ha fet amb motiu de l'Any Lluís Domènech i Montaner 2023.

Dia 31, dimarts: A les primeres Vespres de la Solemnitat de Tots Sants, s'han començat a fer servir els nous llibres de l'ofici diví. Aquests han estat preparats per un grup de monjos de Poblet. Aquesta reforma de la pregària coral ha estat guiada per dos objectius principals: d'una banda facilitar el cant de la salmòdia i, de l'altra, recuperar el ric patrimoni del cant cistercenc. Per això, a partir d'ara, tots els salms seran cantats —en català— aplicant els vuit tons tradicionals cistercencs, lleument adaptats. Les antífones seran en català per als dies ferials de tot l'any i els diumenges del temps ordinari,

i en llatí per al cicle temporal i santoral. Les noves antífones catalanes s'han compost aplicant els criteris de la simplicitat musical inspirats en les melodies gregorianes, i les antífones en llatí són les del repertori cistercenc, sempre amb la traducció al català. Els 150 salms s'han distribuït en dues setmanes, seguint l'esquema del P. Jordi Gibert, o.cist., amb algunes modificacions. S'han recuperat els cànctics profètics de Laudes que la Litúrgia de les Hores reserva per a les setmanes III i IV. I per a les Vespres de la segona setmana s'ha introduït un nou cicle de cànctics del Nou Testament, d'acord amb el *Thesaurus Liturgiae Horarum Monasticae*. Per a la confecció d'aquests nous llibres s'ha comptat amb el treball litúrgic fet per les monges cistercenques del monestir de Santa Maria de Boulaur (França). Amb motiu d'aquesta reforma, s'han recuperat les hores menors de Tèrcia i Nona, que no se celebraven des de la dècada dels setanta del segle passat quan va semblar convenient, per la situació laboral de la comunitat, resumir-les en una de sola, la Pregària del migdia (Sexta).

NOVEMBRE

Dia 6, dilluns: A la tarda han arribat quatre monjos de Lerins per passar uns dies entre nosaltres i visitar també els voltants com Vallbona i Santes Creus.

Dia 7, dimarts: Dia d'excursió comunitària a Castellfollit, excursió extraordinària en atenció als monjos de Lerins que aquests dies ens visiten.

A la tarda, el P. Abat ha anat al monestir de Valldonzella de Barcelona, per sortir demà a primera hora cap al monestir d'Alcobaça (Portugal), per participar en el V Encontre Internacional d'Abadies Cistercenques, que enguany tractarà sobre el tema: «Estratègies per a la gestió cultural i turística del patrimoni cistercenc europeu», i que tindrà lloc els dies 10 i 11.

Dia 10, divendres: Avui la salut de F. Plàcid Boqué ha empitjorat molt i ha rebut la unció dels malalts.

Dia 11, dissabte: El P. Abat ha tornat del seu viatge a Portugal un dia abans del previst a causa de l'empitjorament de l'estat de salut de F. Plàcid.

Dia 13, dilluns: Després de Matines han marxat els monjos de Lerins que passaven uns dies de vacances a Poblet.

Dia 15, dimecres: El P. Abat ha anat a Barcelona per participar en la Reunió d'Abats i Provincials de Catalunya, que ha tingut lloc al col·legi dels escolapis del carrer Balmes.

Dia 18, dissabte: S'ha reunit al palau de l'abat el Patronat de l'Arxiu del President Tarradellas.

Dia 21, dimarts: S'ha reunit al palau de l'abat el Ple de la Sindicatura de Comptes i al migdia els seus membres han visitat el monestir.

Dia 23, dijous: Han començat les «Jornades Notarials Poblet-La Palma», organitzades pel Col·legi Notarial de Catalunya, i que tindran lloc a l'hostatgeria externa fins al dia 25.

Dia 30, dijous: A la tarda, conferència sobre la història de l'Església a Catalunya, a càrrec de Mn. Manuel Fuentes.

DESEMBRE

Dia 1, divendres: Al matí, el P. Abat ha anat al monestir de Sant Cugat del Vallès, on ha presidit el funeral de l'historiador Joan B. Culla.

A la tarda, capítol conventual, reunit per decidir sobre les mesures proposades pels bombers de la Generalitat per a la prevenció d'incendis al bosc que rodeja la casa de Castellfollit. També s'ha escollit el P. Maties Prades com a representant de Poblet al Consell Presbiteral de l'Arxidiòcesi de Tarragona.

Dia 2, dissabte: Recés d'Advent de la Germandat de Poblet, que ha tingut lloc al palau de l'abat. A més de la *lectio divina* per grups i en comú, hi ha hagut al matí una conferència de F. Bernat Folcrà sobre el tema «Esperar amb alegria: l'Advent com a camí de testimoni», i a la tarda, la presentació dels «Comentaris a les Antífones de la O» pel P. Josep Alegre.

Dia 5, dimarts: El P. Abat i el P. Prior han anat a Tarragona, on s'han reunit amb la Sra. Noemí Llauredó, Presidenta de la Diputació, per tractar diversos temes en relació amb la col·laboració de la Diputació amb Poblet.

Dia 6, dimecres: F. Bernat Folcrà ha marxat a Roma per tal de treballar en els pròxims dies en la seva tesi doctoral. Retornarà a Poblet el dia 23 amb un monjo de My Ca que estudia a Roma i que passarà el Nadal a Poblet.

Dia 19, dimarts: Al matí, el P. Abat ha anat a Tarragona per signar a la Diputació un conveni entre aquesta institució, la Universitat Rovira i Virgili i el monestir. És l'actualització del conveni signat l'any 2010 i que permet entre altres coses la incorporació del catàleg de la nostra biblioteca al col·lectiu de les universitats catalanes o la gestió informàtica de l'Arxiu Tarradellas.

Dia 26, dimarts: Al migdia hi ha hagut un espectacle per a infants organitzat per l'Ajuntament de Vimodí al refector de conversos. Tenia per títol: «A l'ombra del pessebre».

Dia 27, dimecres: F. Bernat Folcrà ha anat a Vic on s'estarà fins divendres per participar en les LXI Jornades de Biblistes de Catalunya.

ANY 2024

GENER

Dia 1, dilluns: F. Plàcid Boqué ha complert avui 75 anys de professió monàstica. El seu delicat estat de salut no li ha permès ésser-ne del tot conscient, però ha estat acompanyat amb la pregària i l'acció de gràcies.

Dia 4, dijous: El P. Abat ha anat al monestir de Vallbona per parlar amb la comunitat a causa de la malaltia de Sor Glòria Nogué, que fins ara era Priora, administradora i mestra de juniores. La Mare Abadessa ha nomenat sor Sara Picher com a Priora i Sor Josepa Pont com a administradora.

Dia 8, dilluns: El Pare Abat, acompanyat de Fr. Jurijus Savlinskis, ha anat al monestir de monges cistercenques de Talavera de la Reina per portar a enquadrar uns volums del nou ofici de Poblet. Després aniran al monestir de Casarrubios i tornaran divendres.

Dia 12, divendres: A la tarda, conferència del Sr. Luis Santamaría sobre sectes i comportaments sectaris dins l'Església Catòlica. Demà a la tarda hi haurà una segona conferència sobre aquest tema.

Dia 14, diumenge: A la tarda, el P. Josep Alegre ha estat ingressat al Pius Hospital de Valls a causa d'una molt acusada icterícia.

Dia 17, dimecres: la Sra. Anna Erra, Presidenta del Parlament de Catalunya, ha vingut a Poblet. Ha visitat l'Arxiu Tarradellas, el monestir i ha dinat amb la comunitat.

Dia 19, divendres: El vespre, el P. Abat ha anat a Valls per presentar l'opuscle de la Confraria de la Crucifixió, que celebra enguany el seu 75è aniversari.

Dia 23, dimarts: El P. Josep Alegre ha tornat a Poblet. El dimecres se li havia de fer una biòpsia del pàncrees a l'Hospital Joan XXIII de Tarragona, però els metges han renunciat a fer-la a causa del seu estat crític.

Dia 24, dimecres: El P. Josep Alegre ha rebut la unció dels malalts a la infermeria de Poblet de mans del cardenal de Barcelona Mons. Joan Josep Omella i en presència de tota la comunitat.

Dia 26, divendres: Entre Matines i Laudes de la Solemnitat dels Pares Fundadors de l'Orde Cistercenc ha mort el P. Josep Alegre. Tenia 83 anys, en feia 27 que era monjo i 53 que era sacerdot. Va ser abat de Poblet de 1998 a 2015.

Dia 29, dilluns: Al matí, ha tingut lloc la missa exequial i l'enterrament del P. Josep Alegre Vilas. Els nombrosos fidels assistents s'han pogut unir als cants i pregàries de la bella litúrgia exequial pròpia del ritu monàstic. Al final, el cos del P. Josep ha estat enterrat al claustre, a l'ala anomenada de la Col·lació, als peus de la imatge de la Mare de Déu cisellada per Frederic Marés, davant la qual el P. Josep solia pregar cada dia, abans de Matines.

Dia 30, dimarts: El P. Maties Prades ha anat a Tarragona per assistir a la reunió del Consell Presbiteral de l'Arxidiòcesi.

FEBRER

Dia 1, dijous: Visita del Sr. Joaquim Nadal, Conseller de Recerca i Universitats de la Generalitat de Catalunya.

Dia 2, divendres: Al vespre ha arribat la M. Emmanuelle Desjobert, Abadessa del monestir de Boulaur, acompanyada de Sor Ségolène Boinot. Venen a passar uns dies de descans a Poblet fins al dissabte dia 10.

Dia 8, dijous: Avui, dijous gras, hi ha hagut l'excursió mensual a la casa de Castellfollit, aquesta vegada acompanyats de l'Abadessa del monestir de Boulaur.

Dia 12, dilluns: Oriol Pallissó, alcalde de Montblanc, ha visitat el monestir i ha dinat amb la comunitat.

Dia 18, diumenge: Avui, a la lectura de col·lació abans de Completes comença la setmana d'exercicis espirituals, enguany predicada pel P. Santiago Cantera, Prior de l'Abadia benedictina del Valle de los Caídos.

Dia 19, dilluns: A partir d'avui Ànima Estel, una nova freqüència de Ràdio Estel, retransmetrà els nostres oficis.

Dia 28, dimecres: El P. Abat, acompanyat d'alguns monjos, ha anat al Tanatori de Sant Just Desvern per donar el condol a la família del P. Lluç Torcal per la mort de la seva mare Montserrat Sirera.

Dia 29, dijous: Aquest matí, a la sala capitular, el P. Abat ha comunicat a la comunitat que el Papa Francesc l'ha nomenat bisbe de Girona i que ell ha acceptat aquest nomenament. A les 12 h. la Santa Seu ha fet públic el nomenament del P. Octavi Vilà com a nou bisbe de Girona. Al mateix moment hi ha hagut una conferència de premsa del P. Octavi Vilà i de Mons. Joan Planellas, arquebisbe de Tarragona, a la sala dels cups de Poblet, i simultàniament de Mn. Lluís Suñer, administrador diocesà, a Girona. A partir d'aquest moment el P. Octavi Vilà ha deixat de ser Abat de Poblet, i el monestir es troba en situació de seu vacant. Exerceix de superior el P. Prior Rafel Barruè. Aquest mateix dia, Pere Aragonès, President de la Generalitat de Catalunya, ha visitat el monestir, l'Arxiu Tarradellas i ha dinat amb la comunitat al refetor.

MARÇ

Dia 3, diumenge: Al matí, a la sala capitular, el P. Prior Rafel Barruè ha llegit una carta del P. Lluç Torcal, Procurador general de l'Orde Cistercenc, en la qual comunica que fins que no hi hagi l'elecció del nou Abat de Poblet, ell assumirà la funció de President de la Congregació de la Corona d'Aragó. El P. Prior ha comunicat a la comunitat el nomenament com a nou hostatger del P. Borja Peyra, amb l'ajuda de F. Bernat Folcrà.

Dia 7, dijous: El P. Prior ha anat a Vallbona per assistir a una reunió de la Ruta del Cister.

Dia 16, dissabte: Ha tingut lloc a la Capella de Santa Caterina una missa en sufragi de Montserrat Sirera, mare del P. Lluç Torcal. La missa ha estat presidida pel P. Lluç i amb l'assistència dels seus familiars i de la comunitat de Poblet. Després s'han enterrat les seves cendres al cementiri de monjos.

Dia 24, diumenge: Ha presidit la missa del Diumenge de Rams el P. Octavi Vilà, bisbe electe de Girona. Ell mateix presidirà tots els oficis de la Setmana Santa.

Dia 25, dilluns: El P. Octavi Vilà, acompanyat de F. Vianney Morell i F. David Renart, ha anat a la catedral de Tarragona per assistir a la missa crismal, presidida per l'Arquebisbe Mons. Joan Planellas. El P. Maties Prades ha anat al convent de les Carmelites Descalces de Tarragona. Substituirà el P. Josep Alegre com a confessor.

Xavier Guanter

FUNDADOR I PUNTAL DE SOLIUS

El 20 d'octubre de 2019 a la matinalda moria plàcidament el P. Enric Benito i Canadés, de 87 anys, després d'una convalsència de mesos que el va anar consumint i que ell acceptava pacientment. Un any abans ja va quedar molt tocat per una caiguda, i va haver de començar a limitar activitats.

Nasqué a casa seva l'1 d'abril de 1932, al carrer València de Barcelona, i és per tant de la soferta generació d'infants de la guerra. Va fer el batxillerat al veí col·legi dels maristes de les Saleses. Les seves aficions eren bàsquet, natació i col·leccionar segells. Havent manifestat que volia ser monjo, el seu pare, que només tenia una filla més gran, el va fer esperar, fins que al cap d'un any, veient la seva determinació, el va deixar marxar a Poblet. Mentrestant treballà en una entitat bancària.

El 27 de desembre de 1953 va ser el primer profés rebut pel P. Edmon M. Garreta, feia poc elegit Prior amb vista a ser benèdit abat. Potser és per això que més endavant va ser el seu secretari particular. Sempre van estar molt compenetrats. L'any 1960 va ser ordenat prevere. I el 1967 fou un dels fundadors de Solius, d'on, després del P. Abat, va ser Prior de 1999 a 2011.

Diu ell mateix: "Sempre he fet les coses pel que m'han manat o pel servei que podia fer a la comunitat, i no mogut per si m'agradava o no". Destaquem el seu treball d'anys com a cuiner, responsable del taller d'enquadernació i majordom. Com a prevere ha estat conseller de monges, religioses i verges consagrades.

En el seu pleníssim funeral el Prior de Solius va dir: "Inclús en la malaltia, s'esforçava per no deixar les hores que apleguen tota la comunitat per a la lloança de Déu i la pregària. Era una persona disponible i humil que dirigí i col·laborà en moltes feines. En fi, era un monjo exemplar, silenciós, i alhora capaç d'intervenir amb agudesa en les converses. El P. Enric era un enamorat del Senyor, amb tota l'ànima. Germà gran que, amb la seva fidelitat humil i abnegada, ens assenyala el camí i ens encoratja a respondre amb generositat a la crida rebuda".

Jaume Gabarró

CAPÍTOL GENERAL DE L'ORDE CISTERCENC 2022

S'ha celebrat prop de Roma, a la Casa Divin Maestro, situada a Ariccia, tocant al llac Albano, molt a prop de Castelgandolfo, en un paratge de gran bellesa. És la mateixa casa on, des de fa uns anys, tenen lloc els exercicis espirituals de la cúria romana als quals assisteix també el Papa. Durant quinze dies, del 8 al 22 d'octubre, els superiors i superiores de les nostres comunitats han pogut fer una experiència real de sinodalitat i comunió, tal com expressava l'abat general Mauro-Giuseppe Lepori en el seu discurs d'obertura: «És amb aquesta esperança que dono inici al nostre Capítol General sobre el qual hem invocat ja l'Esperit Sant i l'invocarem encara, fent epiclesi sobre tot allò que viurem, direm, pensarem, experimentarem en aquests dies, per tal que tot sigui ofert a l'Esperit perquè s'hi encarni Crist Redemptor, Misericòrdia del Pare, com en el si de Maria, Mare de l'Església, Mare de Cister».

Hi han participat 87 membres amb dret a vot. Cal esmentar el fet que en l'anterior capítol (2015) eren 100. Ha estat un capítol principalment electiu i legislatiu, durant el qual ha calgut elegir abat general i procurador. Com a abat general ha estat reelegit el P. Mauro-Giuseppe Lepori, en el càrrec

des del 2010, i com a procurador general també s'ha reelegit el P. Lluç Torcal, en el càrrec des del 2015. Ha calgut també elegir els membres que formaran part del sínodo de l'orde, que és l'òrgan a més petita escala que es reuneix entre un capítol general i el següent, i els consellers de l'abat general. D'altra banda ha calgut redactar i aprovar diversos reglaments: per a la visita canònica, per a les noves fundacions i supressions de monestirs, i per a la formació dels joves candidats a la vida monàstica, amb vista principalment a adaptar tot aquest corpus legislatiu a les noves disposicions de la Santa Seu. S'ha deixat per al proper capítol una reflexió sobre l'estat i el sentit de les actuals congregacions que integren l'Orde.

El dia 17 d'octubre tots els membres del capítol van ser rebuts en audiència privada pel papa Francesc a la sala clementina. Cal fer notar un detall curiós d'aquest fet. El papa, potser mal informat, es va adreçar al capítol sota la denominació d'Orde Cistercenc de la Comuna Observança, per diferenciar-lo de l'Orde Cistercenc de l'Estreta Observança (Trapa). Cal aclarir, només, que l'Orde Cistercenc de la Comuna Observança no existeix, no amb aquesta denominació. Orde Cistercenc, ras i curt.

En les seves paraules el papa va encoratjar l'Orde a conrear la vida comunitària tot acceptant la diversitat. Va valorar molt el fet que en el nostre Orde els homes i les dones, monjos i monges, formen una única entitat, un sol orde: «Tornant a la imatge, o millor, al so de la simfonia, us proposeu d'abraçar la gran alenada missionera de l'Església valorant també la complementarietat entre home i dona, ensems que la diversitat cultural entre membres asiàtics, africans, llatinoamericans, nord-americans i

europaus. Us encoratjo a seguir per aquest camí, que no és fàcil, però que sens dubte pot aportar un gran enriquiment a la comunitat i a l'Orde.»

Sens dubte han estat dies d'enriquiment per als qui hi han participat i per a tot l'Orde. Que l'Esperit, la veu del qual han pogut escoltar aquests dies, en faci madurar els fruits.

Lluís Solà
Octubre 2022

ELS NOUS ESTATUTS DE LA GERMANDAT

Els Estatuts vigents de la Germandat de Poblet dataven del 2 de gener de 1945. Calia renovar-los d'acord amb tots els canvis esdevinguts d'aleshores ençà tant al país com a l'Església. És a dir: calia adequar-los al nou dret canònic, a la legislació de l'Estat i al dret cistercenc. Després de dos anys de redacció, reflexió i consultes, la Junta Directiva els va aprovar i els va sotmetre a l'Assemblea ordinària. Aquesta els va aprovar per unanimitat en la sessió ordinària del dia 1 d'octubre de 2022.

Un cop aprovats els nous Estatuts, a fi i efecte que fossin operatius, calia presentar-los a l'arquebisbat de Tarragona per a la seva aprovació canònica. L'acte de presentació va tenir lloc el dia 5 de desembre de 2022. Al mes de març del 2023 l'arquebisbat va comunicar l'aprovació dels nous Estatuts. Aleshores va caldre elevar-los a escriptura pública, cosa que es va dur a terme a la notaria del senyor Antoni Bosch, membre de la Germandat. Un cop elevats a escriptura pública i traduïts al castellà es van retornar a l'arquebisbat perquè, al seu

torn, els trametés a Madrid per a la seva inscripció en el Registre d'Associacions. Finalment es va comunicar la inscripció al Registre al mes de desembre del 2023. Amb tot això, a més, la Germandat ha quedat constituïda com a entitat religiosa, en particular, com a associació privada de fidels amb gaudi ple de personalitat jurídica separada. Així, doncs, en la propera Assemblea ordinària ja haurem d'actuar de conformitat amb aquest canvi significatiu.

Els nous Estatuts es van lliurar al P. Abat i ja estan desats a l'arxiu del monestir.

VIII FESTIVAL INTERNACIONAL D'ORGUE DE POBLET

Retorn a l'activitat concertística

El Monestir de Poblet ha recuperat en guany el seu Festival Internacional d'Orgue, que la pandèmia va obligar a suspendre durant dos anys consecutius. Els concerts, celebrats els dissabtes 24 de setembre i 8 i 15 d'octubre, van estar protagonitzats, respectivament, pels intèrprets Yves Rechsteiner (Toulouse), Pablo Márquez Caraballo (València) i Agnes Luchterhandt (Norden).

Per celebrar el retorn a l'activitat concertística de l'únic orgue del constructor Metzler que hi ha a la península Ibèrica, s'han escollit tres programes que han permès tornar a gaudir de la sonoritat única d'aquest

instrument, amb una presència destacada de Johann Sebastian Bach i els grans mestres del Barroc del nord d'Alemanya.

El 24 de setembre, Rechsteiner ens va proposar un replantejament de l'obra per a violí de Bach a partir de transcripcions per a orgue del mateix intèrpret, fent-nos descobrir no tan sols que l'escriptura violinística de Bach està sovint inspirada en el pensament del teclat, sinó també que la seva pròpia música d'orgue està plena de modismes i patrons provinents del violí.

El dia 8 d'octubre, Márquez Caraballo dedicà el seu concert específicament a Bach i els compositors del nord d'Alemanya que el varen precedir (Buxtehude, Bruhns, Scheidemann). Aquest concert ens va permetre fruit de l'orgue de Poblet en la seva plenitud, mostrant, alhora, l'evolució de tota una escola que va marcar un punt d'inflexió en la història de la música.

El certamen el va tancar el 15 d'octubre Agnes Luchterhandt, que en el seu recital ens va convidar a fer un viatge en el temps, tot escoltant obres de Bach i els seus predecessors, però també de músics posteriors, com Mendelssohn i Schumann, fins a arribar a un compositor contemporani, Michael Schütz (nascut el 1963), amb una selecció del seu recull *20 Pop-Orgelstücke* ("20 peces pop per a orgue"), escrit "per a delit dels organistes i oients més joves", segons la mateixa Luchterhandt.

Un orgue en òptimes condicions

L'orgue de tribuna de Poblet va ser concebut especialment per interpretar-hi la música que es va crear durant el Barroc a Alemanya i a França, però les seves possibilitats

VIII Festival Internacional
d'ORGUE
de POBLET

24 setembre 2022 Yves RECHSTEINER
8 octubre 2022 Pablo MÁRQUEZ CARABALLO
15 octubre 2022 Agnes LUCHTERHANDT

Concerts a les 20:45 h
Director artístic: Josep Antoni Peramos, O. Cist.
Manteniment de l'orgue Metzler (2012): Óscar Laguna, mestre organer

Agnes Luchterband.

Pablo Márquez Caraballo.

Yves Rechsteiner.

van molt més enllà. Es tracta d'un versàtil instrument interregional, concebut com una síntesi equilibrada dels més importants elements dels orgues barrocs europeus, però que pot acollir sense problemes repertoris posteriors.

Durant el passat mes de setembre, l'orgue va ser sotmès a una acurada revisió i neteja. Aquest procediment rutinari es va dur a terme coincidint amb el desè aniversari de l'instrument. El constructor, Metzler

Orgelbau, es va traslladar des de Suïssa per netejar en profunditat els components de l'instrument i revisar l'harmonització i l'afinació dels 3.500 tubs que el conformen. Superada aquesta revisió amb èxit, el Festival ha estat l'ocasió perfecta per tornar a gaudir del seu so.

Josep-Antoni Peramos,
director artístic del Festival
Poblet, octubre 2022

FRANCESC MARTÍNEZ-SORIA: D'ESCOLAPI A CISTERCENC

El dia 7 de gener de 2023, a les 21 h., tot just encetada la festa del Baptisme del Senyor amb les primeres vespres, va morir el P. Francesc Martínez-Soria a l'hospital Joan XXIII de Tarragona, on havia estat traslladat per l'agreujament de la seva malaltia. L'envoltaven el P. Abat, el P. Maties, la seva germana i altres familiars. Havia rebut la unció dels malats, i durant tot aquell dia l'acompanyaren amb la pregària de les hores litúrgiques.

Francesc d'Assís Martínez Ramos va néixer a Barcelona el 18 de juliol de 1934. Més endavant, amb la intenció de fer perdurar el seu cognom —era l'únic fill baró—,

el seu pare, l'actor Paco Martínez Soria, va canviar-li el cognom per Martínez-Soria Ramos. Als 21 anys deixà els estudis de farmàcia per ingressar al noviciat dels escolapis a Moià. El 22 de setembre de 1962 fou ordenat prevere a Salamanca. Molts anys després, en un recés a Poblet, va sentir el desig d'esdevenir-ne monjo, conscient que la seva vida espiritual s'havia anat refredant. Vestí l'hàbit el 8 de setembre de 1991, i, tres anys després, el 8 de setembre de 1994, hi va fer la professió com a monjo cistercenc.

Al monestir ha estat sagristà, responsable de la botiga de records, refetorer, hostatger, i, abans de jubilar-se, responsable de

la bugaderia. De la seva estada a la infermeria del monestir, els darrers anys de la seva vida, mentre ho va poder fer, n'hem de destacar la seva disponibilitat per ajudar els altres malalts, sigui vetllant-los, sigui acompanyant-los espiritualment. Durant la seva última malaltia no li ha estat estalviat el sofriment, que ha estat per a ell un camí de purificació i de preparació al goig de les nocces eternes amb l'Estimat, el rostre del qual no es cansava de pintar una i una altra vegada en petites icones que després regalava.

Se'l recordarà pel seu caràcter obert i jovial, sempre actiu i disponible per als serveis comunitaris, per la seva fidelitat a la santa missa i a l'ofici diví, i per la seva capacitat d'establir lligams i de connectar amb les persones: coneixia molta gent i el coneixia molta gent. S'esforçava per llimar les asprors del seu temperament fort, i cal dir que posseïa una qualitat molt bona: sabia veure i posar de relleu les coses positives dels altres.

El seu funeral fou molt concorregut. Destaquem la presència del provincial dels escolapis, P. Eduard Pini: feia una tarda freda i ventosa de gener, propícia per a la intimitat i la recança que endolen tot comiat. Tot just acabàvem de renovar la nostra fe i la nostra joia en el misteri de l'encarnació de Verb de Déu quan l'enterràvem: demanem al Pare que aculli en el seu si el nostre germà Francesc, que va ser-ne missatger i predicador entusiasta.

UNA RESPOSTA CRÍTICA

Exercicis de la comunitat de Poblet. Les paraules de Maria 26 febrer - 4 març 2023

Durant els dies 26 de febrer a 4 de març de 2023, la germana Teresa Forcades Vila, monja benedictina del monestir de Sant Benet de Montserrat, va acompanyar la comunitat de Poblet en els seus exercicis anuals.

El fil conductor de les seves reflexions van ser les sis paraules de Maria que ens reporten els evangelis de Lluc i Joan: «Com podrà ser això, si jo soc verge?» (Lc 1,34); «Soc la serventa del Senyor: que es compleixi en mi la teva paraula» (Lc 1,38); «La meva ànima magnifica el Senyor» (Lc 1,46);

«Fill meu, per què t'has portat així amb nosaltres? El teu pare i jo et buscàvem amb ànsia» (Lluc 2:48); «No tenen vi» (Jn 2,3); «Feu tot el que ell us digui» (Jn 2,5). Paraules que la predicadora relacionava amb les de Jesús, amb les set paraules de Jesús a la creu. Partint de l'afirmació de sant Lluc que ens diu que Maria, davant la salutació de l'àngel, pensava perquè la saludava així, ens va presentar la figura de Maria com una dona que pensa, com una dona crítica, que des de la seva llibertat i responsabilitat de dona entra en diàleg amb Déu i es posa en

camí per tirar endavant la missió encomanada. Ens va parlar del seguiment del Crist des de l'arrelament, des de la consciència dels propis límits, des de la realitat irreductible del nostre ésser, connectant les seves reflexions amb les tesis de Schillebeeckx sobre els irreductibles antropològics i, encara, amb els set xacres del cos, en un intent reeixit i alliberador d'obrir la nostra experiència cristiana del seguiment de Jesús, que ens fa persones, a una experiència humana més universal.

Ens va fer bé repensar el Crist des d'una perspectiva femenina i amb les bases d'una indiscutible competència teològica. Uns exercicis que van ser una invitació lúcida a gestar el Verb de Déu encarnant-lo en la realitat personal de cadascun de nosaltres, i no una nova oportunitat per a mirar-se el melic.

Lluís Solà

PSALLITE SAPIENTER: NOUS LLIBRES PER A L'OFICI DIVÍ

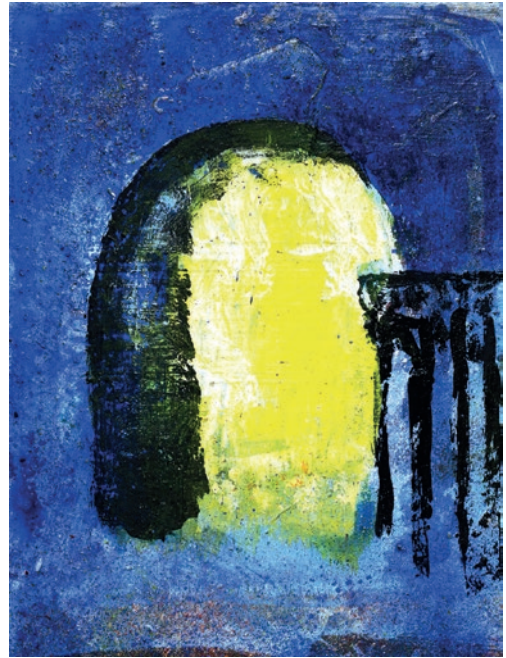
«Salmegeu amb gust» (Sl 46 [47], 7). Així ho tradueix la versió catalana de la Regla de sant Benet dels monjos de Montserrat. La versió litúrgica tradueix, en canvi: «canteu a Déu un himne». *Sapienter* tradueix un terme hebreu, *maskil*, que apareix en el títol d'alguns salms, i que significa “amb intel·ligència, amb enteniment”, però també “amb art, amb gust, amb bellesa”. Sant Benet cita aquest verset en el capítol 19 de la seva Regla, «L'actitud en la salmòdia». És tot un programa per als qui tenim com a comesa principal la recitació del Salteri. Se'ns demana de fer-ho amb intel·ligència, entrant

en la profunditat del text, però també d'una forma bella, amb gust, fent de cada paraula del salm una experiència vital.

El dia 1 de novembre de 2023 —solemnitat de Tots Sants— hem començat a celebrar les hores de l'Ofici Diví —Matines, Laudes, Tèrcia, Sexta, Nona, Vespres i Completes— amb els nous llibres litúrgics que, des de fa uns dos anys, ha preparat un petit grup de monjos de la nostra comunitat. Aquesta reforma important de la nostra pregària coral ha estat guiada per dos objectius principals, d'una banda facilitar el cant de la salmòdia i, de l'altra, recuperar el ric patri-

moni del cant cistercenc. Per això, a partir d'ara, tots els salms seran cantats —en català— aplicant els vuit tons tradicionals cistercencs, lleument adaptats. Les antífones seran en català per a les fèries de tot l'any i els diumenges del temps ordinari, i en llatí per al cicle temporal i santoral. Les noves antífones catalanes han estat compostes aplicant els criteris de simplicitat musical de les melodies gregorianes, i les antífones en llatí són les del repertori cistercenc, sempre amb la traducció al català. Els cent cinquanta salms, amb els càntics de costum, com ja fèiem ara, s'han distribuït en dues setmanes, ordenats segons l'esquema del P. Jordi Gibert OCist., amb algunes modificacions. Recuperem els càntics profètics de Laudes que la Litúrgia de les Hores reserva per a les setmanes III i IV. I per a les Vespres de la segona setmana introduïm un nou cicle de càntics del Nou Testament d'acord amb el *Thesaurus Liturgiae Horarum Monasticae*. El P. Prior hi ha contribuït amb les seves il·lustracions, un exemple de

les quals acompanya aquesta notícia. Amb motiu d'aquesta reforma, recuperem també les hores menors de Tèrcia i Nona, que fins ara no celebràvem: ja fa anys va semblar convenient, per la situació de la comunitat dedicada aleshores de ple als treballs del camp, resumir-les en una de sola, la pregària del migdia (Sexta). Hem pogut comptar amb la guia de l'excel·lent treball litúrgic que havien fet ja fa uns anys les nostres germanes del monestir de Santa Maria de Boulaur (França).

Així, al capvespre del dia de Tots Sants, les velles antífones —noves per a nosaltres— de Vespres, feien ressonar les paraules de l'Apocalipsi, que havíem escoltat a matines i a missa, i, amb la seva saviesa amagada —*maskil*— ens feien fer un tast de l'harmonia i la bellesa de la Ciutat celestial, aplec dels redimits: «Vaig sentir al cel la cridòria d'una gran gentada que cantava: Al·leluia! És l'hora de la salvació, de la glòria i del poder del nostre Déu. I cantaven encara: Al·leluia!».

Lluís Solà

INVITACIÓ A LA LECTURA

Títol: UN VERDOR TERRIBLE

Autor: Benjamin Labatut

Editorial: Anagrama (2020)

Un verdor terrible és un llibre sorprenent. No podem definir-lo com un assaig ni com una novel·la. És un relat que retrata aspectes de la vida d'alguns científics extraordinaris i excepcionals per la seva intel·ligència i també per la seva psicologia. El fil que enllaça la trama és l'esdevenir d'alguns dels descobriments més importants de la ciència.

El llibre es compon de quatre històries i un epíleg. La primera narració es titula *Blau de Prússia* i tracta sobre un descobriment per serendipitat. El 1706 Johann Jacob Diesbach va voler reproduir el colorant carmí de les cotxinilles, però li faltaven les cendres com a mordent; en el seu lloc va posar potassi sobre una destil·lació de restes dels insectes i sorgí, inesperadament, un blau tan enlluernador que ho va batejar com a blau de Prússia. El resultat va ésser la creació del primer pigment sintètic modern que s'incorpora de forma general a la pintura europea. Aquest blau el trobarem en quadres molt importants com, per exemple, en *La nit estrellada de Van Gogh* i també en els uniformes de la infanteria de l'exèrcit prussià.

El 1782 Carl Wilhem Scheele va regirar amb una cullera, que contenia restes d'àcid sulfúric, el blau de Prússia i va crear el verí més potent de l'edat moderna, el cianur d'hidrogen. Carl Scheele fou un eminent químic, descobridor de l'oxigen i molts més compostos, entre els quals es trobava també l'arsènic. Abans que es conegués la seva toxicitat, l'elegant color verd que té l'arsènic tenia joguines, dolços, robes i pintures.

Fritz Haber va ser el primer químic en extreure el nitrogen directament de l'aire el 1907, un descobriment que va permetre solucionar la manca de fertilitzants. Això va permetre evitar la fam crònica i alhora va ocasionar l'explosió demogràfica humana. El nitrogen és el principal nutrient que les plantes necessiten per créixer. El descobriment de Fritz Haber va tenir lloc al laboratori universitari, però l'enginyer de la BASH, Carl Bosch, ho va convertir en un procés industrial. El procés Harber-Bosch fou el descobriment químic més important del segle XX.

Tanmateix Fritz Haber està considerat com el pare de la guerra química, perquè va crear i distribuir el gas diclor, denominat Ziklon A, durant la Primera Guerra Mundial. El primer atac amb gas diclor va tenir lloc la matinada del 22 d'abril de 1915 a Yprés, a Bèlgica. Un núvol verd de gas va arrasar la vida vegetal i animal per on va passar. El verí va deixar un paisatge infernal de destrucció.

En acabar la guerra, els aliats van tractar a Fritz Haber com un criminal de guerra i es va refugiar a Suïssa. El 1918 va rebre el premi Nobel de Química pel seu gran descobriment per la forma d'extreure el nitrogen de l'aire. El gas Ziklon A, fou millorat pels nazis, que el van utilitzar a les càmeres de gas per assassinar els jueus i també familiars de Fritz Haber, alemanys d'origen jueu.

La segona història es titula la *singularitat de Schwarzschild*. El protagonista d'aquest capítol és Karl Schwarzschild, físic, matemàtic i astrònom, descobridor dels forats negres. La seva teoria

deduïa que si un viatger fos capaç de sobreviure a un viatge a l' interior d'aquesta zona, rebria llum i informació del futur, permetent-li veure esdeveniments que encara no han succeït.

Si es pogués aconseguir arribar al centre de l'abisme sense ser esbocinat per la gravetat, distingiria dues imatges superposades simultàniament en un petit cercle sobre el seu cap, com les que un veu en utilitzar un calidoscopi: en una es percebria tota l'evolució futura de l'univers a una velocitat inconcebible, en l'altra, el passat congelat en un instant. També mereix remarcar que al voltant de la singularitat existeix un límit, que marca la línia de no-retorn. En travessar la línia, fos un planeta sencer o una diminuta partícula subatòmica, quedaria atrapada per sempre. Dècades després aquest límit fou batejat com el radi de Schwarzschild.

En el tercer capítol, denominat *El cor del cor*, el protagonista és *Alexander Grothendieck*, considerat un dels matemàtics més importants del segle XX per la seva ment privilegiada. Entre d'altres aportacions que exposà en el Seminari Bourbaki entre 1957 i 1962 destaca una renovació total dels fonaments de la geometria algebraica. L'any 1958 introduí la K-teoria. En aquest treball enuncià i demostrà el teorema de Riemann-Roch Grothendieck, cosa que li va donar fama mundial com a matemàtic.

El 1967 va viatjar al Vietnam. Un dels col·legis on ensenyava va ser bombardejat per tropes nord-americanes i com a conseqüència de l'atac van morir dos professors i desenes d'alumnes. Aquesta desgràcia va canviar Grothendieck. Des de llavors a totes les conferències que impartia, l'última part havia la dedicava a parlar de pacifisme i ecologia. Finalment va abandonar les matemàtiques perquè temia el mal ús dels seus descobriments.

El quart capítol es denomina *Les ones del Príncep* i els protagonistes són Erwin Schrödinger i Werner Heisenberg, tots dos fundadors de la mecànica quàntica. La teoria de Schrödinger confirmava que les partícules elementals tenien un comportament similar a les ones. Heisenberg va descobrir les regles que governaven el que passava a l'interior dels àtoms i on trobava un electró en cada moment. De fet, havia replicat en el mon subatòmic el que Newton havia fet en el sistema solar.

L'epíleg relata la conferència, celebrada el 24 d'octubre de 1927, en què es van reunir un gran nombre de genis, disset dels quals abans o després de la reunió havien estat o serien guardonats amb el premi Nobel. Hi eren presents eminents físics com Paul Dirac, Wolfgang Pauli, Max Planck, Marie Curie, Hendrik Lorentz i Albert Einstein. El títol de la reunió era *Sobre electrons i fotons*. Però en realitat el veritable propòsit era analitzar la mecànica quàntica. La conclusió per part dels seus creadors va ser contundent: la mecànica quàntica és una teoria tancada, els seus supòsits físics i mecànics ja no són susceptibles de cap modificació. Albert Einstein n'era contrari i en rebutjar aquesta teoria va pronunciar la cèlebre frase: *Déu no juga pas als daus*.

A l'últim capítol l'autor relata una història situada en un poble de Xile, el país on ell ha escollit viure. En aquest apartat, tot explicant les seves vivències, retroba la figura de Fritz Haber pels fertilitzants nitrogenats i la d'Alexandre Grothendieck en la figura d'un jardiner que abandona la ciència tot tement el que faran els humans amb els descobriments dels científics.

Benjamín Labatut ha tingut l'habilitat d'escriure una obra entenedora, amena i divulgativa. Són dues-centes pàgines il·luminadores que, a més, desperten la curiositat per conèixer les persones que poden desxifrar la realitat i apropar-nos als esdeveniments més extraordinaris de la natura.

(Lina Zulueta)

INFORMACIÓ DEL MONESTIR DE POBLET

HORARI DE CULTES

DIES FESTIUS

5,15 h. MATINES
7,30 h. LAUDES
9,45 h. TÈRCIA i MISSA CONVENTUAL
12 h. MISSA
(capella de Santa Caterina,
només festes de precepte)
13,30 h. SEXTA
19 h. VESPRES
(els diumenges seguides
de l'Exposició del Santíssim)
21 h. COMPLETES I SALVE

DIES FEINERS

5,15 h. MATINES
7 h. LAUDES
8 h. MISSA CONVENTUAL
I TÈRCIA
13,00 h. SEXTA
14,45 h. NONA
15 h. NONA (15/6 al 14/9)
18,30 h. VESPRES
19 h. VESPRES (15/6 al 14/9)
20,30 h. COMPLETES I SALVE
21 h. COMPLETES I SALVE
(15/6 al 14/9)

HORARIS DE VISITA AL MONESTIR

- **Hivern (del 15 de setembre al 14 de juny):**
De dilluns a dissabte: de 10 h. a 12:30 h. i de 15 h. a 18 h.
Diumenges i festius: de 10:30 h. a 12:30 h. i de 15 h. a 18 h.
- **Estiu (del 15 de juny al 14 de setembre):**
De dilluns a dissabte: de 10 h. a 12:30 h. i de 15 h. a 18:30 h.
Diumenges i festius: de 10:30 h. a 12:30 h. i de 15 h. a 18:30 h.

*EL MONESTIR NO ES VISITA ELS DIES DE NADAL, SANT ESTEVE I CAP D'ANY.
REIS, DIJOUS I DIVENDRES SANT I DILLUNS DE PASQUA, TANCAT A LA TARDA.*

TELÈFONS I CORREUS ELECTRÒNICS:
MONESTIR-COMUNITAT: Tel. 977 870 089
WEB MONESTIR DE POBLET: www.poblet.cat
MONESTIR: info@poblet.cat

ADMINISTRACIÓ: admin@poblet.cat – Tel. 977 870 089 (ext. 259)
HOSTATGERIA INTERNA: hostatgeria.comunitat@poblet.cat
ARXIU TARRADELLAS: atarradellas@poblet.cat – Tel. 977 870 089 (ext. 234)
HOSTATGERIA EXTERNA: Tel. 977 300 350
<https://hostatgeriadepoblet.cat/>

CONSERGERIA (GUIES MONESTIR): Tel. i Fax: 977 870 254 – visita@poblet.cat

TRESORERIA GERMANDAT: germandatdepoblet@gmail.com

Monestir de Poblet